

Strasbourg, 8.3.2022
COM(2022) 105 final

2022/0066 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist

{SEC(2022) 150 final} - {SWD(2022) 60 final} - {SWD(2022) 61 final} -
{SWD(2022) 62 final} - {SWD(2022) 63 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused

Käesoleva ettepaneku eesmärk on **tulemuslikult tõkestada naistevastast vägivalda ja perevägivalda kogu ELis**. Selleks pakutakse välja meetmed järgmistes valdkondades: asjakohaste süütegude kriminaliseerimine ja nende eest karistuste määramine; ohvrite kaitse ja õiguskaitse kättesaadavus; ohvriabi; ennetamine; koordineerimine ja koostöö.

Naistevastane vägivald on sooline vägivald, mis on suunatud naiste vastu sellepärast, et nad on naised, või mis ebaproportsionaalselt mõjutab naisi. See hõlmab kõiki soolise vägivalla tegusid, mille tulemusena tekitatakse või võidakse tekitada füüsilist, seksuaalset, psühholoogilist või majanduslikku kahju või kannatusi, sealhulgas selliste tegudega ähvardamist. Naistevastase vägivalla alla kuuluvad seksuaalvägivallateod, sealhulgas vägistamine, naiste suguelundite moonutamine, sundabielu, sundabort või -steriliseerimine, inimkaubandus seksuaalse ärakasutamise eesmärgil, jälitamine, seksuaalne ahistamine, naisetapp, soopõhine vaenukõne ja soopõhised kuriteod ning mitmesugused kübervägivalla vormid, sealhulgas intiimse sisuga materjali ilma nõusolekuta jagamine või manipuleerimine, küberjälitamine ja küberahistamine. Selline vägivald on tingitud soolisest ebavõrdsusest ja kujutab endast naiste struktuurilise diskrimineerimise üht ilmingut. **Perevägivald** on naistevastase vägivalla üks vorme, kuna see mõjutab ebaproportsionaalselt naisi. Seda esineb perekonnas või leibkonnas, olenemata bioloogilistest või õiguslikest peresidemetest, kas intiimpartnerite või teiste pereliikmete vahel, sealhulgas vanemate ja laste vahel. Naiste osakaal mõlema vägivallavormi ohvrite hulgas on tulenevalt sunni-, võimu- ja/või kontrollimustritest ebaproportsionaalselt suur. Sellise vägivalla ohvriks võib langeda aga igaüks, olenemata tema bioloogilisest või sotsiaalsest soost. Eelkõige just perevägivald võib puudutada kõiki isikuid, sealhulgas ka mehi, nii nooremaid kui ka vanemaid inimesi, samuti lapsi ja LGBTIQ-inimesi¹.

Naistevastane vägivald ja perevägivald on kriminaalõiguse valdkonda kuuluvad teemad, tegemist on inimõiguste rikkumise ja diskrimineerimise vormidega. Sellise vägivalla tõkestamine on osa Euroopa Komisjoni tegevusest, mille eesmärk on kaitsta ELi põhiväärtusi ja tagada ELi põhiõiguste harta järgimine².

Naistevastane vägivald ja perevägivald on kogu ELis laialt levinud ning mõjutavad ELis hinnanguliselt **iga kolmandat** naist. Mis puudutab konkreetsemaid vägivallaliike, siis 2014. aastal teatas iga kümnes naine seksuaalse vägivalla ohvriks langemisest ja iga kahekümnes naine vägistamisest. Rohkem kui iga viies naine on kannatanud perevägivalla all³. Kübervägivald on sama levinud: 2020. aastal koges soolist kübervägivalda hinnanguliselt

¹ Lesbid, geid, biseksuaalid, trans-, mittebinaarsed, intersoolised ja *queer*-inimesed.

² Naistevastane vägivald ja perevägivald võivad mõjutada paljusid Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud põhiõigusi. Nende õiguste hulka kuuluvad õigus inimväärikusele (artikkel 1), õigus elule (artikkel 2), piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise keeld (artikkel 4), õigus mittediskrimineerimisele, sealhulgas soolise diskrimineerimise keeld (artikkel 21), ja õigus õiguskaitsele (artikkel 47).

³ Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, „Naistevastane vägivald: Euroopa Liitu hõlmav uuring. Tulemuste kokkuvõte“, 2014. Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti uuring naistevastase vägivalla kohta põhineb silmast silma küsitlustel 42 000 naisega kõikjalt EList. Tegemist on kogu maailmas kõige ulatuslikuma uuringuga, mis käsitleb naiste vägivallakogemusi.

iga teine noor naine⁴. Üldiselt kogevad naised sagedamini oma bioloogilisest või sotsiaalsest soost tingitud kübervägivalda, eelkõige seksuaalses vormis kübervägivalda. Naisi ründavad internetis süstemaatiliselt vägivaldsed paremäärmuslikud rühmitused ja terroristrühmitused, kelle eesmärk on levitada vihkamist naiste vastu. Näiteks nn *incel*-liikumine (mittevabatahtlik tsölibaat) õhutab internetis naistevastast vägivalda ja propageerib selliseid vägivallaakte kangelasestegudena. Kübervägivald mõjutab eelkõige avalikus elus tegutsevaid naisi, nagu poliitikud, ajakirjanikud ja inimõiguste kaitsjad. See võib sundida naisi vaikima, takistades nende osalemist ühiskonnas ja õõnestades Euroopa Liidu lepingus sätestatud demokraatia põhimõtet.

Naistele saab vägivald osaks ka töökohal: umbes kolmandik ELi naistest, kes on kogenud seksuaalset ahistamist, kogesid seda töökohal.

President von der Leyeni poliitilistes suunistes rõhutati komisjoni ühe peamise prioriteedina vajadust ennetada ja tõkestada naistevastast vägivalda, kaitsta ohvreid ja karistada süüdlasi. Soolise võrdõiguslikkuse strateegias 2020–2025⁵ on esitatud ELi meetmed selliste vägivallavormide ennetamiseks, ohvrite kaitsmiseks, kuriteo toimepanijate vastutuselevõtmiseks ning sellega seotud tervikliku ja koordineeritud poliitika rakendamiseks. Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas korraldatakse kohustust tõkestada soolist vägivalda ja esitada sellekohane õigusakti ettepanek⁶.

Euroopa Parlament on korduvalt kutsunud komisjoni üles esitama õigusakti ettepanekut naistevastase vägivalla ja perevägivalla ning soolise kübervägivalla kohta. Hiljuti võttis Euroopa Parlament Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 225 alusel vastu kaks seadusandlikku algatusraportit, paludes komisjonil⁷ esitada ettepanekud soolise vägivalla ja kübervägivalla vastu võitlemise kohta⁸ ning soolise vägivalla määratlemise kohta ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 nimetatava uue kuriteoliigina⁹.

• Ettepaneku eesmärgid

Käesoleva ettepaneku eesmärk on ennetada ja tõkestada naistevastast vägivalda ja perevägivalda, et tagada liidus kõrge turvalisuse tase ja võimalus kasutada kõiki põhiõigusi, sealhulgas õigust võrdsele kohtlemisele ja õigust sellele, et naiste ja meeste vahel ei tehta vahet. Seega aitab ettepanek kaasa **vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala** loomisele (**ELi toimimise lepingu V jaotis**). Nende eesmärkide saavutamiseks on ettepaneku kohaselt kavatsus teha järgmist:

- tõhustada kehtivaid ELi õigusakte, mis käsitlevad naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist;
- tagada ülespoole suunatud lähenemine ning täita kaitsmise, õiguskaitse kättesaadavuse, toetamise, ennetamise, koordineerimise ja koostööga seotud lüngad ning
- viia ELi õigus kooskõlla kehtivate rahvusvaheliste nõuetega.

⁴ Euroopa Parlamendi uuringuteenistus (EPRS), „Combating gender-based violence: Cyberviolence, European added value assessment“, 2021.

⁵ COM/2020/152 final.

⁶ COM/2021/102 final.

⁷ Viidates ELi toimimise lepingu artiklile 225.

⁸ 14. detsembri 2021. aasta resolutsioon soovitustega komisjonile soolise vägivalla vastu võitlemise kohta: kübervägivald (2020/2035(INL)).

⁹ 16. septembri 2021. aasta resolutsioon soovitustega komisjonile määratleda sooline vägivald ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 nimetatava uue kuriteoliigina (2021/2035(INL)).

Tuginedes olemasolevatele ELi toimimise lepingu artikli 82 lõikes 2 ja artikli 83 lõikes 1 sätestatud õiguslikele alustele, kriminaliseeritakse ettepaneku kohaselt teatavad vägivallavormid, mis mõjutavad ebaproportsionaalselt naisi, ja tugevdatakse ohvrite õigusi. Seeläbi tagatakse selliste tegude eest tulemuslikult kohtu alla saatmine ning aidatakse kaasa naistevastase vägivalla ja perevägivalla lõpetamisele ning ohvrite paremale toetamisele ja kaitsele. Suurendades usaldust teiste liikmesriikide õigussüsteemide vastu, aitab ettepanek kaasa kriminaalasjades tehtud kohtulahendite vastastikusele tunnustamisele ning parandab õigusalaalast koostööd kriminaalasjades.

Ettepaneku oluliseks lähtepunktiks on Euroopa Nõukogu 2014. aasta naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon (**Istanbuli konventsioon**)¹⁰. Istanbuli konventsiooni näol on tegemist kõige ulatuslikuma rahvusvahelise raamistikuga naistevastase vägivalla ja perevägivalla terviklikuks käsitlemiseks.

Käesoleva ettepaneku siht on saavutada konventsiooni eesmärgid ELi pädevusse kuuluvates valdkondades, täiendades olemasolevat liidu õigustikku ja liikmesriikide riigisiseseid õigusakte konventsiooniga hõlmatud valdkondades. Meetmete võtmise vajadus on ilmne nii neis liikmesriikides, kes on Istanbuli konventsiooni ratifitseerinud, kui ka neis, kes seda teinud ei ole¹¹. Ettevalmistava töö käigus tehti kindlaks vajadus võtta meetmeid õiguskaitse kättesaadavuse valdkonnas, sealhulgas näha ette miinimumnormid teatavate kuritegude määratluste ja nende eest määratavate karistuste kohta, kuriteoohvrite õigused ja kaitse kriminaalmenetlustes, spetsialiseeritud ohvriabi ja kõnealuse vägivalla ennetamine ning tihedama koordineerimise ja koostöö tugevdamine ELi ja liikmesriikide tasandil. Asjakohased ELi norme on killustunud mitme õigusliku vahendi vahel ning nendega ei ole kaasnenud tulemuslikku järelevalvet ja täitmise tagamist. Kuigi riiklikul tasandil on meetmeid võetud peamiselt Istanbuli konventsioonist lähtudes, näitab konventsiooni rakendamise järelevalve,¹² et puudused püsivad. Võttes arvesse seda, kuidas naistevastane vägivald ja perevägivald on viimastel aastakümnetel arenenud, on ilmne, et ilma ELi täiendavate meetmeteta seda liiki kuriteod tõenäoliselt märkimisväärselt ei vähene.

Lisaks võetakse käesolevas ettepanekus arvesse hiljutisi nähtusi, nagu **naistevastane kübervägivald**, mida Istanbuli konventsioonis eraldi ei käsitleta. Koos interneti ja IT-vahendite kasutuselevõtu laienemisega kasvab ka kübervägivald. Sageli on tegemist ohvrite poolt väljaspool interneti kogetava vägivalla jätk. Kuigi kübervägivald on laialt levinud, on vastavad õigusnormid seni olnud väga killustatud ning nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil on kindlaks tehtud märkimisväärsed õiguslikke lünki.

Praegu ei käsitle ükski konkreetne ELi õigusakt kõikehõlmavalt naistevastast vägivalda ja perevägivalda. Käesolev direktiiv on esimene **õigusakt, mis käsitleb konkreetset seda liiki vägivalda**. Meetmed põhinevad Euroopa Nõukogu naistevastase vägivallaga ja perevägivallaga võitlemise eksperidirühma (GREVIO),¹³ mis on Istanbuli konventsiooni rakendamise järelevalve eest vastutava sõltumatu ekspertorgan, **soovitustel**. Samuti on meetmete kavandamisel võetud arvesse selle valdkonna rahvusvaheliste ekspertide ja

¹⁰ Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon (CETS nr 210), COM/2016/111.

¹¹ Liikmesriigid, kes ei ole Istanbuli konventsiooni ratifitseerinud, on Bulgaaria, Leedu, Läti, Slovakkia, Tšehhi ja Ungari.

¹² Vt Euroopa Nõukogu naistevastase vägivallaga ja perevägivallaga võitlemise eksperidirühma (GREVIO) hindamisaruannete horisontaalne vahekokkuvõtte aadressil <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/mid-term-horizontal-review-provides-a-panoramic-view-of-the-implementation-of-the-istanbul-convention>.

¹³ Vt joonealune märkus 9 eespool.

organite, sealhulgas ÜRO egiidi all tegutsevate ekspertide ja organite soovitusi ning nende mõtteid rahvusvaheliselt tunnustatud heade tavade kohta naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamisel. Kuritegudega ja kuriteoohvrite õigustega seotud sihitud meetmetega nähakse ette **miinimumnormid, mis võimaldavad liikmesriikidel kehtestada rangemad normid** ja võtta **paindlikult** arvesse riigis valitsevat olukorda.

Täpsemalt on ettepaneku kohaselt kavas võtta järgmisi meetmeid.

- **Kriminaliseerida teatavad vägivallavormid**, mis mõjutavad ebaproportsionaalselt naisi ja mis ei ole riigisiselt piisavalt reguleeritud ning kuuluvad kehtivate õiguslike aluste kohaselt ELi pädevusse. See puudutab **vägistamise kriminaliseerimist nõusoleku puudumise alusel** (mõnes liikmesriigis on nõutav jõu või ähvarduste kasutamine), samuti **naiste suguelundite moonutamise** ja **kübervägivalla teatavate vormide** kriminaliseerimist.
- **Parandada ohvrite juurdepääsu õiguskaitsele ja tugevdada nende õigust asjakohasele kaitsele**, et otseselt vastata naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvrite erivajadustele. Selleks on kavas teha järgmist:
 - tagada, et riikide ametiasutustel on asjakohased vahendid naistevastase vägivalla ja perevägivallaga tegelemiseks;
 - tagada, et riikide ametiasutused kohtlevad ohvreid sootundlikult;
 - näha ette naistevastase vägivalla või perevägivalla ohvrite erivajadustega kohandatud kaitse ja toetuse individuaalsete vajaduste hindamine;
 - näha ette erikaitsemeetmed naistevastase vägivalla või perevägivalla lapsohvrite jaoks;
 - tagada koheste lähenemiskeeldude ja muude lähenemiskeeldude kaudu kaitse;
 - tagada, et ohvrid saaksid tõhusalt kasutada oma õigust nõuda teo toimepanijalt hüvitist;
 - tagada kübervägivallas seisnevate kuritegudega seotud veebisisu eemaldamine ja õiguskaitse võimalus mõjutatud kasutajatele ning
 - tagada, et on olemas valitsusasutused, mis abistavad, nõustavad ja esindavad ohvreid naistevastase vägivalla või perevägivallaga seotud kohtumenetlustes.
- Näha ette naistevastase vägivalla või perevägivalla ohvrite erivajadustega kohandatud **ohvriabi**. See hõlmab eritoetust seksuaalvägivalla ja naiste suguelundite moonutamise korral, juurdepääsu riiklikele abitelefonidele, paremat juurdepääsu varjupaikadele ja igakülgset tuge töökohal toimuva seksuaalse ahistamise ohvritele. See hõlmab ka sihipärast toetust erivajadustega ohvritele ja riskirühmadele, sealhulgas relvakonfliktide eest põgenevatele naistele.
- **Ennetada** naistevastast vägivalda ja perevägivalda, sealhulgas teadlikkuse suurendamise, ohvritega tõenäoliselt kokku puutuvate spetsialistide koolitamise ja vägivalla toimepanijatega töötamise kaudu.
- **Tugevdada tegevuse koordineerimist ja koostööd riikide ja ELi tasandil**, rakendades mitut asutust hõlmavat lähenemisviisi ning tõhustades andmete kogumist naistevastase vägivalla ja perevägivalla kohta.
- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Ükski konkreetne ELi õigusakt ei reguleeri naistevastast vägivalda ja perevägivalda eraldi. Siiski on olemas mitu ELi õigusakti, mis on naistevastase vägivalda ja perevägivalda ohvrite jaoks asjakohased. Neis on kas sätestatud üldnormid, mida kohaldatakse ka selle ohvrite kategooria suhtes, või erinormid, mis reguleerivad sellise vägivalda teatavaid vorme. Alljärgnevalt on loetletud neist kõige asjakohasemad.

– **Direktiiv 2012/29/EL** (kuriteoohvrite õiguste direktiiv)¹⁴:

Kuriteoohvrite õiguste direktiivi kohaldatakse kõigi kuriteoohvrite suhtes. Selles on sätestatud kuriteoohvrite õiguste ning nende kaitse ja toetamise miinimumnõuded ELis. Samuti viidatakse kõnealuses direktiivis soolise vägivalda, seksuaalvägivalda ja lähisuhtevägivalda ohvritele. Direktiiviga ei ole aga ette nähtud erinorme, mis oleks kohandatud seda liiki kuritegude ohvritele. Käesolev ettepanek täiendab kuriteoohvrite õiguste direktiivi norme, et võtta arvesse naistevastase vägivalda ja perevägivalda ohvrite erivajadusi. Lisaks käesolevas ettepanekus käsitletud konkreetsematele meetmetele kohaldatakse ohvrite suhtes jätkuvalt kuriteoohvrite õiguste direktiivi üldsätteid.

– **Direktiiv 2011/99/EL** (Euroopa lähenemiskeelu direktiiv)¹⁵ ja **määrus (EL) nr 606/2013** (vastastikuse tunnustamise määrus)¹⁶ – Euroopa lähenemiskeeldu käsitlevad ELi normid:

Need kaks õigusakti võimaldavad riigisisese õiguse alusel seatud lähenemiskeelde piiriüleselt tunnustada. Käesoleva algatusega nõutakse, et liikmesriigid näeksid oma riigisiseste õigusaktidega ette kohesed lähenemiskeelud ja muud lähenemiskeelud ning looksid seeläbi aluse Euroopa lähenemiskeelu direktiivile ja vastastikuse tunnustamise määrusele.

– **Direktiiv 2011/93/EL** (laste seksuaalset kuritarvitamist käsitlev direktiiv)¹⁷ ja **direktiiv 2011/36/EL** (inimkaubandusevastane direktiiv)¹⁸:

Laste seksuaalset kuritarvitamist käsitleva direktiiviga ja inimkaubandusevastase direktiiviga nähakse ette ennetus-, kaitse- ja toetusmeetmed ning õiguskaitse kättesaadavus konkreetsetele ohvrite kategooriatele, nimelt laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lapsporno ohvritele, samuti inimkaubanduse ohvritele. Nende konkreetsemate direktiivide nõudeid kõnealuse vägivalda kriminaliseerimise ja vastavate karistuste kohta kohaldatakse jätkuvalt. Inimkaubandusevastase direktiiviga tõkestatakse seksuaalse ärakasutamise eesmärgil toimuvat inimkaubandust. Seda direktiivi vaadatakse praegu läbi, et hinnata selle muutmise vajadust tulevikus, võttes arvesse ELi tasandil kriminaliseerimist ja vastavaid karistusi, mis kehtestatakse käesoleva direktiiviga.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK (ELT L 315, 14.11.2012, lk 57–73).

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/99/EL Euroopa lähenemiskeelu kohta (ELT L 338, 21.12.2011, lk 2–18).

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 606/2013 tsiviilasjades määratud kaitsemeetmete vastastikuse tunnustamise kohta (ELT L 181, 29.6.2013, lk 4–12).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK (ELT L 335, 17.12.2011, lk 1–14).

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1–11).

Laste seksuaalse kuritarvitamise suhtes kohaldatakse jätkuvalt laste seksuaalset kuritarvitamist käsitlevat direktiivi. Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 24 on sätestatud, et lapsel on õigus heaoluks vajalikule kaitsele ja hoolitsusele ning et kõikides lapsega seotud toimingutes, mida teevad avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud institutsioonid, tuleb esikohale seada lapse parimad huvid. On ilmne, et eriraamistikku, mille alusel on nõusoleku kontseptsioonist lähtuvalt vägistamine kriminaliseeritud, tuleks laiendada ka lastele niivõrd, kuivõrd neil on võimalik nõusolekut anda kehtivalt. See sõltub seksuaalse enesemääramise eest, mida reguleeritakse liikmesriikide tasandil ja mis on liikmesriigiti erinev. Võttes arvesse, et laste seksuaalset kuritarvitamist käsitlevas direktiivis on juba sätestatud spetsiaalne raamistik kõigi laste jaoks, tehakse sidususe tagamiseks käesoleva ettepanekuga kõnealuses direktiivis vajalikud sihipärased muudatused. Muutmisel lisatakse täiendava raskendava asjaoluna penetratsioon ja seksuaalse enesemääramise ikka jõudnud laste puhul nõusoleku puudumine. Samaaegselt toimub ka laste seksuaalset kuritarvitamist käsitleva direktiivi hindamine, mille tulemusena võidakse 2023. aastal esitada uuestisõnastamise ettepanek. See annab võimaluse tagada laste kõigi seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise vormide eest kaitsmise spetsiaalse raamistiku üldine sidusus käesoleva ettepanekuga.

Käesoleva ettepaneku sätteid, mis käsitlevad ohvrite õigusi, kaitset ja toetamist ning naistevastase vägivalla või perevägivalla ennetamist (3.–5. peatükid), kohaldatakse ka ohvrite suhtes, kes kuuluvad laste seksuaalset kuritarvitamist käsitleva direktiivi ja inimkaubandusevastase direktiivi kohaldamisalasse, kui vastavad teod kvalifitseeritakse ühtlasi naistevastaseks vägivallaks või perevägivallaks.

– **Nõukogu direktiiv 2004/80/EÜ** (hüvitise maksmise direktiiv)¹⁹:

Hüvitise maksmise direktiiv võimaldab tahtlike vägivallakuritegude ohvriks langenud isikutel taotleda riiklikku hüvitist. Käesoleva algatusega tugevdatakse veelgi ohvrite õigust hüvitisele, kindlustades õiguse saada teo toimepanijalt hüvitist, kehtestades muu hulgas sellise hüvitise maksmise tagamise miinimumnormid.

– **Soolise võrdõiguslikkuse direktiivides**²⁰ on sätestatud, et soopõhine ja seksuaalne ahistamine töökohal ning kaupade ja teenuste saamisel on vastuolus meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõttega. Nende direktiivide kohaselt on liikmesriigid kohustatud keelama sellise käitumise, tagama õiguskaitsevahendid (sealhulgas hüvitised) ning nägema ette tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused. Käesoleva direktiiviga täiendatakse neid vahendeid, kehtestades sellise ahistamise ohvrite toetamise ja õiguskaitse kättesaadavuse miinimumnõuded.

¹⁹ Nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/80/EÜ, mis käsitleb kuriteoohvritele hüvitise maksmist (ELT L 261, 6.8.2004, lk 15–18).

²⁰ Nõukogu 13. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/113/EÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega ([ELT L 373, 21.12.2004, lk 37–43](#)); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (uuesti sõnastatud) ([ELT L 204, 26.7.2006, lk 23–36](#)); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2010. aasta direktiiv 2010/41/EL füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 86/613/EMÜ ([ELT L 180, 15.7.2010, lk 1–6](#)).

- **Ettepanek: määrus, milles käsitletakse digiteenuste ühtset turgu** (digiteenuste õigusakt)²¹: digiteenuste õigusakti ettepaneku esitamisel seadis komisjon eesmärgi kaitsta internetis põhiõigusi ja vähendada küberruumis riske, sealhulgas naiste ohutust mõjutavaid riske veebis. Digiteenuste õigusakti ettepanekus sätestatakse internetipõhiste teenuste osutajate regulatiivse järelevalve, vastutuse ja läbipaistvuse horisontaalne raamistik. Käesolev ettepanek muudab digiteenuste õigusakti mõjusamaks kahes olulises aspektis:
 - Digiteenuste õigusakt näeb teatavatele vahendusteenuste osutajatele ette hoolsuskohustuse eemaldada ebaseaduslik veebisisu. Selles ei esitata ELi tasandi määratlust selle kohta, mida ebaseaduslik veebisisu endast kujutab. Käesolev ettepanek täiendab digiteenuste õigusakti ettepanekut, lisades kübervägivallakuritegude miinimumnormid.
 - Käesoleva ettepanekuga tagatakse, et liikmesriikide õigusasutustel on õigus anda vahendusteenuste osutajatele korraldusi võtta meetmeid teatavat liiki ebaseadusliku veebisisu suhtes, mis kujutab endast käesoleva ettepanekuga hõlmatud kübervägivalda.

– **Ettepanek ühineda Istanbuli konventsiooniga**

2016. aastal tegi komisjon ettepaneku ELi ühinemiseks Istanbuli konventsiooniga,²² pärast mida kirjutasid komisjon ja nõukogu eesistujariik 2017. aastal konventsioonile ELi nimel alla. Seni ei ole ELi ühinemise protsessi lõpule viidud, kuna nõukogu ei ole lõplikku sõlmimisotsust veel vastu võtnud. Konventsiooniga ühinemise lõpuleviimine on jätkuvalt komisjoni prioriteet. Käesolevas ettepanekus esitatud meetmetega soovitakse saavutada konventsiooni eesmärgid ELi pädevusse kuuluvates valdkondades, tugevdades seega konventsiooniga ette nähtud kaitset. Kui EL konventsiooniga ühineb, on käesoleva algatuse näol tegemist konventsiooni rakendamisega neis valdkondades.

Komisjon on hinnanud kõiki naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise ning ohvrite õiguste seisukohast asjakohaseid ELi õigusakte, kõrvutades neid käesoleva ettepaneku eesmärkidega. Komisjon on käesoleva ettepaneku koostamisel selle hindamise tulemusi arvesse võtnud (vt mõju hindamise aruande 8. lisa). Seega on käesolev ettepanek kooskõlas kehtivate ELi õigusaktide asjakohaste sätetega.

• **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesolev ettepanek on kooskõlas aluslepingu eesmärkidega tagada ELi vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal kõrgetasemeline turvalisus, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu V jaotises, ning võimalus teostada ELis põhiõigusi. Samuti on see kooskõlas ELi mitme poliitikaga, mille raames on juhitud tähelepanu vajadusele võidelda soolise vägivalla vastu. See eesmärk on olulisel kohal ELi terviklikus lapse õiguste strateegias,²³ ohvrite õigusi käsitlevas ELi strateegias (2020–2025),²⁴ LGBTIQ-inimeste

²¹ Euroopa Komisjon, *Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu (digiteenuste õigusakt) ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (COM(2020) 825 final, 15. detsember 2020).*

²² Euroopa Komisjon, *Ettepanek: nõukogu otsus Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni Euroopa Liidu nimel allakirjutamise kohta (COM(2016) 111 final, 4. märts 2016); Euroopa Komisjon, Ettepanek: nõukogu otsus Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (COM(2016) 109 final, 4. märts 2016).*

²³ Euroopa Komisjon, *Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. ELi lapse õiguste strateegia (COM(2021) 142 final, 24. märts 2021).*

võrdõiguslikkuse strateegias 2020–2025,²⁵ puuetega inimeste õiguste strateegias aastateks 2021–2030²⁶ ja Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas²⁷. ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmandas tegevuskavas²⁸ on võitlus soolise vägivalla vastu määratletud ELi välistegevuse ühe prioriteedina.

Komisjon võttis vastu teatise „Kaasavam ja kaitsvam Euroopa: vaenukõne ja vaenukuritegude lisamine ELi kuritegude loetellu“,²⁹ et nõukogu võtaks vastu otsuse lisada vaenukõne ja vaenukuriteod ELi toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 kohaste ELi kuritegude loetellu („ELi kuritegusid puudutav algatus“). Vaenukõne ja vaenukuriteod õhustavad demokraatliku ja pluralistliku ühiskonna põhialuseid ning ELi lepingu artiklis 2 sätestatud ühiseid väärtusi. Arvestades sellise käitumise erilist tõsidust, selle mõju põhiõigustele ja -väärtustele ning selle piiriülest olemust, on selle tõkestamiseks vaja ühismeetmeid liidu tasandil. Selleks et tegeleda bioloogilise või sotsiaalse soo alusel vägivalla ja viha õhutamise, eelkõige misogüünse viha või vägivalla õhutamise järsu suurenemisega internetis, kehtestatakse käesolevas direktiivis miinimumnormid seda liiki kübervägivallas seisneva kuriteo määratlemiseks ja selle eest karistuste määramiseks. Kui nõukogu on võtnud vastu otsuse, millega ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikele 1 lisatakse uue õigusliku alusena vaenukõne ja vaenukuriteod, saab komisjon teha ettepaneku täiendava õigusakti kohta vaenukõne ja vaenukuritegude tõkestamise ühtlustamiseks, lisades kaitstavad alused.

- **Ettepaneku vastavus kliimaeesmärkidega kooskõla põhimõttele**

Mõju hindamisel tehti kindlaks, et ettepanekuga ei kaasne keskkonnamõju.

2. **ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS**

- **Õiguslik alus**

Käesolev ettepanek põhineb ELi toimimise lepingu artikli 82 lõikel 2 ja artikli 83 lõikel 1.

ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 on sätestatud naiste ja laste seksuaalses ärakasutamises seisnevate kuritegude ning arvutikuritegude ja nende eest määratavate karistuste määratlemise miinimumnormide õiguslik alus.

ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 kasutatud mõistet „seksuaalne ärakasutamine“ võib mõista kui kaitsetu seisundi, võimupositsiooni või usalduse kuritarvitamist või selle katset,

²⁴ Euroopa Komisjon, *Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. Ohvrite õigusi käsitlev ELi strateegia (2020–2025)* (COM(2020) 258 final, 24. juuni 2020).

²⁵ Euroopa Komisjon, *Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. Võrdõiguslikkuse liit: LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025* (COM(2020) 698 final, 12. november 2020).

²⁶ Euroopa Komisjon, *Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. Võrdõiguslikkuse liit. Puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030* (COM(2021) 101 final, 3. märts 2021).

²⁷ Euroopa Komisjon, *Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava* (COM/2021/102 final, 4. märts 2021, lk 19, 21). Sooline võrdõiguslikkus on ka Euroopa sotsiaalõiguste samba teine põhimõte, mille eesmärk on tagada ja edendada naiste ja meeste võrdset kohtlemist ja võimalusi kõigis valdkondades, sealhulgas soolise vägivalla vastu võitlemisel.

²⁸ Euroopa Komisjon, *Ühisteatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule. ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava (GAP III) – ambitsioonikas tegevuskava soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamiseks ELi välistegevuses* (JOIN(2020) 17 final, 25. november 2020).

²⁹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule - Kaasavam ja kaitsvam Euroopa: vaenukõne ja vaenukuritegude lisamine ELi kuritegude loetellu (COM(2021) 777 final, 9.12.2021).

sealhulgas, kuid mitte ainult, rahalise, sotsiaalse või poliitilise kasu teenimist seksuaalaktist teise isikuga. Ärakasutamine võib seisneda võimu või domineerimise saavutamises teise isiku üle seksuaalse rahulduse, rahalise kasu ja/või edasijõudmise eesmärgil. Vägistamine ja naiste suguelundite moonutamine on kuriteod, milles need tunnused on juba olemuslikult olemas. Naiste suguelundite moonutamine on ärakasutamine, mille eesmärk on tütarlaste ja naiste üle valitseva seisundi saavutamine ja hoidmine ning tütarlaste ja naiste seksuaalsuse üle sotsiaalse kontrolli teostamine. Mõnikord toimub see lapsega sõlmitud abielu või sundabielu või perevägivalla kontekstis. See peegeldab niisugustel juhtudel tüüpilist naiste ja meeste vahelist jõudude ebavõrdsust; sama ilmneb ka vägistamise puhul.

ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 kasutatud mõiste „arvutikuriteod“ hõlmab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vastu suunatud või selle tehnoloogia kasutamisega lahutamatult seotud kuritegusid. Sellise tehnoloogia kasutamine ründevahendina võib suurendada kuriteo raskusastet kvantiteedi, kvaliteedi, intensiivsuse, sihtmärgi valiku ja kestuse osas määral, mida ei ole võimalik saavutada muude vahenditega. Käesoleva ettepaneku kohased miinimumnormid kuritegude kohta, mis kujutavad endast kübervägivalda naiste vastu, käsitlevad selliseid kuritegusid, mis on lahutamatult seotud veebikeskkonna ja kõnealuse tehnoloogia kasutamisega.

ELi toimimise lepingu artikli 82 lõikes 2 on sätestatud õiguslik alus kuriteoohvrite õigusi käsitlevate miinimumnormide kehtestamiseks niivõrd, kuivõrd see on vajalik kohtuotsuste ja õigusasutuste otsuste vastastikuse tunnustamise ning politsei- ja õiguskooostöö hõlbustamiseks piiriülestes kriminaalasjades.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Naistevastane vägivald ja perevägivald on ELis laialt levinud ning COVID-19 pandeemia on olukorda veelgi raskendanud. Selline vägivald mõjutab ELis miljoneid inimesi, viib põhiõiguste rikkumiseni ja põhjustab märkimisväärsed kulusid. Sellest tuleneb eriline vajadus tõkestada naistevastast vägivalda ja perevägivalda ELi tasandil ühiselt.

Naiste vastu suunatud kübervägivallast, mis muu hulgas toimub perevägivalla kontekstis, on saanud uus vägivallavorm, mis levib ja mida võimendatakse interneti kaudu väljapoole konkreetseid liikmesriike. Arvestades kübervägivalla piiriülest mõõdet, ei ole liikmesriikide individuaalsed meetmed selle probleemi lahendamiseks piisavad.

Kõik liikmesriigid käsitlevad naistevastast vägivalda ja perevägivalda oma õigusaktides ja poliitikas, kuid erineval määral. Läheneviiside rohkus tekitab õiguskindlusetust seoses sellise vägivalla ohvrite õigustega ELis. Piirkondlikul ja kohalikul tasandil on killustatus veelgi suurem.

EL juba toetab liikmesriike kõnealuse vägivalla vastu võitlemisel, kasutades selleks rahalisi vahendeid, poliitikameetmeid ja asjakohaseid horisontaalseid õiguslikke vahendeid. Selleks et muuta olemasolevad meetmed tulemuslikumaks ning veelgi tugevdada liidu vahendeid naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamiseks, on siiski vaja sihipäraselt ELi tasandi seadusandlikku akti, milles kehtestatakse miinimumnormid. Istanbuli konventsiooniga ühinenud liikmesriikide puhul toetaksid ELi meetmed konventsiooni rakendamist. Käesolev ettepanek võimaldaks kogu ELis võtta täiendavaid kooskõlastatud meetmeid ja tagada täitmine ELi tasandil. Käesoleva ettepaneku eesmärk on leida tasakaal selle vahel, kuidas ühelt poolt tagada selles sätestatud kohustuste mõjususe ning teiselt poolt jätta liikmesriikidele paindlikkus võtta selle normide rakendamisel arvesse riigisiseseid eripärasid ja vajadusi.

Selleks et tagada ohvrite võrdne kohtlemine kogu ELis, nähakse algatusega ette ülespoole suunatud lähenemine, kehtestades naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvrite õiguste miinimumnormid. Eesmärk on toetada ja kaitsta kõnealuse vägivalla ohvreid enne

kriminaalmenetlust, selle ajal või pärast seda ning kehtestada selliste tegude määratluste ja karistuste miinimumnormid, kui kriminaliseerimises esineb lünki. Ettepanekus sätestatakse selles loetletud kuritegude eest määratavate maksimumkaristuste miinimumtase. Seega jäetakse miinimumkaristuste kehtestamine ettepaneku kohaselt liikmesriikide otsustada.

- **Proportsionaalsus**

Käesoleva ettepaneku eesmärk on igakülgsest tõkestada naistevastast vägivalda ja perevägivalda. See tähendab, et meetmeid võetakse mitme nurga alt eesmärgiga kõnealust vägivalda ära hoida; kaitsta ja toetada ohvreid ning tagada neile õiguskaitse kättesaadavus juhul, kui vägivald siiski aset leiab; ja tagada kõigi asjaomaste asutuste tegevuse koordineerimine.

Arvukad uuringud (näiteks soolise võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise õigusekspertide Euroopa võrgustiku ulatuslik uuring³⁰ ning Euroopa Parlamendi kodanike õiguste ja põhiseadusküsimuste poliitikaosakonna põhjalik uuring³¹) osutavad sellele, et ainult terviklik lähenemisviis, mille kohaselt probleemi kõiki komponente käsitletakse ühes ELi õigusaktis, millega kehtestatakse liikmesriikidele miinimumnormid, saab tulemuslikult kaasa aidata naistevastase vägivalda ja perevägivalda väljajuurimisele ning seda liiki vägivalda ohvrite erivajadustele vastava tõhusama ja sihipärasema toetuse ja kaitse tagamisele. Meetmed, mis on hajutatud erinevate ELi õigusaktide vahel, millest igal juhul on eraldi eesmärk, neid tulemusi ei saavutaks.

Komisjon kaalus käesoleva ettepaneku eesmärkide saavutamiseks mitut poliitikavarianti:

- esimene poliitikavariant hõlmab esmajoones meetmeid, millega ELi õiguses rakendatakse Istanbuli konventsiooni nõudeid ELi pädevusse kuuluvates valdkondades, ning
 - teine poliitikavariant, mis tugineb esimeses poliitikavariandis kirjeldatud meetmetele ning millega kehtestatakse ulatuslikumad ja üksikasjalikumad meetmed, et tagada rangemad miinimumnõuded, hõlbustab nende nõuete täitmist ja kõrvaldab täiendavad lüngad, sealhulgas kübervägivalda valdkonnas, võttes arvesse soovitusi, mille Euroopa Nõukogu naistevastase vägivaldaga ja perevägivaldaga võitlemise eksperdirühm esitas konventsiooni järelevalve raames.
- See poliitikavariant jagati omakorda kaheks alamvariandiks (2A ja 2B), kusjuures alamvariant 2B hõlmab ulatuslikumaid kohustusi seoses seksuaalse ahistamise, õiguskaitse kättesaadavuse, ohvrite kaitse ja andmete kogumisega.

Käesolev ettepanek põhineb poliitikavariandil 2A, kuna sellega nähakse ette kõige mõjusamad meetmed samal ajal proportsionaalsuse põhimõtet järgides. Selle valiku aluseks on eelnev põhjalik analüüs, mille käigus käsitleti erinevate poliitikavariantide mõju

³⁰ Soolise võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise õigusekspertide Euroopa võrgustik. *Criminalisation of gender-based violence against women in European States, including ICT-facilitated violence*. 2021. aasta eriaruanne, kättesaadav aadressil <https://www.equalitylaw.eu/downloads/5535-criminalisation-of-gender-based-violence-against-women-in-european-states-including-ict-facilitated-violence-1-97-mb> (EELN 2021).

³¹ Tackling violence against women and domestic violence in Europe – The added value of the Istanbul Convention and remaining challenges, 2020, kättesaadav aadressil [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/658648/IPOL_STU\(2020\)658648_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/658648/IPOL_STU(2020)658648_EN.pdf).

põhiõigustele ning sotsiaalset ja majanduslikku mõju. Samuti põhineb see valik poliitikavariantide mõjususe, tõhususe ja järjekindluse hoolikal analüüsil. Kokkuvõttes leiti, et poliitikavariant 2A aitab kõnealuste valdkondade eesmärkide saavutamisele rohkem kaasa ja toob suuremat puhaskasu. Eeldatakse, et tänu terviklikule kohustuste kogumile pakub see variant ulatuslikku **põhiõiguste kaitset** ning parandab **ohvrite ja kogu ühiskonna sotsiaalset olukorda**.

Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ja ELi meetmete vajalikkust silmas pidades kehtestatakse käesoleva ettepanekuga miinimumnormid, millega tõhustatakse liikmesriikide meetmeid ennetamise, ohvrite kaitse ja toetamise, õiguskaitse kättesaadavuse ning tegevuse koordineerimise valdkonnas. Ettepanek parandab õiguskindlust, täitmise tagamist ja ohvrite kaitset. Sellega formuleeritakse esmakordselt sihipärane ja koordineeritud ELi lähenemisviis naistevastase vägivalla ja perevägivalla vastu võitlemiseks. See lähenemisviis põhineb miinimumnormidel, mis loovad lisaväärtust olemasolevatele riiklikele, ELi ja rahvusvahelistele normidele, võimaldades liikmesriikidel nende normide rakendamisel tegutseda paindlikult.

- **Vahendi valik**

Ettepaneku õiguslikku alust arvestades on asjakohaseks õigusaktiks seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu võetud direktiiv. Käesoleva ettepaneku eesmärk on tagada lihtsustamine, koondades asjaomased ELi normid läbipaistval viisil ühte õigusakti; see on kasulik valdkonna spetsialistidele ja vägivalla ohvritele.

Kehtivate õigusaktide muutmise asemel eelistatakse eridirektiivi naistevastase vägivalla ja perevägivalla kohta. Käesoleva direktiivi norme kohaldatakse lisaks normidele, mis on sätestatud kuriteoohvrite õiguste direktiivis, mis on kuriteoohvrite õigusi käsitlev ELi üldine õigusraamistik. Käesoleva direktiivi mõne sättega nähakse ette üldnorme täiendavad erimeetmed, samamoodi nagu muud liiki kuritegude, nagu inimkaubanduse, laste seksuaalse kuritarvitamise ja terrorismi ohvrite puhul.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Mõju hindamise aruande koostamisel hindas komisjon kehtivate ELi õigusaktide asjakohaste sätete mõju naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamisele ja tõkestamisele. Sellega kaasnes liikmesriikide poliitiliste ja seadusandlike meetmete kaardistamine.

Ettevalmistavas töös tugineti ka hiljutistele aruannetele kuriteoohvrite õiguste direktiivi³² ja Euroopa lähenemiskeelu direktiivi³³ rakendamise kohta. Komisjon koordineeris seda tööd kuriteoohvrite õiguste direktiivi, laste seksuaalset kuritarvitamist käsitleva direktiivi ja inimkaubandusevastase direktiivi eelseisva üldise hindamisega.

³² Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiivi 2012/29/EL (millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK) rakendamise kohta (COM/2020/188 final), kättesaadav aadressil EUR-Lex - 52020DC0188 - ET - EUR-Lex (europa.eu).

³³ Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/99/EL (Euroopa lähenemiskeelu kohta) rakendamise kohta (COM/2020/187 final), kättesaadav aadressil EUR-Lex - 52020DC0187 - ET - EUR-Lex (europa.eu).

Analüüs näitab, et asjakohastes ELi õigusaktides on naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvrite õigused sätestatud väga valikuliselt. Need on sätestatud õigusaktides, mille peamiseks reguleerimisesemeks ei ole seda liiki vägivald (praegusest olukorrast ülevaate saamiseks vt eespool käsitletud koosmõju kehtivate ELi õigusaktidega). ELi meetmed ei käsitle selgesõnaliselt naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvreid. Asjakohased kohustused ei ole naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvrite jaoks piisavalt konkreetsed või jätavad liikmesriikidele ulatusliku kaalutusõiguse. Lisaks on asjaomased ELi õigusaktid keskmiselt üle 10 aasta vanad. Selle aja jooksul ei ole ohvrite vajadusi piisavalt rahuldatud ja neile tuleks leida sobilikud lahendused.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Käesoleva seadusandliku algatuse ettevalmistamiseks konsulteeris komisjon laialdaselt sidusrühmadega. Seejuures oli komisjoni eesmärk koguda ajakohast teavet ja eksperditeadmisi ning töötada välja mõjusad meetmed naistevastase vägivalla ja perevägivalla vastu võitlemiseks, nagu on märgitud algatuse aluseks olevas sidusrühmade kaasamise strateegias. Komisjon on arvesse võtnud ka varasemate konsultatsioonide asjakohaseid tulemusi. 2016. aastal korraldas komisjon soolise vägivalla kohta Eurobaromeetri uuringu, milles osales üle 27 000 vastaja kõigest ELi liikmesriikidest³⁴. See oli abiks poliitikavariantide kavandamisel ja kontrollimisel.

Paljud **sidusrühmad** on nõudnud naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamiseks täiendavaid ELi seadusandlikke ja muid kui seadusandlikke meetmeid. Üksikasjalik teave konsultatsioonide kohta on esitatud järgmises jaos.

Avalik konsultatsioon ohvrite kaitsmise ja teo toimepanijate karistamise teemal toimus 8. veebruarist kuni 10. maini 2021 [komisjoni konsultatsioonide veebisaidil](#). Üldsusele esitatud küsimused puudutasid naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise erinevaid aspekte. Eelkõige käsitlesid küsimused liikmesriikide asjakohaseid meetmeid, täiendava reguleerimise vajadust ja eelistatud poliitikavariante. Peamised tulemused olid järgmised.

- Küsitluse tulemuste kohaselt seisneb probleem selles, et üldsus ei ole kõnealusest vägivallast piisavalt teadlik või peab seda inimeste eraasjaks. Lisaks näitas küsitlus, et praegu pole piisavalt teenuseid ja meetmeid, mis võimestaksid ohvreid ja julgustaksid neid probleemist rääkima. **Võimalike täiendavate ennetusmeetmete** osas leidis enamik vastajaid, et oluline on võidelda kahjulike soostereotüüpide vastu.
- 60 % vastajatest leidis, et vaja on parandada praeguseid struktuure, mille kaudu jagatakse **naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvrite õigusi käsitlevat teavet, teenistusi**, mille poole ohvrid võivad pöörduda, ning ohvrite **kaebuste** käsitlemise viisi. Kõnealuse teabe õigeaegsuse ja kättesaadavuse kohta leidsid vastajad valdavalt, et teavet ei anta piisavalt kiiresti (43 %), seda on raske leida (42 %) ning see on ebajärjekindel ja hajutatud eri allikate vahel (42 %).

³⁴ Euroopa Komisjoni Eurobaromeetri uuring nr 449 soolise vägivalla kohta, 2016, kättesaadav aadressil (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2115>). Samuti Euroopa Komisjoni Eurobaromeetri uuring nr 428 soolise võrdõiguslikkuse kohta, 2015, kättesaadav aadressil <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2048>. Uuringus peeti naistevastast vägivalda (eelkõige seksuaalvägivalda) üheks kahest valdkonnast, kus EL peaks kõige kiiremas korras meetmeid võtma.

- 73 % vastajatest leidis, et nii riiklikul kui ka ELi tasandil on vaja võtta naistevastase vägivalla ja perevägivallaga seoses **täiendavaid meetmeid õiguskaitse kättesaadavuse parandamiseks**.
- Vastuseks küsimusele, kas **tugiteenustes** võetakse süstemaatiliselt arvesse naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvrite vajadusi, arvasid umbes pooled vastajad (48 %), et nii see pole. Vastustes küsimusele, kas ohvrid saavad teavet tugiteenuste kohta õigeaegselt ja neile arusaadavas keeles, oli arvamusi erinevaid, kuid suurem osa vastajatest (41 %) ei osanud sellele küsimusele vastata.
- Naistevastase vägivalla erivormide kohta arvas enamik vastajatest, et soopõhise ja seksuaalse ahistamise eest kaitsmise puudulikkus tuleneb peamiselt sellest, et üldsus ei pea sellist ahistamist tõeliseks probleemiks (66 %), et karistused on ebapiisavad (66 %) ja et õigusnormide täitmise tagamine ei ole tulemuslik (62 %).

Komisjon korraldas põhjalikud **suunatud konsultatsioonid** nii mõju hindamiseks kui ka kehtiva õigusraamistiku lünkade analüüsimiseks.

Komisjon konsulteeris liikmesriikidega kirjalikult ja seminaril. Liikmesriigid olid ELi tasandi meetmete suhtes avatud ja leidsid, et kavandatud meetmed on asjakohased. Valitsusväliste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega peetud suunatud konsultatsioonid näitasid suurt toetust kõige ulatuslikumatele meetmetele. Seejuures rõhutasid valitsusvälised organisatsioonid vajadust tõhustada ennetus- ja kaitsemeetmeid ELi tasandil miinimumnormide kehtestamise kaudu, parandada andmete kogumist ja juurdepääsu spetsialiseeritud teenustele ning pakkuda sihipäraseid **koolitusprogramme spetsialistidele eri sektorites**. Rahvusvahelised organisatsioonid rõhutasid vajadust täiendavate ennetusmeetmete järele, nagu **varajane sekkumine, ennetusprogrammid** ja asjaomaste spetsialistide koolitamine.

Kaitse- ja tugiteenuste osas osutasid rahvusvahelised organisatsioonid, et **puudub soolisustatud arusaam vägivallast** ning see võib viia uue ja korduva ohvristamiseni, hirmutamiseni ja kättemaksuni. Parima tavana nimetasid nad lähenemisviisi, mille kohaselt kogu abi on võimalik saada ühest kohast. Õiguskaitse kättesaadavuse osas juhtisid nad tähelepanu puudustele riigilt või õigusrikkujalt **hüvitise** saamisel, eelkõige sellele, et hüvitise taotlemise tähtajad on liiga lühikesed ja et võimalused saada moraalse kahju eest hüvitist on piiratud (teatavate kuriteoliikide puhul).

Tööturu osapooltega peetud sihtotstarbelisel seminaril toetasid ametiühingud ja tööandjad eesmärki võidelda seksuaalse ahistamise vastu töökohal ning suhtusid täiendavatesse meetmetesse igati pooldavalt. Tööandjad olid siiski ettevaatlikud neile kehtestatavate kohustuste suhtes. Eelkõige rõhutasid tööturu osapooled **riskihindamise** olulisust naistevastase vägivalla ennetamisel ja tõkestamisel. Ametiühingud ja tööandjad rõhutasid tööturu osapoolte rolli tähtsust selles valdkonnas.

• **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ettevalmistava töö hõlbustamiseks tellis komisjon väliselt konsultatsiooniteenuste pakkujalt toetava uuringu. Lisaks tellis ta soolise võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise õigusekspertide Euroopa võrgustikult võrdleva analüüsi kriminaalõiguse sätete kohta, mida kohaldatakse soolise vägivalla, sealhulgas perevägivalla ja kübervägivalla suhtes Euroopas riikides. Lisaks ajakohastas Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE) oma 2014. aasta uuringut naistevastase vägivalla maksumuse kohta. Neid materjale täiendati muudest olemasolevatest allikatest pärit olulise teabega, nagu on osutatud mõju hindamise aruande 1. lisas.

- **Mõjuhindang**

Kooskõlas parema õigusloome nõuetega loodi 2020. aasta septembris käesoleva algatuse ettevalmistamise toetuseks komisjoni talitustevaheline juhtrühm, mida juhib peasekretariaat. See rühm kohtus 2020. aasta septembrist 2021. aasta oktoobrini neli korda ja osales mitmel kirjalikul konsultatsioonil.

Mõjuhindangu kavandis kaaluti algatuse eesmärkide saavutamiseks mitmesuguseid mitteseadusandlikke ja seadusandlikke meetmeid. Selles hinnati iga valitud variandi mõjust, tõhusust ja järjekindlust ning jõuti järeldusele, et eelistatud variandi meetmete kombinatsioon on käesoleva algatuse üld- ja erieesmarke silmas pidades kõige proportsionaalsem ja järjekindlam.

Mis puudutab eelistatud poliitikavariandi eeldatavat mõju, siis kvantitatiivne analüüs osutab positiivsele majanduslikule mõjule. Naistevastase vägivalla ja perevägivalla leviku vähenemine võib tuua majanduslikku kasu ligikaudu 53,1 miljardi euro ulatuses; pikas perspektiivis võib see summa ulatuda 82,7 miljardi euroni. Suurim majandusliku kasu potentsiaal tuleneb ohvrite füüsilise ja emotsionaalse kahju vähenemisest (hinnanguliselt vahemikus 32,2 miljardist eurost 64,5 miljardi euroni). Sotsiaalne mõju puudutaks erinevaid sidusrühmi, nimelt ohvrite, tunnistajaid, teo toimepanijaid, ettevõtteid, riikide ametiasutusi ja ühiskonda laiemalt. Eelistatud poliitikavariant parandaks ohvrite tervist, ohutust ja elukvaliteeti (eelkõige kaitse- ja toetusmeetmete tulemusena). Samuti suurendaks see ohvrite ja tunnistajate teadlikkust ning parandaks nende juurdepääsu teabele kaitse- ja tugiteenuste kohta. Teo toimepanijatele suunatud sekkumisprogrammide meetmetel on eeldatavasti positiivne mõju nende hoiakutele ja käitumisele. Tööandjate puhul võimaldaks teadlikkus töökohal soopõhise ahistamise ohvriks langevatest töötajatest ning nende parem mõistmine ja toetamine luua ohutu töökeskkonna. Sellel oleks positiivne mõju ka tootlikkusele. Riikide ametiasutused saaksid kasu meetmetest, mis käsitleksid õiguskindlustust ja andmekogumist ja mille abil oleks võimalik kujundada paremat riiklikku poliitikat naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamiseks ja tõkestamiseks. Kahjulike soostereotüüpide ja -normide laialdasem mõistmine üldsuse seas avaldaks positiivset mõju ühiskonnale tervikuna.

Mõju hindamise aruande kavand esitati komisjoni õiguskontrollikomiteele 15. septembril 2021 ja seda arutati 13. oktoobril 2021. Pärast õiguskontrollikomitee negatiivset arvamust esitati 1. detsembril 2021 aruande muudetud versioon. Õiguskontrollikomitee võttis küll arvesse jõupingutusi, mida tehti mõju hindamise aruande parandamiseks vastavalt tema esialgsetele märkustele, kuid jättis ikkagi ka 12. jaanuaril 2022 oma negatiivse arvamuse jõusse.

Komitee leidis, et mõju hindamise aruandes 1) ei kirjeldatud piisavalt mitme ELi ja liikmesriigi tasandi meetme mõju lähtestsenaariumis; 2) aruanne ei olnud üldeesmärkide osas piisavalt selge ja selles ei põhjendatud piisavalt vajadust tervikliku lähenemisviisi järele; 3) aruandes ei kirjeldatud konkreetseid kavandatud meetmeid ja konkreetsete meetmete kombinatsioone eri poliitikavariantide puhul piisavalt selgelt; 4) kulude ja tulude muudetud analüüs ei sisaldanud muudetud variante täies ulatuses ning poliitikavariantide võrdlus jäi ebaselgeks, sealhulgas kasutatud kriteeriumide ja hindamismetoodika osas, ning 5) aruandes ei hinnatud piisavalt eelistatud poliitikavariandi proportsionaalsust, sealhulgas valitud eriõigusakti (*lex specialis*) lähenemisviisi.

Käesoleva ettepaneku esitamisele eelnes mõningate tõstatatud küsimuste täiendav hindamine. Tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks võetud meetmeid selgitatakse komisjoni talituste töödokumendis „*Follow-up to the second opinion of the Regulatory Scrutiny Board and*

additional information“ (SWD(2022) 61, edaspidi „komisjoni talituste töödokument“). Eelkõige selgitatakse komisjoni talituste töödokumendis, kuidas lähtestsenaariumis võetakse arvesse kõnealuses poliitikavaldkonnas liikmesriikide tasandil seni saavutatut. Seeläbi vastatakse ka õiguskontrollikomitee soovitusel esitada põhjalikum analüüs puuduste kohta, mis esinevad liikmesriikides Istanbuli konventsiooni rakendamisel ja muu hulgas digivaldkonna arengust tulenevatele nähtustele reageerimisel.

Vastuseks märkustele selgete eesmärkide puudumise kohta selgitatakse komisjoni talituste töödokumendis, et ettepaneku eesmärk on ennetada ja tõkestada naistevastast vägivalda ja perevägivalda kui kuritegusid. Kavandatava direktiivi tekstis kirjeldatakse direktiivi peamisi eesmarke täpsemalt, selgitades, et nende eesmärkide saavutamiseks kriminaliseeritakse teatavad naistevastase vägivalda vormid (sealhulgas vägistamine, naiste suguelundite moonutamine ja kübervägivalda eri vormidega seotud süüteod) ning tugevdatakse vägivaldaohvrite kaitset, neile pakutavat toetust ja õiguskaitse kättesaadavust, samuti vägivalda ennetamist ja tegevuse koordineerimist.

Seoses poliitikavariandi valikuga esitatakse komisjoni talituste töödokumendis tõendid, mis põhinevad asjakohaste ELi õigusaktide hindamisel ning liikmesriikide õigusaktide kaardistamisel ja lünkade analüüsil ning mis selgitavad täiendavalt, miks valiti olemasolevate horisontaalsete õigusaktide muutmise asemel terviklik lähenemisviis – eraldi direktiiv naistevastase vägivalda ja perevägivalda kohta.

Euroopa Komisjoni parema õigusloome eeskirjade kohaste töömeetoditega antakse institutsioonidevaheliste suhete ja tulevikusuundade valdkonna asepresidendile volitused kiita heaks sellise algatuse jätkamine, mille kohta õiguskontrollikomitee on esitanud teise negatiivse arvamuse. Samuti on oluline märkida, et õiguskontrollikomitee arvamuses antakse hinnang mõjuhinnangu kvaliteedile, mitte asjaomasele seadusandlikule ettepanekule.

Võttes arvesse ka institutsioonidevaheliste suhete ja tulevikusuundade valdkonna asepresidendi nõusolekut, pidas komisjon asjakohaseks jätkata käesoleva algatusega järgmistel põhjustel:

- (1) algatuse *poliitiline tähtsus* komisjoni jaoks, nagu on rõhutatud poliitilistes suunistes;
- (2) *kiireloomuline vajadus võtta meetmeid*, et teha edusamme naistevastase vägivalda ja perevägivalda ning soolise kübervägivalda ennetamisel ja tõkestamisel, nagu nõudis ka Euroopa Parlament;
- (3) esitatud *täiendavate selgituste ja tõenditega* on rahuldavalt kõrvaldatud õiguskontrollikomitee tuvastatud puudused ning neid on kohandatud õigusakti ettepanekus arvesse võetud.

Seega põhineb käesolev ettepanek mõningate õiguskontrollikomitee tõstatatud küsimuste täiendaval hindamisel.

• **Põhiõigused**

Kavandatava direktiiviga tugevdatakse mitme, eelkõige järgmise põhiõiguse kaitset:

- **õigus elule** (Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikkel 2), **õigus isikupuutumatus** (harta artikkel 3), **ebainimliku või alandava kohtlemise keeld** (harta artikkel 4), **õigus era- ja perekonnaelule** (harta artikkel 7) ning **õigus isikuandmete kaitsele** (harta artikkel 8), näiteks seetõttu, et direktiiviga nähakse ette meetmed ohvrite, nende eraelu ja isikuandmete kaitseks ning vägivalda ennetamiseks, kriminaliseerides teatavad teod, samuti meetmed ohustatud isikute kaitsmiseks

(riskihinnangu alusel ja pärast toetusmeetmeid) ning asjaomaste spetsialistide koolitamine kõnealust liiki vägivalda ära tundma ja sellele asjakohaselt reageerima;

- **lapse õigused** (harta artikkel 24), näiteks seetõttu, et direktiiviga tunnistatakse naistevastast vägivalda ja perevägivalda pealt nägevad lapsed selle vägivalla otsesteks ohvriteks ning nähakse ette erimeetmed laste kaitsmiseks ja toetamiseks ning nõue võtta juhtumite menetlemisel arvesse lapse parimaid huve;
- ohvri **õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele** (harta artikkel 47), näiteks seetõttu, et direktiiviga tagatakse naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõhusam uurimine ja selle eest süüdistuse esitamine (nt teatavate kuritegude menetlemine omal algatusel ja avalikes huvides, ohvrite võimalus teatada juhtumitest veebis, õiguskaitseasutustele ja õigusasutustele suuniste väljatöötamine) ning ohvrite õigus nõuda teo toimepanijalt täielikku hüvitist ja saada otsus ühesainsas menetluses;
- **diskrimineerimiskeeld ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus** (harta artiklid 21 ja 23), näiteks seetõttu, et direktiivi kohaselt käsitatakse naistevastast vägivalda ja perevägivalda naiste ja meeste vahelise keelatud diskrimineerimise raske vormina, vähendatakse sellise vägivalla ohtu haavatavas olukorras olevate isikute ja suuremas ohus olevate rühmade puhul ning nähakse ette sihipärased teadlikkuse suurendamise ja teavitamise meetmed, et jõuda riskirühmadeni ja hõlbustada nende juurdepääsu tugiteenustele;
- **õigus sotsiaalabile ja tervishoiule** (harta artiklid 34 ja 35), näiteks seetõttu, et direktiiviga nähakse ette spetsialiseeritud tugiteenuste pakkumine, eelkõige seksuaalvägivalla ohvritele (nt viivitamatu arstiabi, kohtumeditiiniliste tõendite kogumine vägistamise korral, psühholoogiline nõustamine ja traumaabi).

Kavandatavas direktiivis võetakse nõuetekohaselt arvesse kahtlustatavate **süütuse presumptsiooni ja kaitseõigust** (harta artikkel 48) ning **kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet** (harta artikkel 49). Mis puudutab **õigust sõnavabadusele** (harta artikkel 11), siis ebaseadusliku sisu eemaldamist või blokeerimist käsitlevad sätted piirduvad sellega, mis on rangelt vajalik direktiivi eesmärgi saavutamiseks ja selle eesmärgiga proportsionaalne.

4. MÕJU EELARVELE

Kavandatava direktiiviga kaasnevad ELi eelarves eeldatavasti järgmised kulud:

- andmekogumisvahendi väljatöötamine ja kasutuselevõtt – Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE) ühekordsed kulud;
- andmekogumisvahendi tehniline hooldus ja käitamine – EIGE jooksvad kulud;
- andmete ühiste jaotuste ja meetodite väljatöötamine ja kasutuselevõtt koostöös liikmesriikidega – EIGE jooksvad kulud;
- suuniste väljatöötamine naistevastase vägivalla ja perevägivaldaga seotud kuritegevuse statistika ühtlustamiseks ja standardimiseks, liikmesriikide toetamine andmete kogumisel – EIGE jooksvad kulud.

EIGE kulusid selgitatakse üksikasjalikult lisatud finantsselgituses. Kokku vajab EIGE administratiivandmete kogumiseks järgmisi rahalisi ja inimressursse:

- ühekordsed käivitamiskulud – 200 000 eurot;
- iga-aastased hooldus- ja käitamiskulud – 750 000 eurot;

- personal – üks (täistööajale ekvivalendina) ajutine töötaja alates 2025. aastast ja kaks (täistööaja ekvivalendina) lepingulist töötajat alates 2025. aastast (kokku kolm).

5. MUU TEAVE

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Liikmesriigid peavad direktiivi üle võtma kahe aasta jooksul pärast selle jõustumist. Nad peavad teavitama komisjoni oma riigisisestest rakendusmeetmetest. Lisaks peavad liikmesriigid esitama komisjonile aruande direktiivi rakendamise kohta seitsme aasta möödumisel selle jõustumisest. Pärast seda ajavahemikku toimub korrapärane aruandlus liikmesriikidele edastatava küsimustiku vormis. Käesoleva ettepaneku kohased rangemad andmekogumisnõuded võimaldavad jälgida ja hinnata algatuse mõju selle erieesmärkide saavutamise seisukohast. Ettepaneku jälgimine ja hindamine põhineb peamiselt senistel EIGE poolt välja töötatud ühtlustatud näitajatel. Seda tööd toetavad ja täiendavad kavandatud ühtlustamismeetmed eristatud administratiivandmete kogumiseks (sealhulgas õiguskaitseasutustelt, kohtutelt, sotsiaal- ja tervishoiuteenistustelt) ning kohustus teha korrapäraseid uuringuid naistevastase vägivalla ja perevägivalla kohta ning saata asjakohased andmed komisjonile (Eurostatile). Üksikasju kirjeldatakse komisjon koostatavas järelevalve- ja täitmise tagamise kavas.

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

1. peatükk sisaldab üldsätteid, sh reguleerimisese (artikkel 1) ning selles pööratakse erilist tähelepanu nendele naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvritele, keda ähvardab suurem vägivallaohu (artikkel 2). Käesoleva ettepaneku kohaldamisala hõlmab ettepanekus määratletud kuritegusid, samuti naistevastaseid vägivallaakte või perevägivallaakte, mis on kriminaliseeritud liidu õiguse või riigisisese õiguse kohaselt (artikkel 3). Selles peatükis esitatakse ka direktiivis kasutatavate põhimõistete määratlused (artikkel 4).

2. peatükk sisaldab sätteid ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 osutatud kuritegude määratlemise ja nende eest määratavate karistuste miinimumnormide kohta. Need kuriteod seisnevad naistevastase vägivalla või perevägivalla teatavates vormides, mis kujutavad endast naiste seksuaalset ärakasutamist või arvutikuritegusid. Kuigi need kuriteod mõjutavad ebaproportsionaalselt naisi, kohaldatakse selle peatüki kohast kriminaliseerimist kõigi ohvrite, sealhulgas meeste ja mittebinaarsete isikute suhtes, välja arvatud vägistamise ja naiste suguelundite moonutamise korral. Need teod kriminaliseeritakse ELi tasandil ainult siis, kui neid pannakse toime naiste või laste vastu; põhjuseks on õiguslik alus ehk ELi toimimise lepingu artikli 83 lõige 1, milles viidatakse üksnes naiste ja laste seksuaalsele ärakasutamisele. See peatükk sisaldab naiste vägistamise (artikkel 5) ja naiste suguelundite moonutamise (artikkel 6) kuritegude minimaalne ühtlustamine. Võttes arvesse praeguse digiülemineku kiiret tempot ja kübervägivallajuhtumite sagenemist, nähakse selle peatükiga ette ka teatavate arvutikuritegude miinimumnormid: intiimse või manipuleeritud materjali jagamine ilma nõusolekuta (artikkel 7), küberjälitamine (artikkel 8), küberahistamis puudutavad kuriteod (artikkel 9) ning viha või vägivalla õhutamine internetis (artikkel 10). Artikkel 11 sisaldab sätteid sellistele kuritegudele kihutamise, neile kaasaaitamise ja kuriteokatsete kohta. Artiklis 12 sätestatakse artiklites 5–11 määratletud kuritegude eest määratava maksimumkaristuse miinimummäär ja artiklis 13 sätestatakse raskendavad asjaolud. Kohtualluvust ja aegumist käsitlevad normid sätestatakse artiklites 14 ja 15.

3. peatükk käsitleb igasuguse naistevastase vägivalla või perevägivalla ohvrite kaitset ja õiguskaitse kättesaadavust. Seda peatükki kohaldatakse kõigi naistevastase vägivalla ja

perevägivalla ohvrite suhtes. Kuigi käesolevas ettepanekus keskendutakse peamiselt naisi ebaproportsionaalselt mõjutavale vägivallale, ei välista see meeste ja mittebinaarsete isikute võimalust kasutada kuriteoohvrite õigusi, kui nad langevad sellise vägivalla, sealhulgas perevägivalla ohvriks.

See peatükk sisaldab naistevastasest vägivallast ja perevägivallast teatamise norme, mille eesmärk on lihtsustada selliste kuritegude toimepanijate kohtu alla andmist (artikkel 16). See tähendab vastavate teadete kiiret menetlemist, kõnealustest kuritegudest teatamise julgustamist (näiteks mõnel juhul konfidentsiaalsusnõuetest tulenevate takistuste kõrvaldamise teel), selle tagamist, et lastel oleks kuritegudest lihtne teatada ning et dokumentideta isikud ja ebakindla elanikustaatusel isikud ei peaks kartma vägivallast teatada. See viimane aspekt ei tähenda, et direktiiviga antakse vägivallast teavitavatele isikutele õigus elaniku staatusele. Artikliga 17 nähakse ette kuritegude tulemuslik uurimine ja nende eest süüdistuse esitamine, piisavate eksperditeadmiste ja ressursside olemasolu ning vägistamisega seotud kuritegude menetlemine *ex officio*. Selle peatükiga nähakse ette individuaalne riskihindamine eesmärgiga teha kindlaks ohvrite kaitse- ja toetusvajadused (artiklid 18 ja 19). Seda hindamist käsitatakse kuriteoohvrite õiguste direktiivi kohase individuaalse hindamise lahutamatu osana ning seda tuleb kohandada naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvrite erivajadustega. Artiklis 20 sätestatakse kohustus tagada, et kuriteoohvrid saavad asjakohaselt tugiteenistustelt abi, näiteks seeläbi, et ohvritega võetakse abi pakkumiseks ennetavalt ühendust. Samal ajal on selle artikli eesmärk tagada andmekaitsenormide järgimine. Lisaks sätestatakse selles peatükis, et liikmesriigid peavad ohvrite tõhusaks kaitsmiseks nägema ette kohesed lähenemiskeelud ja muud lähenemiskeelud (artikkel 21). Artiklis 22 sätestatakse, et võimalikud küsimused ohvri varasema seksuaalse käitumise kohta on kriminaaluurimises ja kohtumenetluses välistatud, ilma et see piiraks kaitseõigust. See peatükk sisaldab ka kohustust anda õiguskaitse- ja õigusasutustele suunised, et tagada kuriteoohvrite nõuetekohane kohtlemine kogu menetluse vältel ning naistevastase vägivalla ja perevägivalla juhtumite asjakohane menetlemine (artikkel 23). Selles peatükis sätestatakse ka, et riiklikud asutused, näiteks võrdõiguslikkust edendavad asutused, on pädevad abistama ja nõustama naistevastase vägivalla ja perevägivalla kui naistevastase diskrimineerimise raskete vormide ohvreid (artikkel 24). Sellistel asutustel on ka õigus kriminaalmenetluses tegutseda kuriteoohvrite nimel, kui nad seda vajalikuks peavad. Artikliga 25 tagatakse kübervägivallakuritegudega seotud veebisisu eemaldamine ja õiguskaitse võimalus mõjutatud kasutajatele. Artikkel 26 käsitleb ohvrite õigust nõuda teo toimepanijalt hüvitist.

4. peatükk sisaldab sätteid ohvriabi kohta, mida kuriteoohvrid peavad saama enne kriminaalmenetlust, selle ajal ja sobiva aja jooksul pärast kriminaalmenetlust. Artiklis 27 sätestatakse naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvritele spetsialiseeritud teenuseid osutavate tugiteenistuste teenused ja nende osutamise kord ning konkreetsed ressursid. Lisaks nähakse selles peatükis ette konkreetne ja kohene abi vägistamisohvrite kriisikeskustes või seksuaalvägivalla ohvrite suunamiskeskustes (artikkel 28) ning spetsialiseeritud abi naiste suguelundite moonutamise ohvritele (artikkel 29). Liikmesriigid peaksid samuti tagama, et töökohal seksuaalse ahistamise ohvriks langenud inimesed saavad kasutada väljaspool töökohta osutatavaid nõustamisteenuseid ning et ka tööandjatele antakse nõu selle kohta, kuidas kõnealuseid kuritegusid asjakohaselt käsitleda (artikkel 30). Liikmesriigid peavad seadma sisse riikliku ohvriabitelefoni, mille number on ELi tasandil ühtlustatud, ja tagama selle toimimise (artikkel 31). Kuriteoohvritele tuleb teha vahet tegemata kättesaadavaks spetsiaalsed varjupaigad või muud ajutised majutuskohad, et tagada neile abi iseseisva elu juurde naasmisel pärast vägivalla kogemist (artikkel 32). Lisaks peavad liikmesriigid tagama lapsohvritele asjakohase kaitse ja toe, võttes arvesse lapse parimaid huve (artikkel 33). See

hõlmab turvaliste kohtade tagamist, kus lapsed saavad kohtuda toimepanijast vanemaga, kellel on suhtlusõigus (artikkel 34). Artikliga 35 nähakse ette sihipärane tugi riskirühmadesse kuuluvatele kuriteoohvritele, näiteks lihtsam juurdepääs puuetega kuriteoohvrite jaoks.

5. peatüki sätted keskenduvad naistevastase vägivalla ja perevägivalla tulemuslikule ennetamisele. See hõlmab kohustust korraldada teadvustuskampaaniaid ning teadus- ja haridusprogramme ning levitada laialdaselt asjakohast teavet (artikkel 36). Spetsialistid, kes puutuvad ohvritega kõige tõenäolisemalt kokku, peavad saama koolitust ja sihipärast teavet. Selle eesmärk on tagada, et need spetsialistid oskaksid vägivallajuhtumeid ära tunda ja neile asjakohaselt reageerida ning et vastutavad organisatsioonid saaksid oma tegevust tulemuslikult koordineerida (artikkel 37). Artikliga 38 nähakse ette sekkumisprogrammid, milles võivad vabatahtlikult osaleda ka isikud, kes kardavad, et võivad edaspidi kõnealuseid kuritegusid toime panna.

6. peatükk sisaldab naistevastast vägivalda ja perevägivalda käsitlevaid riikliku poliitika koordineerimise norme, aga ka sätteid ELi tasandi koordineerimise kohta. Selleks et ühtlustada riiklikku poliitikat ja tagada tulemuslik mitmetasandiline reageerimine seda liiki vägivallale, nõutakse artiklis 39, et liikmesriigid määraksid või looksid ametiasutuse, kes koordineerib ja jälgib kõnealuses valdkonnas rakendatavat poliitikat. Seda täiendab artiklis 40 sätestatud kohustus tagada kõigi kuriteoohvrite toetamisega tegelevate asutuste tegevuse tulemuslik koordineerimine ja koostöö. Kuriteoohvrite toetamisel ja vägivalla ennetamisel etendavad olulist rolli valitsusvälised organisatsioonid. Artikli 41 kohaselt peaksid liikmesriigid tegema valitsusväliste organisatsioonidega koostööd ja konsulteerima nendega asjakohase poliitika kujundamisel. Selleks et tagada käesolevas ettepanekus määratletud kübervägivalla nõuetekohane käsitlemine, peavad liikmesriigid hõlbustama vahendusteenuste osutajatel eneseregulatsiooni meetmete võtmist (artikkel 42). Artikli 43 eesmärk on hõlbustada liikmesriikidevahelist koostööd parimate tavade vahetamiseks, et tagada käesoleva direktiivi võimalikult tulemuslik rakendamine. Andmete kogumine ja teadusuuringud on naistevastase vägivalla ja perevägivalla valdkonnas asjakohaste poliitikameetmete kavandamisel väga olulised. Selleks et tagada võrreldavate andmete kättesaadavus ELi tasandil, on artiklis 44 sätestatud normid andmete kogumiseks kõigis liikmesriikides. Arvestades EIGE eksperditeadmisi ja käimasolevat tööd kõnealuses valdkonnas, on EIGE ülesanne toetada liikmesriike ühise metoodika väljatöötamisel ja andmete kogumisel.

7. peatükk sisaldab käesoleva direktiivi lõppsätteid. Artikliga 45 muudetakse sidususe tagamise eesmärgil laste seksuaalset kuritarvitamist käsitlevat direktiivi, määratledes seksuaalsel eesmärgil toimuva penetratsiooni kuriteona ning täpsustades, et asjaolud, mille korral laps, kes on jõudnud seksuaalse enesemääramise ikka, ei saa nõusolekut kehtivalt anda, hõlmavad käesoleva ettepaneku artiklis 5 osutatud asjaolusid. Artikkel 46 käsitleb kaitse taset ja artikkel 47 käsitleb liikmesriikide aruandluskohustust. Artiklis 48 selgitatakse seost teiste direktiividega, mille kohaldamist kavandatav direktiiv ei piira. Selles artiklis selgitatakse, et direktiivi sätteid kohaldatakse täiendavalt kuriteoohvrite õiguste direktiivi, inimkaubandusevastase direktiivi, laste seksuaalset kuritarvitamist käsitleva direktiivi ja [digiteenuste õigusakti ettepaneku] sätetele. See tähendab, et kuriteoohvrid peaksid saama kaitset kõigi nende suhtes kohaldatavate direktiivide alusel. Artikkel 49 sisaldab kaitse taseme säilitamise klauslit. Artikkel 50 sisaldab kavandatava direktiivi riigisisesele õigusesse ülevõtmise sätteid. Artiklis 51 sätestatakse, millal kavandatav direktiiv jõustub, ja artiklis 52 sätestatakse, kellele see on adresseeritud.

Ettepanek:

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,
mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 82 lõiget 2 ja artikli 83 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Käesoleva direktiivi eesmärk on luua terviklik raamistik naistevastase vägivalla ja perevägivalla tulemuslikuks tõkestamiseks kõikjal liidus. Selleks tugevdatakse ja kehtestatakse meetmeid järgmistes valdkondades: asjakohaste kuritegude ja karistuste määramine, ohvrite kaitse ja õiguskaitse kättesaadavus, ohvriabi, ennetus, koordineerimine ja koostöö.
- (2) Naiste ja meeste võrdõiguslikkus ja mittediskrimineerimine on liidu põhiväärtused ja põhiõigused, mis on sätestatud vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklites 21 ja 23. Naistevastane ja perevägivald ohustavad neid põhimõtteid ning õhnestavad naiste ja tütarlaste õigust võrdõiguslikkusele kõigis eluvaldkondades.
- (3) Naistevastane vägivald ja perevägivald rikuvad põhiõigusi, nagu õigust inimväärikusele, õigust elule ja isikupuutumatusse, ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeldu, õigust era- ja perekonnaelu puutumatusse, isikuandmete kaitset ja lapse õigusi, nagu need on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas.
- (4) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada kuritegeliku käitumise suhtes, kus on tegemist naistevastase vägivalla või perevägivallaga, mis on liidu või riigisisese õiguse alusel kriminaliseeritud. Siia hulka kuuluvad käesolevas direktiivis määratletud kuriteod, nimelt vägistamine, naiste suguelundite moonutamine, intiimse sisuga või manipuleeritud materjali jagamine ilma nõusolekuta, küberjälitamine, küberahistamine, küberruumis vägivalla või vaenu õhutamine ning kuritegelik käitumine, mis on hõlmatud muude liidu õigusaktidega, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiividega 2011/36/EL² ja 2011/93/EL³, milles määratletakse kuriteod,

¹ ELT C , , lk .

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1–11).

mis on seotud laste seksuaalse ärakasutamisega ja inimkaubandusega seksuaalse ärakasutamise eesmärgil. Lisaks kuuluvad naistevastase vägivalla määratluse alla ka teatavad riigisisese õiguse kohased kuriteod. Siia hulka kuuluvad sellised kuriteod nagu naisetapp, seksuaalne ahistamine, seksuaalne kuritarvitamine, jälitamine, varajane ja sundabielu, sundabort, sundsteriliseerimine ja mitmesugused kübervägivalla eri vormid, nagu seksuaalne ahistamine internetis, küberkiusamine või omaalgatuslik varjamatult seksuaalse sisuga materjali saatmine. Perevägivald on vägivalla vorm, mis võib olla riigisisese õiguse alusel eraldi kriminaliseeritud või mis võib olla hõlmatud kuritegudega, mis pannakse toime perekonnaringis või leibkonnas või endiste või praeguste abikaasade vahel.

- (5) Käesolevas direktiivis sätestatud meetmed on kavandatud selliselt, et need vastaksid naiste ja tütarlaste erivajadustele, arvestades, et käesoleva direktiiviga hõlmatud vägivallavormid, nimelt naistevastane vägivald ja perevägivald, mõjutavad just neid ebaproportsionaalselt. Käesolevas direktiivis tunnistatakse siiski, et selliste vägivallavormide ohvriks võivad langeda ka teised ja et siin sätestatud meetmed peaksid kehtima ka neile. Seetõttu peaks mõiste „ohver“ tähistama kõiki inimesi, olenemata nende bioloogilisest või sotsiaalsest soost.
- (6) Lapsed, kes on tunnistajaks naistevastasele või perevägivallale, kannatavad oma haavatavuse tõttu otsest emotsionaalset kahju ja see mõjutab nende arengut. Seetõttu tuleks selliseid lapsi pidada ohvriteks ja nende suhtes tuleks kohaldada suunatud kaitsemeetmeid.
- (7) Naistevastane vägivald on püsiv naiste struktuurse diskrimineerimise ilming, mis tuleneb naiste ja meeste ajalooliselt ebavõrdsest võimusuhtest. Tegemist on soolise vägivalla vormiga, mida peamiselt panevad toime mehed naiste ja tütarlaste vastu. Selle juured on konstrueeritud sotsiaalsetes rollides, käitumismustrites, tegevustes ja omadustes, mida asjaomane ühiskond peab naiste ja meeste jaoks sobivaks ja mida üldiselt nimetatakse terminiga „sotsiaalne sugu“.
- (8) Perevägivald on tõsine sotsiaalne probleem, mis jääb sageli varjatuks. See võib põhjustada raskeid psühholoogilisi ja füüsilisi traumasid, millel on rasked tagajärjed, sest vägivallatseja on tavaliselt inimene, keda ohver tunneb ja keda ta peaks saama usaldada. Selline vägivald võib esineda mitmesugustes vormides, sealhulgas füüsilises, seksuaalses, psühholoogilises ja majanduslikus vormis. Perevägivald ei olene sellest, kas vägivallatseja elab või on elanud ohvriga samas leibkonnas.
- (9) Sedasorti kuritegude eripära arvestades on vaja kehtestada terviklik reeglistik, mis oleks suunatud naistevastase vägivalla ja perevägivalla püsivale probleemile ning milles arvestatakse sellise vägivalla ohvrite erivajadusi. Liidu ja liikmesriikide tasandil praegu kehtivad sätted on osutunud naistevastase ja perevägivalla tõkestamisel ja ennetamisel ebapiisavaks. Eelkõige on direktiivid 2011/36/EL ja 2011/93/EL keskendunud sellise vägivalla erivormidele, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2012/29/EL⁴ aga on sätestatud üldine raamistik kuriteoohvrite jaoks. Kuigi

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK (ELT L 335, 17.12.2011, lk 1–14).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK (ELT L 315, 14.11.2012, lk 57).

see pakub mõningaid kaitsemeetmeid naistevastase vägivalda ja perevägivalda ohvritele, ei ole see mõeldud nende erivajaduste rahuldamiseks.

- (10) Käesolev direktiiv toetab rahvusvahelisi kohustusi, mille liikmesriigid on võtnud, et tõkestada ja ennetada naistevastast vägivalda ja perevägivalda, eelkõige ÜRO konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta,⁵ ja kui see on asjakohane, Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalda ja perevägivalda ennetamise ja tõkestamise konventsiooni („Istanbuli konventsioon“)⁶ ning 21. juunil 2019 Genfis allkirjutatud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsiooni, mis käsitleb vägivalda ja ahistamise kaotamist töömaailmas.
- (11) Naistevastane vägivald ja perevägivald võib süveneda, kui see on läbi põimunud diskrimineerimisega soo alusel ja muudel liidu õigusega keelatud alustel, nimelt kodakondsuse, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste tunnuste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel. Seepärast peaksid liikmesriigid pöörama vajalikku tähelepanu ohvritele, kellele on osaks langenud selline läbipõimunud (intersektionaalne) diskrimineerimine, ja nägema selliste omavahel läbipõimunud diskrimineerimisvormide puhuks ette erimeetmed. Suurem risk kogeda soolist vägivalda on eelkõige lesbidel, biseksuaalsetel, trans-, mittebinaarsetel, intersoolistel ja *queer*-naistel (LBTIQ), puuetega naistel ning rassilise või rahvusvähemuse taustaga naistel.
- (12) Naistevastase vägivalda ja perevägivalda ohvreid ähvardab suurem hirmutamise, kättemaksu, teise ja korduva ohvristamise oht. Seega tuleks eritähelpanu pöörata nendele ohtudele ning vajadusele kaitsta selliste ohvrite väärikust ja füüsilist puutumatust.
- (13) Vägistamine on üks raskemaid kuritegusid, millega rikutakse isiku seksuaalset puutumatust, ning see on kuritegu, mis mõjutab ebaproportsionaalselt just naisi. Sellega kaasneb võimu tasakaalustamatus toimepanija ja ohvri vahel, mis võimaldab toimepanijal ohvrit seksuaalselt ära kasutada isikliku rahulduse, oma üleoleku kehtestamise, sotsiaalse tunnustuse saamise, edutamise, võimalik et ka rahalise kasu saamise eesmärgil. Paljudes liikmesriikides eeldab vägistamiskuritegu jätkuvalt jõu, ähvarduste või sunni kasutamist. Teistes liikmesriikides piisab sellest, kui ohver ei ole seksuaalteoks oma nõusolekut andnud. Ohvrite seksuaalse puutumatuse täielik kaitse saavutatakse ainult viimati nimetatud viisil. Seepärast on vaja tagada kogu liidus võrdne kaitse ja näha selleks ette vägistamiskuriteo koosseisu tunnused.
- (14) Vägistamise alla peaks sõnaselgelt kuuluma igasugune seksuaalne penetratsioon mingi kehaosa või esemega. Nõusoleku puudumine peaks olema vägistamise määratluse keskne ja oluline element, arvestades, et sageli ei ole selle toimepanekuga seotud füüsilist vägivalda ega jõu kasutamist. Algset nõusolekut peaks olema võimalik teo kestel igal ajal tagasi võtta, tulenevalt ohvri seksuaalsest enesemääramisõigusest, ning see ei peaks automaatselt tähendama nõusolekut tulevaste tegudeks. Tahtevastane seksuaalne penetratsioon peaks kujutama endast vägistamist isegi siis, kui see on toime pandud abikaasa või intiimpartneri vastu.

⁵ [Naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsioon](#), ÜRO Peaassamblee, 1979.

⁶ [Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalda ja perevägivalda ennetamise ja tõkestamise konventsioon](#) (Istanbuli konventsioon), Euroopa Nõukogu, 2011.

- (15) Kui tegemist on vägistamisega, siis tuleks sama laadi kuritegudes varem süüdi mõistetud kurjategijaid kohustada osalema sekkumisprogrammides, et vähendada retsidiivsuse riski.
- (16) Et tegeleda korvamatu ja elukestva kahjuga, mida põhjustab tütarlastele ja naistele suguelundite moonutamine, tuleks see kuritegu kriminaalõiguses eraldi sätestada ja seda tuleks asjakohaselt käsitleda. Naiste suguelundite moonutamine on teist inimest ära kasutatav tava, mis on seotud tütarlapse või naise suguelunditega ning mida tehakse selleks, et säilitada või kinnitada valitsevat seisundit naiste ja tütarlaste üle ning hoida tütarlaste ja naiste seksuaalsust oma sotsiaalse kontrolli all. Mõnikord toimub see ka lapsega sõlmitava sundabielu või perevägivalla kontekstis. Naiste suguelundite moonutamist võidakse mõnes kogukonnas praktiseerida traditsioonilise tavana. Siin all tuleks pidada silmas toiminguid, mida tehakse mittemeditsiinilistel põhjustel. Mõiste „ekstsissioon“ peaks tähendama kliitori ja suurte häbememokkade osalist või täielikku eemaldamist. „Infibulatsioon“ peaks hõlmama suurte häbememokkade sulgemist sel teel, et häbeme välisservad õmmeldakse osaliselt kinni, et tupeava kitsendada. Mõiste „mis tahes muu moonutamine“ peaks tähistama igasugust muud naiste suguelundite füüsilist muutmist.
- (17) On vaja ette näha teatavate kübervägivalla vormidega seotud kuritegude ja karistuste ühtlustatud määratlused. Kübervägivald on eelkõige suunatud naispoliitikute, -ajakirjanike ja naissoost inimõiguslaste vastu ning mõjutab neid. See võib sundida naisi vaikima ja takistada nende osalemist ühiskonnaelus meestega võrdsetel alustel. Kübervägivald mõjutab naisi ja tütarlapsi ebaproportsionaalselt ka hariduskeskkonnas, näiteks koolides ja ülikoolides, sellel aga on kahjulikud tagajärjed nende edasisele haridusele ja vaimsele tervisele, mis võib äärmuslikel juhtudel viia enesetapuni.
- (18) Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise kaasaegne oht, et teatavat liiki kübervägivald levib kergesti, kiiresti ja ulatuslikult, tekitades ohvrile sügavat ja pikaajalist kahju või süvendab seda. Selline levimise võimalus, mis on mitme käesolevas direktiivis määratletud kübervägivallakuriteo toimepanemise eeltingimus, peaks peegelduma ka asjaolus, et teatav materjal tehakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil kättesaadavaks „suure hulga“ lõppkasutajate jaoks. Terminit „suur hulk“ tuleks mõista selliselt, et see tähendab jõudmist märkimisväärse hulga asjaomase tehnoloogia lõppkasutajateni, mis teeb võimalikuks selle materjali laialdase kättesaadavuse ja võimaliku edasilevitamise. Seda terminit tuleks tõlgendada ja kasutada nii, et võetakse arvesse vastavaid asjaolusid, sealhulgas materjali kättesaadavaks tegemiseks kasutatud tehnoloogiaid ja vahendeid, mida need tehnoloogiad levitamiseks pakuvad.
- (19) Intiimsete piltide või videote ja seksuaaltegevust kujutava materjali nõusolekuta kättesaadavaks tegemine suurele hulgale lõppkasutajatele info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil võib põhjustada ohvritele hoomamatut kahju, arvestades, kui lihtsasti, kiiresti ja laialdaselt sellise materjali levitamine ja teo toimepanek käib, ning materjali intiimset laadi. Käesolevas direktiivis sätestatud kuritegu peaks hõlmama kõiki sellise materjali liike, nagu pildid, fotod ja videod, sealhulgas seksualiseeritud pildid, audioklipid ja videoklipid. See peaks olema seotud olukordadega, kus materjal tehakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil kättesaadavaks suurele hulgale lõppkasutajatele ilma ohvri nõusolekuta, olenemata sellest, kas ohver oli nõus sellise materjali loomisega või on selle ise edastanud konkreetsele isikule. See kuritegu peaks hõlmama ka sellise materjali nõusolekuta tootmist või manipuleerimist, näiteks kujutiste redigeerimise teel, mille tulemusena jääb mulje, et teine inimene on seksuaaltegevuses, niivõrd kui see materjal tehakse

seejärel info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil ilma selle isiku nõusolekuta kättesaadavaks suurele hulgale lõppkasutajatele. Sellise materjali tootmise või manipuleerimise alla peaks kuuluma ka nn süvavõltsingute (*deepfake*) fabritseerimine, kus materjal meenutab äratuntavalt mõnd olemasolevat isikut, eset, kohta või muud objekti või sündmust, kuid kujutab kellegi muu seksuaaltegevust ning näib teiste inimeste silmis ekslikult ehtne või tõene. Et sellise tegevuse ohvreid tulemuslikult kaitsta, peaks direktiiviga olema hõlmatud ka sellise tegevusega ähvardamine.

- (20) Küberjälitamine on tänapäevane vägivallavorm, mida sageli pannakse toime pereliikmete või samas leibkonnas elavate isikute vastu, kuid mida panevad toime ka endised partnerid või tuttavad. Tavaliselt kuritarvitab teo toimepanija tehnoloogiat, et intensiivistada oma surveavat ja kontrollivat käitumist, manipuleerimist ja jälgimist, mis omakorda suurendab ohvri hirmu ja ärevust ning isoleerib ta järk-järgult sõpradest ja perekonnast. Seetõttu tuleks kehtestada ahistava küberjälitamise miinimumnormid. Küberjälitamine peaks hõlmama ohvri pidevat jälgimist info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil ilma tema nõusolekuta või seadusliku loata. See võib olla võimalik ohvri isikuandmete töötlemise teel, näiteks identiteedivarguse teel või uurides sellised andmed välja tema mitmesugustelt sotsiaalmeedia- või sõnumiplatvormidelt, e-kirjadest ja telefonist, salasõnade varastamise või seadmete häkkimise teel, et pääseda tema eraruumi, geolokaliseerimisrakenduste, sealhulgas mobiilinuhtvara paigaldamise või tema seadme varastamise teel. Lisaks peaks ahistav jälitamine hõlmama ohvri jälgimist ilma inimese enda nõusoleku või loata, kasutades asjade interneti kaudu ühendatud tehnoloogiaseadmeid, näiteks nuti-kodumasinaid.
- (21) Tuleks kehtestada miinimumnormid küberahistamiskuriteo kohta, et takistada olukorda, kus kolmandate isikutega algatatakse rünnak teise inimese vastu või osaletakse sellises rünnakus, tehes ähvardava või solvava materjali kättesaadavaks suurele hulgale lõppkasutajatele. Sellised ulatuslikud rünnakud, sealhulgas koordineeritud grupirünnakud internetis, võivad kasvada üle rünnakuteks reaalses maailmas või põhjustada märkimisväärset psühholoogilist kahju ja äärmuslikel juhtudel viia ohvri enesetapuni. Sageli on need suunatud silmapaistvate (nais)poliitikute, -ajakirjanike või muude tuntud isikute vastu, kuid need võivad aset leida ka teistsugustes kontekstides, näiteks ülikoolilinnakutes või koolides. Sellist veebivägivalda tuleks käsitleda iseäranis siis, kui rünnakud toimuvad laiaulatuslikult, näiteks grupiviilise ahistamisena suure hulga inimeste poolt.
- (22) Interneti- ja sotsiaalmeediakasutuse kasv on viimastel aastatel järsult suurendanud avalikku vägivalla ja vaenu õhutamist, sealhulgas bioloogilise või sotsiaalse soo alusel. Tõsiasi, et vaenukõnet saab digikeskkonnas lihtsalt, kiirelt ja laiaulatuslikult jagada, võimendab veelgi internetile omane kammitsematus, kuna eeldatav anonüümsus ja karistamatuse tunne vähendavad inimeste enesetalitsust, mis muidu takistaks neid sellist väljendusviisi kasutamast. Naistele saab internetis sageli osaks seksistlik ja misogüünne vaen, mis võib kasvada üle reaalse maailma vaenukuritegudeks. Sellele tuleb jälile saada juba varases etapis. Seda liiki kihutusmaterjalis ei viidata alati otseselt sihtmärgiks oleva(te) inimes(t)e bioloogilisele või sotsiaalsele soole, kuid kallutatust on võimalik järeldada kihutussõnumite üldisest sisust või kontekstist.
- (23) Küberruumis vägivalla või vaenu õhutamine eeldab, et seda ei väljendata mitte puhtalt eraviisilises kontekstis, vaid info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise kaudu avalikult. Seetõttu eeldaks see üldsusele levitamist, mida tuleks mõista nii, et see hõlmab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil teatava vägivalda või vaenu õhutava materjali kättesaadavaks tegemist potentsiaalselt piiramatule arvule inimestele

nimelt selliselt, et see materjal tehakse kasutajatele üldiselt kergesti kättesaadavaks, ilma et materjali esitanud isik peaks midagi täiendavalt tegema, olenemata sellest, kas need inimesed tegelikult kõnealuse teabega tutvuvad. Seega kui juurdepääs teabele eeldab registreerimist või kasutajarühma vastuvõtmist, tuleks seda teavet käsitada üldsusele levitatuna üksnes juhul, kui teabele juurdepääsu soovivad kasutajad registreeritakse automaatselt või võetakse vastu, ilma et keegi peaks otsustama või valima, kellele juurdepääs anda. Hinnates, kas materjali saab käsitada vaenu või vägivalda ohutamiseks, peaksid pädevad asutused võtma arvesse harta artiklis 11 sätestatud põhiõigust sõnavabadusele.

- (24) Ohvritel peaks olema võimalik naistevastasest vägivaldast või perevägivaldast hõlpsasti teatada, ilma et neid uuesti või korduvalt ohvristataks. Selleks peaksid liikmesriigid ette nägema võimaluse esitada kaebusi interneti teel või muu info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kaudu, et sellistest kuritegudest teatada. Kübervägivalda ohvritel peaks olema võimalik üles laadida oma teatega seotud materjale, näiteks väidetava vägivaldse käitumise kuvatõmmiseid.
- (25) Perevägivalda ja naistevastase vägivalla korral, eriti kui selle on toime pannud lähedased pereliikmed või intiimpartnerid, võib kuriteo toimepanija survestada ohvrit selliselt, et viimane kardab pöörduda pädevate asutuste poole, isegi kui tema elu on ohus. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et nende konfidentsiaalsusnõuded ei takista asjaomastel kutsetöötajatel, näiteks tervishoiutöötajatel, teatamast pädevatele asutustele, kui neil on põhjendatult alust arvata, et ohvri elu või tervis on otseses ohus. Samuti jõutakse lapsi mõjutava perevägivalda või naistevastase vägivalla juhtumitele sageli jälile alles siis, kui kolmandad isikud märkavad lapse ebaharilikku käitumist või talle tekitatud füüsilist kahju. Lapsi tuleb selliste vägivallavormide eest tulemuslikult kaitsta ja kiiresti tuleb võtta piisavaid meetmeid. Seetõttu ei tohiks ka asjaomaseid kutsetöötajaid, kes lapsohvrite või potentsiaalsete lapsohvritega kokku puutuvad, sealhulgas tervishoiu- või haridustöötajaid, piirata konfidentsiaalsusnõuded, juhul kui neil on põhjendatult alust arvata, et lapse vastu on toime pandud käesoleva direktiivi kohane raske vägivallategu või et on oodata uusi raskeid vägivallategusid. Kui kutsetöötajad sellistest vägivallajuhtumitest teatavad, peaksid liikmesriigid tagama, et neid ei võeta vastutusele konfidentsiaalsusnõuete rikkumise eest.
- (26) Et tegelda teatamata jätmise probleemiga juhtudel, kui ohver on laps, tuleks kehtestada turvaline ja lapsesõbralik teatamiskord. Selle hulka võib kuuluda pädevate asutuste poolne küsitlemine lihtsas ja arusaadavas keeles.
- (27) Viivitused naistevastase vägivalla ja perevägivaldaga seotud kaebuste menetlemisel võivad olla nende ohvritele eriti ohtlikud, kuna nad võivad endiselt olla otseses ohus, sest kuriteo toimepanijad võivad sageli olla lähedased pereliikmed või abikaasad. Seepärast peaksid pädevatel asutustel olema piisavad teadmised ja tulemuslikud uurimisvahendid selliste kuritegude uurimiseks ja nende eest süüdistuse esitamiseks.
- (28) Perevägivalda ja naistevastase vägivalla ohvrid vajavad tavaliselt kohest kaitset või spetsialiseeritud abi, näiteks lähisuhtevägivalda korral, kus retsidiivsuse määr kipub olema kõrge. Seetõttu tuleks ohvri kaitsevajaduste kindlakstegemiseks viia läbi individuaalne hindamine juba siis, kui pädevad asutused ohvriga esimest korda kokku puutuvad, või niipea, kui tekib kahtlus, et inimene on naistevastase vägivalla või perevägivalda ohver. Seda võib teha enne, kui ohver on kuriteost ametlikult teatanud, või proaktiivselt, kui kuriteost teatab kolmas isik.
- (29) Ohvri kaitse- ja toetusvajadust hinnates peaks esmane mure olema ohvri turvalisuse tagamine ja kohandatud toe pakkumine, võttes muu hulgas arvesse ohvri

individaalset olukorda. Eritähelepanu nõudvate asjaolude hulka võivad kuuluda ohvri rasedus või ohvri sõltuvus kuriteo toimepanijast või suhe temaga.

- (30) Et tagada ohvritele ulatuslik abi ja kaitse, peaksid ohvri riskide hindamisse ja asjakohastesse abimeetmetesse olema kaasatud mitte üksnes õiguskaitse- ja õigusasutused, vaid kõik pädevad asutused ja asjaomased organid, ja see peaks tuginema liikmesriikide poolt välja antud selgetele suunistele. Sellistes suunistes tuleks esitada ka tegurid, mida tuleb kaaluda, kui hinnatakse kuriteo toimepanijast või kahtlustatavast tulenevat ohtu, sealhulgas kaalutlus, et väärtegudes süüdistatavad on niisama ohtlikud kui raskemates kuritegudes süüdistatavad, eelkõige perversivalla ja ahistava jälitamise korral.
- (31) Kuna ohvri lapsed on teisese ja korduva ohvrustamise, hirmutamise ja kättemaksu suhtes haavatavad ning kuna nad kannatavad emotsionaalset kahju, mis kahjustab nende arengut, peaksid neile osaks saada samad kaitsemeetmed, mida võimaldatakse ohvrile. Teised ohvrist sõltuvad isikud, näiteks puuetega täiskasvanud või eakad ülalpeetavad täiskasvanud, kelle eest ohver hoolitseb, võivad kogeda samasugust emotsionaalset kahju ja ka neile tuleks seega võimaldada samu kaitsemeetmeid.
- (32) Naistevastase vägivalla ja perversivalla ohvrid vajavad sageli eriabi. Tagamaks, et nad ka tegelikult abi saaksid, peaksid pädevad asutused suunama ohvrid asjakohastesse tugiteenistustesse. Seda tuleks teha eelkõige juhul, kui individuaalse hindamise käigus on kindlaks tehtud ohvri konkreetsed abivajadused. Sellisel juhul peaks tugiteenistustel olema võimalik ohvriga ühendust võtta isegi ilma ohvri nõusolekuta. Kui pädevad asutused töötlevad asjaomaseid isikuandmeid, peaksid liikmesriigid tagama, et see toimuks seadusekohaselt vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679⁷ artikli 6 lõike 1 punktile c koostoimes artikli 6 lõigetega 2 ja 3. Sellised õigusnormid peaksid sisaldama asjakohaseid isikuandmete kaitsemeetmeid, milles järgitakse isikuandmete kaitse õiguse põhiõigust ja nähakse ette sobivad ja konkreetsed meetmed üksikisikute põhiõiguste ja huvide kaitseks. Kui pädevad asutused edastavad ohvrite isikuandmeid tugiteenistustele, et ohvreid sinna suunata, peaksid nad tagama, et edastatavad andmed piirduksid sellega, mis on vajalik teenistuste informeerimiseks juhtumi asjaoludest, et ohvrid saaksid asjakohast abi ja kaitset.
- (33) Liikmesriigid peaksid võtma vajalikke meetmeid, tagamaks, et on võimalik kasutada kohest lähenemiskeeldu ning muid lähenemiskeelde, et tagada ohvrite ja nende ülalpeetavate tulemuslik kaitse.
- (34) Liikmesriigid peaksid tagama, et kohene lähenemiskeeld võidakse kehtestada otsese ohu korral, näiteks kui valitseb vahetu kahju tekkimise oht või see on juba realiseerunud ja kahju võib tõenäoliselt korduda.
- (35) Lähenemiskeeld võib muu hulgas ette näha, et kuriteo toimepanijal või kahtlustataval on keelatud siseneda teatavatesse kohtadesse, läheneda ohvrile või tema ülalpeetavale lähemale kui teatav ettenähtud vahemaa või võtta temaga ühendust, sealhulgas veebiliidest kaudu, ning vajaduse korral ka omada tulirelvi või surmavaid relvi.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (EMPs kohaldatav tekst) ([ELT L 119, 4.5.2016, lk 1–88](#)).

- (36) Et tagada kohese lähenemiskeelu ja muude lähenemiskeeldude tulemuslikkus, tuleks selliste keeldude rikkumise eest kohaldada karistusi. Need karistused võivad olla kriminaalõiguslikud või muu õigusliku olemusega ja need võivad hõlmata vanglakaristusi, trahve või muid õiguslikke sanktsioone, mis on mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
- (37) Tõendite esitamine varasema seksuaalse käitumise kohta, et seada kahtluse alla ohvrite usaldusväärsus ja nõusoleku puudumine, võib juhtumites, mis käsitlevad seksuaalset vägivalda, eriti vägistamist, tugevdada ohvrit kahjustavate stereotüüpide põlistamist ning viia korduva või teise ohvristamiseni. Seega ilma et see piiraks kaitseõigust, ei tohiks kriminaaluurimises ja kohtumenetluses lubada küsimusi, järelepärimisi ega tõendeid ohvri varasema seksuaalse käitumise kohta.
- (38) Arvestades naistevastase vägivalla ja perevägivalla kuritegude keerukust ja raskusastet ning ohvrite konkreetseid toetusvajadusi, peaksid liikmesriigid tagama, et määratud asutused pakuvad lisatuge ja tegelevad selliste kuritegude ennetusega. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2004/113/EÜ⁸, 2006/54/EÜ⁹ ja 2010/41/EL¹⁰ kohaselt loodud riiklikel võrdõiguslikkust edendavatel asutustel on nende ülesannete täitmiseks head võimalused, arvestades nende asjatundlikkust soolise diskrimineerimise küsimustes. Lisaks peaks sellistel asutustel olema õigus tegutseda kohtumenetluses igasuguse naistevastase vägivalla või perevägivalla ohvrite nimel või nende toetuseks, sealhulgas hüvitise taotlemiseks ja ebaseadusliku veebisisu eemaldamiseks, kui ohvrid on selleks nõusoleku andnud. Siia peaks kuuluma ka võimalus tegutseda ühekorraga mitme ohvri nimel või toetuseks. Selleks et need asutused saaksid oma ülesandeid tulemuslikult täita, peaksid liikmesriigid tagama, et neile antakse piisavad inimressursid ja rahalised vahendid.
- (39) Teatavate käesoleva direktiiviga hõlmatud kuritegudega kaasneb suurem oht korduvaks, pikaajaliseks või isegi pidevaks ohvristamiseks. See oht esineb eelkõige tegude puhul, mis seisnevad selles, et teatavate kübervägivallategude tulemusena saadud materjal tehakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil kättesaadavaks suurele hulgale lõppkasutajatele, võttes arvesse, kui lihtsalt ja kiirelt on sellist materjali võimalik laialt levitada ning kui raske on sageli sellist materjali eemaldada. See oht püsib tavaliselt ka pärast süüdimõistmist. Et tulemuslikult kaitsta selliste kuritegude ohvrite õigusi, tuleks seega nõuda, et liikmesriigid võtaksid asjakohaseid meetmeid, mis on suunatud sellise materjali eemaldamisele. Arvestades, et materjali eemaldamine selle algallikast ei pruugi alati olla teostatav, näiteks õiguslike või praktiliste raskuste tõttu, mis on seotud eemaldamiskorralduse täitmise või jõustamisega, peaks liikmesriikidel olema lubatud näha ette ka meetmed, millega tõkestatakse juurdepääs sellisele materjalile.
- (40) Nende meetmete hulka peaks eelkõige kuuluma liikmesriikide õigusasutuste õigus anda vahendusteenuste osutajatele korraldus kõnealuse materjali ühe või mitme

⁸ Nõukogu 13. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/113/EÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega ([ELT L 373, 21.12.2004, lk 37](#)).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (uuesti sõnastatud) ([ELT L 204, 26.7.2006, lk 23](#)).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2010. aasta direktiiv 2010/41/EL füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 86/613/EMÜ ([ELT L 180, 15.7.2010, lk 1](#)).

konkreetses elemendis eemaldamiseks või neile juurdepääsu tõkestamiseks. Need korraldused tuleks anda ohvri piisavalt põhjendatud taotluse alusel. Arvestades, kui kiirelt võib selline materjal internetis levida ja kui kaua võib aega kuluda selleks, et viia lõpule kriminaalmenetlus selliste kuritegude toimepanemises kahtlustatavate vastu, on ohvrite õiguste tulemuslikuks kaitseks vaja ette näha võimalus anda teatavatel tingimustel selliseid korraldusi ajutiste meetmetena isegi enne kriminaalmenetluse lõppu.

- (41) Kõik sellised materjali eemaldamise või sellele juurdepääsu tõkestamise meetmed, sealhulgas eelkõige sellised korraldused, võivad mõjutada muude isikute õigusi ja huve peale ohvrite; sellised isikud on näiteks selle materjali esitajad, vahendusteenuse osutajad, kelle teenuseid võidakse kasutada, ja nende teenuste lõppkasutajad; samuti võivad need mõjutada üldisi huve. Seepärast tuleks tagada, et neid korraldusi saab anda ja muid meetmeid saab võtta ainult läbipaistvalt ning et nähakse ette piisavad kaitsemeetmed, tagamaks, et need piirduksid alati ainult sellega, mis on vajalik ja proportsionaalne, et õiguskindlus oleks tagatud, et kõik asjasse puutuvad isikud saaksid riigisisese õiguse kohaselt kasutada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ning et saavutataks õiglane tasakaal kõigi asjaomaste õiguste ja huvide vahel, sealhulgas kõigi asjaosaliste põhiõiguste vahel kooskõlas hartaga. Kõigi kaalul olevate õiguste ja huvide hoolikas kaalumine juhtumipõhiselt on eriti oluline ajutiste meetmete kohaldamise menetluses. Need korraldused tuleks üldjuhul adresseerida konkreetsele vahendusteenuse osutajale, kellel on kõige paremad tegutsemisvõimalused, eelkõige selleks, et piirata võimalikku negatiivset mõju sõna- ja teabevabadusele.
- (42) Käesoleva direktiivi sätteid, mis käsitlevad korraldusi ja muid asjaomase materjali eemaldamise ja sellele juurdepääsu tõkestamise meetmeid, ei tohiks mõjutada määruses XX/YYYY *[kavandatud digiteenuste määrus]* sisalduvaid asjakohaseid õigusnorme. Eelkõige peaksid need korraldused olema kooskõlas keeluga kehtestada üldisi jälgimise või aktiivse teabekogumise kohustusi ning nimetatud määruse erinõuetega ebaseadusliku veebisisu eemaldamise korralduste kohta.
- (43) Arvestades, millist tähtsust võib asjaomaste kuritegude uurimiseks või nende eest vastutusele võtmiseks omada materjal, mille kohta võidakse käesoleva direktiivi alusel anda korraldus või võtta muu meede, milles nõutakse selle materjali eemaldamist või sellele juurdepääsu tõkestamist, tuleks võtta vajalikud meetmed, et võimaldada pädevatel asutustel sellist materjali vajaduse korral koguda või säilitada. Need meetmed võivad seisneda näiteks selles, et asjaomastelt vahendusteenuse osutajatelt nõutakse materjali edastamist nendele asutustele või materjali säilitamist piiratud ajavahemiku vältel, mis ei ole pikem kui tarvis. Kõik sellised meetmed peaksid tagama materjali turvalisuse, jääma alati mõistlikkuse piiresse ja vastama kohaldatavatele isikuandmete kaitse normidele.
- (44) Et vältida teisest ohvristamist, peaks kuriteoohvril olema võimalik saada kriminaalmenetluse käigus hüvitist. Hüvitis, mida kuriteo toimepanija peab maksma, peaks olema täielik ja sellel ei tohiks olla kindlaksmääratud ülempiiri. See peaks katma kogu kahju ja trauma, mis on ohvritele osaks saanud, ja nende kahjudega toimetuleku kulud, sealhulgas ravikulud, mõju ohvri tööhõiveolukorrale, sissetuleku kaotuse, psühholoogilise kahju ja väärkuse riivamisest tingitud moraalse kahju. Hüvitise summa peaks kajastama tõsiasja, et perevägivalla ohvrid võivad olla sunnitud kogu oma senise elu maha jätma, et otsida turvalisust, mis võib tähendada töökohavahetust või laste jaoks uute koolide leidmist või isegi uue identiteedi loomist.

- (45) Naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvreid tuleks abistada ja toetada enne kriminaalmenetlust, selle kestel ja ka sobiva ajavahemiku jooksul pärast kriminaalmenetluse lõppu, näiteks juhul kui vägivalla raskete füüsiliste või psühholoogiliste tagajärgedega toimetulekuks on endiselt vaja ravi või kui ohvri turvalisus on ohus eelkõige ütluste tõttu, mis ohver on nimetatud menetluse käigus andnud.
- (46) Spetsialiseeritud tugiteenistused peaksid pakkuma abi igasuguse naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvritele, sealhulgas seksuaalse vägivalla, naiste suguelundite moonutamise, sundabielude, sundabordi ja -steriliseerimise, seksuaalse ahistamise ja kübervägivalla eri vormide ohvritele.
- (47) Ohvritele tuleks pakkuda spetsialiseeritud abi, mis on kohandatud vastavalt nende erivajadustele, olenemata sellest, kas ametlik kaebus on esitatud või mitte. Selliseid teenuseid võiks pakkuda lisaks üldistele ohvriabi teenustele või nende raames ja need võivad tugineda olemasolevatele spetsialiseeritud abi pakkuvatele üksustele. Spetsialiseeritud abi võivad pakkuda riiklikud ametiasutused, ohvriabiorganisatsioonid või muud valitsusvälised organisatsioonid. Neile tuleks anda piisavad inim- ja finantsressursid ning juhul, kui teenuseid osutavad valitsusvälised organisatsioonid, peaksid liikmesriigid tagama, et nad saavad asjakohast rahastust.
- (48) Perevägivalla ja naistevastase vägivalla ohvritel on tavaliselt mitu kaitse- ja toetusvajadust. Et neid vajadusi tulemuslikult täita, peaksid liikmesriigid osutama selliseid teenuseid samades ruumides või laskma selliseid teenuseid koordineerida keskse kontaktpunkti kaudu. Et jõuda ka selliste ohvriteni, kes asuvad kaugemates piirkondades või kes ei ole ise suutelised sellistesse keskustesse kohale tulema, peaksid liikmesriigid nägema ette selliste teenuste kättesaadavuse interneti kaudu. See peaks tähendama, et luuakse ühtne ja ajakohastatud veebisait, kus pakutakse kogu asjakohast teavet olemasolevate abi- ja kaitse teenuste kohta ning neile juurdepääsu (ühtne veebipõhine juurdepääsupunkt). See veebisait peaks puuetega inimeste huvides järgima ligipääsetavusnõudeid.
- (49) Spetsialiseeritud tugiteenistusi, sealhulgas varjupaiku ja seksuaalvägivalla kriisiabikeskusi, tuleks pidada kriiside ja hädaolukordade, sealhulgas tervisekriiside ajal hädavajalikuks. Neid teenuseid tuleks sellistes olukordades jätkuvalt pakkuda, kuna neis kipub naistevastane ja perevägivald sagenema.
- (50) Seksuaalvägivalla, sealhulgas vägistamise traumaatilisus nõuab koolitatud ja spetsialiseerunud töötajatelt eriti diskreetset reageerimist. Sedasorti vägivalla ohvrid vajavad viivitamatut arstiabi ja traumaabi koos kohese kohtuekspertiisiga, et koguda süüdistuse esitamiseks vajalikke tõendeid. Seksuaalvägivalla kriisiabikeskusi või keskusi, kuhu seksuaalvägivalla ohvrid suunatakse, peaks olema piisaval hulgal ja need peaksid olema iga liikmesriigi territooriumil sobivalt hajutatud. Ka naiste suguelundite moonutamise ohvrid, sageli tütarlapsed, vajavad tavaliselt suunatud abi. Seetõttu peaksid liikmesriigid tagama, et nad pakuvad ohvrite vajadustele kohandatud sihipärast abi.
- (51) Direktiivides 2004/113/EÜ, 2006/54/EÜ ja 2010/41/EL käsitatakse ahistamist töökohal soolise diskrimineerimisena. Arvestades, et seksuaalne ahistamine töökohal toob kaasa märkimisväärsed negatiivsed tagajärgi nii ohvritele kui ka tööandjatele, tuleks väliste nõustamisteenuste kaudu pakkuda nii ohvritele kui ka tööandjatele nõu, kuidas selliseid juhtumeid töökohal asjakohaselt lahendada, milliseid õiguskaitsevahendeid saab tööandja kasutada ahistaja töölt kõrvaldamiseks ning varajase lepitusmenetluse võimaldamiseks, kui ohver seda soovib.

- (52) Liikmesriigid peaksid tagama, et riiklikke abitelefone käitatakse ELi ühtlustatud numbri [116016] all ning et seda numbrit reklaamitakse laialdaselt kui avalikku telefoninumbrit, mis on tasuta ja kättesaadav ööpäev läbi. Pakutava abi hulka peaks kuuluma kriisinõustamine ja peaks olema võimalus suunata ohvrid vahetu inimkontaktiga teenustele, näiteks varjupaikadesse, nõustamiskeskustesse või politseisse.
- (53) Varjupaikadel on ohvrite kaitsmisel vägivallategude eest oluline roll. Lisaks sellele, et seal pakutakse turvalist varjupaika, peaksid need pakkuma vajalikku abi ohvrite tervise, rahalise olukorra ja nende laste heaoluga seotud probleemide lahendamiseks ning lõppkokkuvõttes valmistama ohvreid ette iseseisvaks eluks.
- (54) Et tulemuslikult tegelda lapsohvritele avalduvate negatiivsete tagajärgedega, peaksid lastele suunatud toetusmeetmed sisaldama eakohast psühholoogilist nõustamist ja vajaduse korral pediaatrilist abi ning neid tuleks pakkuda niipea, kui pädevatel asutustel on piisavalt alust arvata, et lapsed võivad olla sattunud vägivalla ohvriks või vägivalla tunnistajaks. Lapsohvrite toetamisel tuleks esikohale seada lapse õigused, nagu need on sätestatud harta artiklis 24.
- (55) Selleks et tagada laste turvalisus nende võimalikel külastuskohtumistel kuriteo toimepanija või kahtlustatavaga, kellel lasub vanemlik vastutus ja kellel on suhtlusõigus, peaksid liikmesriigid tagama, et tehakse kättesaadavaks neutraalsed järelevalvega kohad, sealhulgas lastekaitse- või hoolekandeaasutused, et sellised külastused saaksid seal toimuda lapse parimates huvides. Vajaduse korral peaksid külastused toimuma lastekaitse- või hoolekandeametnike juuresolekul. Kui on vaja ette näha ajutine majutus, tuleks lapsed majutada esmajärjekorras koos vanemliku vastutuse kandjaga, kes ei ole kuriteo toimepanija ega kahtlustatav, näiteks lapse emaga. Alati tuleks arvesse võtta lapse parimaid huve.
- (56) Erivajadustega ohvrid ning naistevastase vägivalla või perevägivalla ohus olevad rühmad, nagu puuetega naised, naised, kelle elanikustaatus või elamisloa sõltub teisest inimesest, dokumentideta naississerändajad, naised, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset, põgenevad relvastatud konfliktide eest, on kodutud või on pärit rassilise või etnilise vähemuse hulgast, maapiirkondades elavad naised, naised, kes on sekstöötajad, naiskinnipeetavad või eakamad naised peaksid saama erikaitset ja -toetust.
- (57) Puuetega naised kogevad naistevastast vägivalda ja perevägivalda ebaproportsionaalselt palju ning oma puude tõttu on neil sageli raskusi juurdepääsul kaitse- ja toetusmeetmetele. Seetõttu peaksid liikmesriigid tagama, et nad saavad täiel määral kasutada käesolevas direktiivis sätestatud õigusi teistega võrdsel alustel, ning pöörama samas nõuetekohast tähelepanu nende ohvrite erilisele haavatavusele ja nende tõenäolistele raskustele abi saamisel.
- (58) Liikmesriigid peaksid tagama, et naistevastase vägivalla ja perevägivalla vastu võetakse ennetavaid meetmeid, näiteks korraldatakse teadvustuskampaaniaid. Ennetus peaks toimuma ka formaalhariduses, eelkõige seksuaalhariduse ja sotsiaal-emotsionaalsete pädevuste, empaatia ning tervete ja lugupidavate suhete arendamise kaudu.
- (59) Liikmesriigid peaksid võtma meetmeid kahjulike soostereotüüpide leviku tõkestamiseks, et juurida välja naiste alaväärsuse või naiste ja meeste stereotüüpsete rollide idee. Siia hulka võiksid kuuluda ka meetmed, millega tagatakse, et kultuuri, kommet, religiooni, traditsiooni või au ei peetaks naistevastast vägivalda või

perevägivalda õigustavaks või leebemat kohtlemist nõudvaks asjaoluks. Kuna lapsed puutuvad juba väga varasest east alates kokku soorollidega, mis kujundavad nende eneseteadmist ning mõjutavad nende akadeemilisi ja ametialaseid valikuid, aga ka ootusi, mida nad terve elu jooksul iseendale kui naisele või mehele panevad, siis on väga tähtis käsitleda soostereotüüpe juba alates alusharidusest ja lastehoiust.

- (60) Et naistevastase vägivalda ja perevägivalda ohvrid tehtaks kindlaks ja et nad saaksid asjakohast abi, peaksid liikmesriigid tagama, et kutsetöötajad, kes ohvritega tõenäoliselt kokku puutuvad, saaksid koolitust ja otstarbekohast teavet. Koolitustel tuleks käsitleda hirmutamise ning korduva ja teise ohvristamise ohtu ja ennetust ning ohvrite kaitse- ja toetusmeetmete kättesaadavust. Et töökohal seksuaalse ahistamise juhtumeid ära hoida ja neid asjakohaselt lahendada, peaksid koolitust saama ka järelevalveülesandeid täitvad isikud. Neil koolitustel tuleks käsitleda ka töökohal toimuva seksuaalse ahistamise ning sellega seotud psühhosotsiaalsete ohutus- ja terviseriskide hindamist, nagu on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 89/391/EMÜ¹¹. Koolitustel tuleks käsitleda ka kolmandate isikute poolse vägivalda riski. Kolmandate isikute poolne vägivald tähendab vägivalda, mis võib töötajatele osaks saada töökohal, kuid mitte töökaaslaste poolt, ning siia hulka kuuluvad näiteks juhtumid, kui meditsiiniõdesid ahistab seksuaalselt patsient.
- (61) Et võidelda teatamata jätmise vastu, peaksid liikmesriigid tegema koostööd ka õiguskaitseasutustega, selleks et töötada välja koolitusi, mis käsitlevad eelkõige kahjulikke soostereotüüpe, aga ka selleks et ennetada süütegusid, arvestades nende asutuste tüüpilist tihedat kontakti vägivaldaohus olevate rühmade ja ohvritega.
- (62) Tuleks luua sekkumisprogrammid, et ennetada ja minimeerida (korduva) naistevastase vägivalda või perevägivalda ohtu. Programmide konkreetne eesmärk peaks olema õpetada vägivallatsejaid või neid, kellel on risk selleks saada, kuidas käituda inimestevahelistes suhetes vägivallatult ja kuidas astuda vastu vägivaldsetele käitumismustritele. Programmid peaksid julgustama vägivallatsejaid võtma vastutust oma tegude eest ning uurima oma suhtumist naistesse ja veendumusi naiste suhtes.
- (63) Tagamaks, et käesolevas direktiivis sätestatud kübervägivallakuritegude ohvrid saaksid tulemuslikult kasutada oma õigust lasta selliste kuritegudega seotud ebaseaduslik materjal eemaldada, peaksid liikmesriigid soodustama koostööd vahendusteenuste osutajate vahel. Et selline materjal avastataks varakult ja sellega tegeldaks tulemuslikult ning et selliste kuritegude ohvrid saaksid piisavalt abi ja tuge, peaksid liikmesriigid hõlbustama ka vabatahtlike eneseregulatsioonimeetmete, näiteks käitumisjuhendite kehtestamist või selliste olemasolevate meetmete kasutamist, sealhulgas niisuguse kübervägivallaga seotud süstemaatiliste riskide avastamise teemal, ja koolitama teenuseosutajate töötajaid, kes tegelevad niisuguse vägivalda ennetamise ja ohvrite abistamisega.
- (64) Adekvaatset naistevastase vägivalda ja perevägivalda tõkestamise poliitikat saab sõnastada üksnes põhjalike ja võrreldavate liigitatud andmete alusel. Et tulemuslikult jälgida liikmesriikides toimuvaid arengusuundumusi ja täita lüngad võrreldavates andmetes, peaksid liikmesriigid korrapäraselt läbi viima uuringuid, kasutades andmete kogumiseks ja nende komisjonile (Eurostatile) edastamiseks komisjoni (Eurostati) ühtlustatud metoodikat.

¹¹ Nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiiv 89/391/EMÜ töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta (EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1).

- (65) Liikmesriigid peaksid tagama, et kogutud andmed piirduksid sellega, mis on rangelt vajalik naistevastase vägivalda ja perevägivalda levimuse ja suundumuste jälgimiseks, ning töötama selles valdkonnas välja uusi poliitikastrateegiaid. Kogutud andmete jagamisel ei tohiks need sisaldada isikuandmeid.
- (66) Käesoleva direktiivi kohane isikuandmete töötlemine, sealhulgas isikuandmete vahetamine või edastamine pädevate asutuste poolt, peaks toimuma kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 ning direktiividega (EL) 2016/680¹² ja 2002/58/EÜ¹³. Isikuandmete töötlemine liidu institutsioonides, organites ja asutustes peaks toimuma kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustega (EL) 2018/1725¹⁴, 2018/1727¹⁵ ja 2016/794¹⁶ või muude kohaldatavate liidu andmekaitse normidega.
- (67) Direktiivis 2011/93/EL on sätestatud laste seksuaalse kuritarvitamisega seotud kuriteod. Et tagada vägistamiskuriteo puhul sidusus käesoleva direktiiviga, tuleks tagada sama kaitsetase lastele, kes on jõudnud seksuaalse enesemääramise ikka, ning määratleda eraldi kuritegu laste suhtes, kes sellesse ikka jõudnud ei ole. Seetõttu tuleks direktiivi 2011/93/EÜ vastavalt muuta.
- (68) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt ennetada ja tõkestada kõikjal liidus naistevastast ja perevägivalda, lähtudes ühistest miinimumnormidest, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning kavandatud meetmete ulatuse ja mõju tõttu on seda eesmärki parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv kaugemale, kui on vaja nimetatud eesmärkide saavutamiseks.
- (69) [Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt ning ilma, et see piiraks kõnealuse protokoll artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.] VÕI [Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK ([ELT L 119, 4.5.2016, lk 89](#)).

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ ([ELT L 295, 21.11.2018, lk 39](#)).

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1727 Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Ameti (Eurojust) kohta ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2002/187/JSK ([ELT L 295, 21.11.2018, lk 138](#)).

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta määrus (EL) 2016/794, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol) ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2009/371/JSK, 2009/934/JSK, 2009/935/JSK, 2009/936/JSK ja 2009/968/JSK ([ELT L 135, 24.5.2016, lk 53](#)).

kohaselt on Iirimaa [... kirjaga] teatanud oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ja kohaldamisel.]

- (70) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldata.
- (71) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti määruse (EL) 2018/1725 artikli 42 lõike 1 kohaselt ning ta esitas arvamuse [XX. XX. 2022],

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

1. PEATÜKK ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas direktiivis sätestatakse naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise normid. Sellega kehtestatakse miinimumnormid seoses järgmisega:

- (a) kuritegude ja karistuste määratlemine naiste ja laste seksuaalse ärakasutamise ning arvutikuritegude valdkonnas;
- (b) igasuguse naistevastase vägivalla või perevägivalla ohvrite õigused enne kriminaalmenetlust, kriminaalmenetluse vältel või pärast seda;
- (c) ohvrikaitse ja ohvriabi.

Artikkel 2

Ohvrid, keda ähvardab suurem vägivallaohu, ja konkreetsed riskid

- 1. Käesoleva direktiivi kohaste meetmete rakendamisel võtavad liikmesriigid arvesse suurenenud vägivallaohu, millega puutuvad kokku ohvrid, kes kogevad diskrimineerimist nii soo kui ka muude diskrimineerimispõhjuste alusel, et täita nende suuremat kaitse- ja toetusvajadust, nagu on sätestatud artikli 18 lõikes 4, artikli 27 lõikes 5 ja artikli 37 lõikes 7.
- 2. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva direktiivi kohaldamisel pööratakse eritähelepanu hirmutamise, kättemaksu, teise ja korduva ohvristamise ohule ning vajadusele kaitsta ohvrite väärikut ja füüsilist puutumatust.

Artikkel 3

Kohaldamisala

Käesolevat direktiivi kohaldatakse järgmiste kuritegude suhtes:

- (a) 2. peatükis osutatud kuriteod;
- (b) naistevastase vägivalla teod või perevägivallateod, mis on kriminaliseeritud muude liidu õigusaktide alusel;

- (c) muud naistevastase vägivalda teod või perevägivallateod, mis on kriminaliseeritud riigisisese õiguse alusel.

Artikkel 4 Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (a) „naistevastane vägivald“ – sooline vägivald, mis on suunatud naise või tütarlapse vastu seetõttu, et ta on naine või tütarlaps, või mis mõjutab naisi või tütarlapsi ebaproportsionaalselt, sealhulgas kõik vägivallateod, mille tulemusena või võimaliku tulemusena tekitatakse füüsilist, seksuaalset, psühholoogilist või majanduslikku kahju või kannatusi, sealhulgas selliste tegudega ähvardamine, sund või meelevaldne vabaduse võtmine, olenemata sellest, kas see leiab aset avalikult või eraelus;
- (b) „perevägivald“ – igasugune vägivald, mille tulemusena või võimaliku tulemusena tekitatakse füüsilist, seksuaalset, psühholoogilist või majanduslikku kahju või kannatusi ning mis leiab aset perekonnas või leibkonnas, olenemata bioloogilistest või seaduslikest peresidemetest, või endiste või praeguste abikaasade või elukaaslaste vahel, olenemata sellest, kas vägivallatseja elab või on elanud ohvriga samas elukohas;
- (c) „ohver“ – iga isik, olenemata tema bioloogilisest või sotsiaalsest soost (kui ei ole sätestatud teisiti), kes on kannatanud kahju, mis on otseselt tekitatud käesoleva direktiiviga hõlmatud vägivallategudega, sealhulgas laps, kes on olnud sellise vägivalla tunnistajaks;
- (d) „kübevägivald“ – käesoleva direktiiviga hõlmatud vägivald, mis on osaliselt või täielikult toime pandud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat kasutades või millele on sellise tehnoloogiaga kaasa aidatud või mida on sellega süvendatud;
- (e) „info- ja kommunikatsioonitehnoloogia“ – kõik tehnoloogiavahendid ja -ressursid, mida kasutatakse teabe digitaalseks salvestamiseks, loomiseks, jagamiseks või vahetamiseks, sealhulgas nutitelefonid, arvutid, sotsiaalvõrgustikud ning muud meediarakendused ja -teenused;
- (f) „vahendusteenuste osutajad“ – *Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) YYYY/XXX¹⁷ [määrus, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu]* artikli 2 punktis f määratletud teenuste osutajad;
- (g) „seksuaalne ahistamine töökohal“ – igasugune soovimatu seksuaalse iseloomuga verbaalne, mitteverbaalne või füüsiline käitumine, mis leiab aset tööl, kutsetegevuse või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise käigus, on sellega seotud või esineb sellega seotud küsimustes ning mille eesmärk või tagajärg on ohvri väärkuse alandamine, eelkõige kui sellega luuakse ähvardav, vaenulik, halvustav, alandav või solvav õhkkond;
- (h) „laps“ – alla 18 aasta vanune isik;
- (i) „seksuaalse enesemääramise iga“ – vanus, alla mille on riigisisese õiguse kohaselt keelatud astuda lapsega seksuaaltegevusse;

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) YYYY/XXX, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu (ELT L ...).

- (j) „ülalpeetav“ – ohvri laps või muu isik (v.a teo toimepanija või kahtlustatav), kes elab ohvriga samas leibkonnas ning kelle eest ohver hoolt kannab ja keda ta ülal peab.

2. PEATÜKK

NAISTE JA LASTE SEKSUAALSE ÄRAKASUTAMISEGA SEOTUD KURITEOD NING ARVUTIKURITEOD

Artikkel 5

Vägistamine

1. Liikmesriigid tagavad, et järgmised tahtlikud teod on kriminaalkorras karistatavad:
 - (a) sugulise iseloomuga tegu, mille käigus toimub naise tahte vastaselt mingi kehaosa või eseme viimine naise tuppe, pärakusse või suhu;
 - (b) naise sundimine teise isikuga sugulise iseloomuga teole, mille käigus toimub naise tahte vastaselt mingi kehaosa või eseme viimine naise tuppe, pärakusse või suhu.
2. Liikmesriigid tagavad, et tahtevastase teo all mõistetakse tegu, mis pannakse toime ilma naise vabatahtliku nõusolekuta või mille puhul naine ei saa vaba tahet kujundada oma füüsilise või vaimse seisundi tõttu, näiteks tulenevalt sellest, et ta on teadvusetu, joobes, magab, või oma haiguse, kehavigastuse või puude tõttu, ning mille puhul kasutatakse ära naise võimetust oma vaba tahet kujundada.
3. Nõusoleku võib teo ajal igal ajal tagasi võtta. Nõusoleku puudumist ei saa ümber lükata üksnes selle asjaoluga, et naine vaikib või ei avalda sõnades ega füüsiliselt vastupanu, ega tema varasema seksuaalse käitumisega.

Artikkel 6

Naiste suguelundite moonutamine

Liikmesriigid tagavad, et järgmised tahtlikud teod on kriminaalkorras karistatavad:

- (a) suurte või väikeste häbememokkade või kliitori täielik või osaline ekstsisioon, infibulatsioon või muul viisil moonutamine;
- (b) naise või tütarlapse sundimine või asetamine olukorda, kus ta kannataks mõne punktis a osutatud teo toimepanemise all.

Artikkel 7

Intiimse sisuga või manipuleeritud materjali ilma nõusolekuta jagamine

Liikmesriigid tagavad, et järgmised tahtlikud teod on kriminaalkorras karistatavad:

- (a) intiimpiltide, -videote või muu materjali, millel on kujutatud teise inimese seksuaaltegevust, ilma selle inimese nõusolekuta info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil suurele hulgale lõppkasutajatele kättesaadavaks tegemine;

- (b) selliste piltide, videote või muude materjalide tootmine või manipuleerimine, mis jätavad mulje, et teine inimene osaleb seksuaaltegevuses, ja seejärel selliste piltide info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil suurele hulgale lõppkasutajatele kättesaadavaks tegemine ilma selle inimese nõusolekuta;
- (c) ähvardus panna toime punktides a ja b osutatud tegusid, et sundida teist inimest midagi tegema, millegagi nõustuma või millegi tegemisest hoiduma.

Artikkel 8 **Küberjälitamine**

Liikmesriigid tagavad, et järgmised tahtlikud teod on kriminaalkorras karistatavad:

- (a) info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil toime pandav pidev ähvardav või hirmutav käitumine, mis on suunatud teise inimese vastu ja mis põhjustab seda, et see isik tunneb hirmu iseenda või oma ülalpeetavate turvalisuse pärast;
- (b) teise inimese pidev jälgimine info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil ilma tema nõusolekuta või ilma seadusliku loata, selleks et jälgida tema liikumisi ja tegevust;
- (c) teise isiku isikuandmeid sisaldava materjali info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil suurele hulgale lõppkasutajatele kättesaadavaks tegemine ilma selle inimese nõusolekuta, et kihutada neid lõppkasutajaid põhjustama sellele inimesele füüsilist või olulist psühholoogilist kahju.

Artikkel 9 **Küberahistamine**

Liikmesriigid tagavad, et järgmised tahtlikud teod on kriminaalkorras karistatavad:

- (a) teise inimese vastu suunatud rünnaku algatamine koos kolmandate isikutega, tehes info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil suurele hulgale lõppkasutajatele kättesaadavaks ähvardavat või solvavat materjali, mille tulemusena tekitatakse rünnatavale isikule märkimisväärset psühholoogilist kahju;
- (b) koos kolmandate isikutega punktis a osutatud rünnakutes osalemine.

Artikkel 10

Küberruumis vägivalla või vaenu õhutamise

Liikmesriigid tagavad, et tahtlik vägivalla või vaenu õhutamine bioloogilise või sotsiaalse soo alusel piiritletud inimrühma või sellise rühma liikme vastu, levitades üldsuse hulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil selliseid üleskutseid sisaldavat materjali, on kriminaalkorras karistatav.

Artikkel 11

Kuriteole kihutamine ja kaasaaitamine ning kuriteokatse

1. Liikmesriigid tagavad, et artiklites 5–9 osutatud kuritegudele kihutamine ja nende toimepanekule kaasaaitamine on kriminaalkorras karistatav.
2. Liikmesriigid tagavad, et katse panna toime mõnd artiklites 5 ja 6 osutatud kuritegu on kriminaalkorras karistatav.

Artikkel 12

Karistused

3. Liikmesriigid tagavad, et artiklites 5–11 osutatud kuritegude eest nähakse ette mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused.
4. Liikmesriigid tagavad, et artiklis 5 osutatud kuriteod on karistatavad maksimummääras vähemalt kaheksa-aastase vangistusega ning vähemalt 10-aastase vangistusega juhul, kui kuritegu on pandud toime artiklis 13 osutatud raskendavatel asjaoludel.
5. Liikmesriigid tagavad, et artiklis 5 osutatud kuriteo toimepanija, kes on varem sama laadi kuritegude eest süüdi mõistetud, osaleb kohustuslikus korras artiklis 38 osutatud sekkumisprogrammis.
6. Liikmesriigid tagavad, et artiklis 6 osutatud kuriteod on karistatavad maksimummääras vähemalt viieaastase vangistusega ning vähemalt seitsmeaastase vangistusega juhul, kui kuritegu on pandud toime artiklis 13 osutatud raskendavatel asjaoludel.
7. Liikmesriigid tagavad, et artiklites 8 ja 10 osutatud kuriteod on karistatavad maksimummääras vähemalt kaheaastase vangistusega.
8. Liikmesriigid tagavad, et artiklites 7 ja 9 osutatud kuriteod on karistatavad maksimummääras vähemalt üheaastase vangistusega.

Artikkel 13

Raskendavad asjaolud

Kui järgmised asjaolud ei kuulu juba artiklites 5–10 osutatud kuritegude koosseisu tunnuste hulka, tagavad liikmesriigid, et neid võib kõnealuste kuritegude puhul pidada raskendavateks asjaoludeks:

- (a) asjaomane kuritegu või muu naistevastase vägivalla või perevägivalla kuritegu pandi toime korduvalt;
- (b) kuritegu pandi toime isiku vastu, kes oli muutunud haavatavaks eriasjaolude tõttu, nagu sõltuvus või füüsiline, vaimne, intellektuaalne või meeleline puue, või kes elas asutuses;
- (c) kuritegu pandi toime lapse vastu;
- (d) kuritegu pandi toime lapse juuresolekul;
- (e) kuriteo panid toime kaks või enam isikut üheskoos;
- (f) kuriteole eelnes või sellega kaasnes äärmuslik vägivald;
- (g) kuritegu pandi toime relva kasutades või relva ähvardusel;
- (h) kuritegu pandi toime jõudu kasutades või jõu ähvardusel või sunni abil;
- (i) kuritegu põhjustas ohvri surma või sellega viidi ohver enesetapuni või tekitati ohvrile raske füüsiline või psühholoogiline kahju;
- (j) kuriteo toimepanija on varem sarnastes kuritegudes süüdi mõistetud;
- (k) kuritegu pandi toime endise või praeguse abikaasa või elukaaslase vastu;
- (l) kuriteo pani toime pereliige või isik, kes ohvriga koos elab;

- (m) kuritegu pandi toime saavutatud usaldust, autoriteediseisundit või mõjuvõimu kuritarvitades;
- (n) kuritegu filmiti, pildistati või salvestati muus vormis ning kuriteo toimepanija tegi selle kättesaadavaks;
- (o) kuritegu pandi toime seeläbi, et ohver pandi võtma või tarvitama narkootikume, alkoholi või muid joovastavaid aineid või olema nende mõju all.

Artikkel 14 **Jurisdiktsioon**

1. Iga liikmesriik võtab vajalikud meetmed, et kehtestada oma jurisdiktsioon artiklites 5–11 osutatud kuritegude üle, kui
 - (a) kuritegu on tervikuna või osaliselt toime pandud tema territooriumil;
 - (b) kuriteo on toime pannud tema kodanik.
2. Liikmesriik teatab komisjonile, kui ta otsustab oma jurisdiktsiooni laiendada artiklites 5–11 osutatud kuritegudele, mis on toime pandud väljaspool tema territooriumi, kui esineb mõni järgmine olukord:
 - (c) kuritegu on toime pandud tema kodaniku vastu või isiku vastu, kelle harilik viibimiskoht on tema territooriumil;
 - (d) kuriteo toimepanija harilik viibimiskoht on tema territooriumil.
3. Liikmesriik tagab, et tema jurisdiktsioon artiklites 7–10 osutatud kuritegude puhul hõlmab ka olukordi, kus kuritegu on toime pandud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil, millele pääseti juurde tema territooriumilt, olenemata sellest, kas vahendusteenuste osutaja asub tema territooriumil.
4. Lõike 1 punktis b osutatud juhtudel tagab iga liikmesriik, et tema jurisdiktsiooni teostamine ei sõltu sellest, kas selliseid tegusid käsitatakse teo toimepanemise riigis kuriteona.
5. Lõike 1 punktis b osutatud juhtudel tagavad liikmesriigid, et nende jurisdiktsiooni teostamise eelduseks ei ole see, et kriminaalmenetlust saab alustada alles pärast seda, kui ohver on esitanud avalduse kuriteo toimepanemise kohas, või pärast kuriteost teatamist selle riigi poolt, kelle territooriumil kuritegu toime pandi.

Artikkel 15 **Aegumine**

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et näha ette aegumistähtaeg, mis võimaldab artiklites 5–11 osutatud kuritegusid uurida, nende eest süüdistust esitada, kohtumenetluse läbi viia ja kohtuotsuse teha piisava aja jooksul pärast nende kuritegude toimepanemist.
2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et näha artiklis 5 osutatud kuritegude puhul ette aegumistähtaeg, mis on vähemalt 20 aastat alates kuriteo toimepanemisest.
3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et näha artiklis 6 osutatud kuritegude puhul ette aegumistähtaeg, mis on vähemalt kümme aastat alates kuriteo toimepanemisest.

4. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et näha artiklites 7 ja 9 osutatud kuritegude puhul ette aegumistähtaeg, mis on vähemalt viis aastat alates kuriteo lõppemisest või hetkest, mil ohver sellest teada sai.
5. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et näha artiklites 8 ja 10 osutatud kuritegude puhul ette aegumistähtaeg, mis on vähemalt seitse aastat alates kuriteo lõppemisest või hetkest, mil ohver sellest teada sai.
6. Kui ohver on laps, hakkab aegumistähtaeg kulgema kõige varem siis, kui ohver on saanud 18-aastaseks.

3. PEATÜKK

OHVRITE KAITSE JA ÕIGUSKAITSE KÄTTESAADAVUS

Artikkel 16

Naistevastasest vägivallast ja perevägivallast teatamine

1. Lisaks direktiivi 2012/29/EL artiklist 5 tulenevatele kuriteoohvrite õigustele kaebuse esitamisel tagavad liikmesriigid, et ohvrid saavad naistevastase vägivalla või perevägivalla kuritegudest pädevatele asutustele teatada lihtsalt ja kättesaadaval viisil. Selle hulka kuulub võimalus teatada kuritegudest internetis või muu info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kaudu, sealhulgas tõendite esitamise võimalus, eelkõige juhtudel, kui teatatakse kübervägivalla kuritegudest.
2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et julgustada inimest, kes teab või kahtlustab heas usus, et on toime pandud naistevastase või perevägivalla kuritegu või et on oodata uusi vägivallategusid, teatama sellest pädevatele asutustele.
3. Liikmesriigid tagavad, et konfidentsiaalsusnõuded, mis on riigisisese õigusega kehtestatud asjaomastele kutsetöötajatele, näiteks tervishoiutöötajatele, ei takista neid pädevatele asutustele teatamast, kui neil on alust arvata, et on olemas vahetu oht, et isikule tekitatakse rasket füüsilist kahju, kuna tema suhtes on toime pandud mõni käesoleva direktiiviga hõlmatud kuritegu. Kui ohver on laps, on asjaomastel kutsetöötajatel võimalik teatada pädevatele asutustele, kui neil on alust arvata, et on toime pandud raske vägivallategu, mis on käesoleva direktiiviga hõlmatud, või on oodata uusi raskeid vägivallategusid.
4. Kui naistevastase vägivalla või perevägivalla kuritegudest teatavad lapsed, tagavad liikmesriigid, et teatamiskord on turvaline ja konfidentsiaalne ning kavandatud ja kättesaadav lapsesõbralikul viisil ja lapsesõbralikus keeles vastavalt nende vanusele ja küpsusele. Kui kuritegu puudutab vanemliku vastutuse kandjat, peaksid liikmesriigid tagama, et teatamine ei sõltu selle isiku nõusolekust.
5. Liikmesriigid tagavad, et puutudes kokku ohvriga, kes teatab naistevastase vägivalla või perevägivalla kuritegudest, on pädevatel asutustel keelatud edastada ohvri elanikustaatus kohta käivaid isikuandmeid pädevatele sisserändeasutustele vähemalt seni, kuni artiklis 18 osutatud esimene individuaalne hindamine on lõpule viidud.

Artikkel 17

Uurimine ja süüdistuse esitamine

1. Liikmesriigid tagavad, et isikutel, üksustel või teenistustel, kes uurivad naistevastast vägivalda või perevägivalda ja esitavad selle eest süüdistuse, on piisav asjatundlikkus ja mõjusad uurimisvahendid selliste kuritegude tulemuslikuks uurimiseks ja nende eest süüdistuse esitamiseks ning eelkõige kübervägivallajuhtumitega seotud elektrooniliste tõendite kogumiseks, analüüsimiseks ja säilitamiseks.
2. Liikmesriigid tagavad, et teatatud naistevastase vägivalla või perevägivalla kuritegusid käsitletakse ja need edastatakse viivitamata pädevatele asutustele süüdistuse esitamiseks ja uurimiseks.
3. Pädevad asutused registreerivad ja uurivad väidetava naistevastase vägivalla või perevägivalla juhtumeid otsekohe ja tõhusalt ning tagavad, et igal juhul esitatakse ametlik kaebus.
4. Pädevad asutused suunavad ohvri otsekohe asjaomaste tervishoiutöötajate või artiklites 27, 28 ja 29 osutatud tugiteenistuste juurde, et aidata kaasa tõendite säilitamisele, eelkõige seksuaalse vägivalla korral, kui ohver soovib kriminaalmenetlust alustada ja kasutada neid teenuseid.
5. Artiklis 5 osutatud kuritegude uurimine või nende eest süüdistuse esitamine ei sõltu ohvri või tema esindaja teatest ega kuriteo asjaolude kohta avalduse tegemisest ning kriminaalmenetlust jätkatakse ka juhul, kui see teade või avaldus on tagasi võetud.

Artikkel 18

Individuaalne hindamine ohvrite kaitsevajaduste väljaselgitamiseks

1. Individuaalse hindamise raames, mis tuleb korraldada direktiivi 2012/29/EL artikli 22 alusel, tagavad liikmesriigid, et käesoleva direktiiviga hõlmatud ohvrite puhul hinnatakse käesoleva artikli lõigetes 2–7 sätestatud lisaelemente.
2. Individuaalne hindamine algatatakse ohvri esmakordsel kokkupuutel pädevate asutustega. Pädevad õigusasutused kontrollivad hiljemalt kriminaalmenetluse algatamisel, kas hindamine on toimunud. Kui seda ei ole tehtud, parandavad nad olukorra ja korraldavad võimalikult kiiresti hindamise.
3. Individuaalsel hindamisel keskendutakse kuriteo toimepanijast või kahtlustatavast tulenevale ohule, näiteks korduva vägivalla oht, kehavigastuste oht, relvade kasutamine, ohvriga koos elav kuriteo toimepanija või kahtlustatav, narkootikumide või alkoholi kuritarvitamine kuriteo toimepanija või kahtlustatava poolt, lapse väärkohtlemine, vaimse tervise probleemid või jälitamiskäitumine.
4. Hindamisel võetakse arvesse ohvri individuaalseid asjaolusid, sealhulgas seda, kas teda diskrimineeritakse nii soo kui ka muude diskrimineerimispõhjuste alusel, mille tulemusena teda ähvardab suurem vägivallaohu, aga ka ohvri enda ütlusi ja tema hinnangut olukorrale. Seda tehakse ohvri parimates huvides, pöörates eritähelepanu vajadusele vältida teistest või korduvat ohvristamist.
5. Liikmesriigid tagavad, et individuaalse hindamise põhjal võetakse piisavad kaitsemeetmed, näiteks:
 - (a) direktiivi 2012/29/EL artiklites 23 ja 24 osutatud meetmed;
 - (b) kohese lähenemiskeelu või muu lähenemiskeelu kehtestamine käesoleva direktiivi artikli 21 alusel;

- (c) täiendavad meetmed, millega juhitakse kuriteo toimepanija või kahtlustatava käitumist, eelkõige käesoleva direktiivi artikli 38 alusel.
6. Individaalne hindamine toimub koostöös kõigi asjaomaste pädevate asutustega, sõltuvalt menetluse etapist, ning asjaomaste tugiteenistustega, nagu ohvrite turvakeskused ja naiste varjupaigad, sotsiaalteenuste osutajad ja tervishoiutöötajad.
 7. Pädevad asutused ajakohastavad individuaalset hinnangut korrapäraste ajavahemike järel, tagamaks, et kaitsemeetmed vastavad ohvri hetkeolukorrale. Selle juurde kuulub hinnang selle kohta, kas on vaja võtta või kohandada kaitsemeetmeid, eelkõige artikli 21 kohaseid kaitsemeetmeid.
 8. Eeldatakse, et ohvri ülalpeetavatel on erikaitsevajadused ilma lõigetes 1–6 osutatud hindamiseta.

Artikkel 19

Ohvrite individuaalse abivajaduse hindamine

1. Liikmesriigid tagavad, et arvestades artiklis 18 osutatud individuaalset hindamist, hindavad pädevad asutused ohvri ja tema ülalpeetava individuaalseid vajadusi abi järele, nagu on sätestatud 4. peatükis.
2. Käesoleva artikli lõike 1 kohase toetusvajaduse individuaalse hindamise suhtes kohaldatakse artikli 18 lõikeid 4 ja 7.

Artikkel 20

Suunamine tugiteenistuste juurde

1. Kui artiklites 18 ja 19 osutatud hindamiste käigus on kindlaks tehtud konkreetsed toetus- või kaitsevajadused või kui ohver palub abi, tagavad liikmesriigid, et tugiteenistused võtavad ohvritega ühendust, et toetust pakkuda.
2. Pädevad asutused vastavad kaitse- ja toetustaotlustele õigel ajal ja kooskõlastatult.
3. Vajaduse korral on neil võimalik suunata lapsohvreid, sealhulgas tunnistajaid, tugiteenistuste juurde ilma vanemliku vastutuse kandja eelneva nõusolekuta.
4. Liikmesriigid tagavad, et asjakohased isikuandmed, mis käsitlevad ohvrit ja tema olukorda, edastatakse asjaomastele tugiteenistustele, kui see on vajalik, selleks et ohver saaks sobivat toetust ja kaitset. Selline andmeedastus on konfidentsiaalne.
5. Tugiteenistused säilitavad isikuandmeid nii kaua, kui see on vajalik tugiteenuste osutamiseks, ja igal juhul mitte kauem kui 12 kuud pärast viimast kontakti tugiteenistuse ja ohvri vahel.

Artikkel 21

Kohene lähenemiskeeld ja muud lähenemiskeelud

1. Liikmesriigid tagavad, et olukorras, kus ohvri või tema ülalpeetava tervist või turvalisust ähvardab otsene oht, teevad pädevad asutused käesoleva direktiiviga hõlmatud vägivalda toimepanijale või selles kahtlustatavale ettekirjutuse lahkuda ohvri või tema ülalpeetavate elukohast piisavaks ajavahemikuks ning keelavad kuriteo toimepanijal või kahtlustataval siseneda sinna elukohta või siseneda ohvri töökohta või võtta ohvri või tema ülalpeetavatega mis tahes viisil ühendust. Sellised keelud jõustuvad kohe ja nad ei sõltu sellest, kas ohver kuriteost teatab.

2. Liikmesriigid tagavad, et pädevad asutused võivad kehtestada lähenemiskeelu, et pakkuda ohvritele või nende ülalpeetavatele pikaajalist kaitset käesoleva direktiiviga hõlmatud vägivallategude eest, sealhulgas keelates vägivallatsejal või kahtlustataval teatava ohtliku käitumise.
3. Liikmesriigid tagavad, et pädevad asutused teatavad ohvritele võimalusest taotleda kohest lähenemiskeeldu või muud lähenemiskeeldu ning võimalusest taotleda lähenemiskeelu piiriülest tunnustamist direktiivi 2011/99/EL või määruse (EL) nr 606/2013 alusel.
4. Kohese lähenemiskeelu või muu lähenemiskeelu rikkumise korral kohaldatakse mõjusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid kriminaalkaristusi või muid õiguslikke sanktsioone.
5. Käesolev artikkel ei kohusta liikmesriike muutma oma riigisiseseid süsteeme selles osas, mis puudutab kohest lähenemiskeeldude ja muude lähenemiskeeldude liigitamist kriminaal-, tsiviil- või haldusõiguslikeks meetmeteks.

Artikkel 22

Ohvri eraelu kaitse

Ilma et see piiraks kaitseõigust, tagavad liikmesriigid, et kriminaaluurimises ja kohtumenetluses ei ole lubatud esitada küsimusi, järelepärimisi ega tõendeid ohvri varasema seksuaalse käitumise või muude ohvri eraelu sellega seotud aspektide kohta.

Artikkel 23

Suunised õiguskaitse- ja õigusasutustele

Liikmesriigid annavad kriminaalmenetluses osalevatele pädevatele asutustele, sealhulgas prokuratuuridele ja kohtutele, välja suunised naistevastase vägivalla või perevägivalla juhtumite puhuks. Need suunised sisaldavad juhtnööre järgmise kohta:

- (a) kuidas tagada sellise vägivalla kõigi vormide nõuetekohane tuvastamine;
- (b) kuidas viia läbi artiklite 18 ja 19 kohane individuaalne hindamine;
- (c) kuidas kohelda ohvreid trauma-, soo- ja lapsetundlikul viisil;
- (d) kuidas tagada menetluse läbiviimine viisil, mis hoiab ära teisese või korduva ohvristamise;
- (e) kuidas täita selliste ohvrite suuremat kaitse- ja toetusvajadust, keda diskrimineeritakse nii soo kui ka muude diskrimineerimispõhjuste alusel;
- (f) kuidas vältida soostereotüüpe;
- (g) kuidas suunata ohvreid tugiteenistuste juurde, et tagada ohvrite asjakohane kohtlemine ning naistevastase vägivalla või perevägivalla juhtumite käsitlemine.

Artikkel 24

Riiklike asutuste ja võrdõiguslikkust edendavate asutuste roll

1. Liikmesriigid määravad ühe või mitu asutust ja teevad vajalikud korraldused, et need asutused täidaksid järgmisi ülesandeid:
 - (a) pakkuda naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvritele sõltumatut abi ja nõu;
 - (b) avaldada sõltumatuid aruandeid ja esitada soovitusi kõikides küsimustes, mis on seotud selliste vägivallavormidega;
 - (c) vahetada kättesaadavat teavet vastavate Euroopa asutustega, nagu Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut.

Need asutused võivad kuuluda direktiivide 2004/113/EÜ, 2006/54/EÜ ja 2010/41/EL alusel loodud võrdõiguslikkust edendavate asutuste hulka.

2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud asutused saavad ohvrite nõusolekul tegutseda kohtumenetluses naistevastase vägivalla või perevägivalla ühe või mitme ohvri nimel või nende toetuseks, sealhulgas artiklis 26 osutatud hüvitise taotlemiseks ja artiklis 25 osutatud ebaseadusliku veebisisu eemaldamiseks.

Artikkel 25

Teatava veebimaterjali eemaldamise meetmed

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada artikli 7 punktides a ja b, artikli 8 punktis c ning artiklites 9 ja 10 osutatud materjali kiire eemaldamine. Nende meetmete hulka kuulub liikmesriikide pädevate õigusasutuste võimalus anda ohvri taotlusel asjaomastele vahendusteenuste osutajatele siduvaid korraldusi, et kõrvaldada selline materjal või tõkestada sellele juurdepääs.
2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud korraldusi saab anda artikli 7 punktides a ja b, artikli 8 punktis c, artiklis 9 või artiklis 10 osutatud kuritegudega seoses ajutiste meetmete kohaldamise menetluse käigus isegi enne kriminaalmenetluse lõppu, kui kohtuasutus, kelle poole pöörduti, leiab, et:
 - (a) on esitatud piisavalt tõendeid, et anda alust järelduseks, et taotleja suhtes on tõenäoliselt toime pandud artikli 7 punktides a ja b, artikli 8 punktis c, artiklis 9 või artiklis 10 osutatud tegu ning et taotluse esemeks olev materjal kujutab endast kõnealustes artiklites osutatud materjali;
 - (b) sellise materjali eemaldamine on vajalik selleks, et ära hoida või piirata ohvrile olulise kahju teket;
 - (c) teiste asjaomaste isikute õigused ja huvid, mis on seotud materjali võimaliku eemaldamisega, ei ole sellised, et need kaaluksid üles eemaldatava materjaliga seotud ohvri õigused ja huvid.
3. Liikmesriigid tagavad, et lõigetes 1 ja 2 osutatud korraldused kehtivad sobiva ajavahemiku jooksul, mis ei ületa ühte aastat, ja et seda ajavahemikku saab pikendada sobiva lisaajavahemiku võrra, kui ohver seda taotleb, juhul kui kohtuasutus, kelle poole pöörduti, leiab, et lõike 2 tingimused on jätkuvalt täidetud. Liikmesriigid tagavad siiski, et kui artikli 7 punktides a ja b, artikli 8 punktis c, artiklis 9 või artiklis 10 osutatud kuritegudega seotud kriminaalmenetlus lõpetatakse,

ilma et oleks tõestatud sellise kuriteo toimumine, siis tunnistatakse need korraldused kehtetuks ja sellest teatatakse asjaomasele vahendusteenuste osutajale.

4. Liikmesriigid tagavad, et lõigetes 1 ja 2 osutatud korraldused antakse ja muud meetmed võetakse läbipaistvaid menetlusi järgides ja nende suhtes kohaldatakse piisavaid kaitsemeetmeid, eelkõige tagamaks, et need korraldused ja muud meetmed piirduvad sellega, mis on vajalik ja proportsionaalne ning et nõuetekohaselt võetakse arvesse kõigi asjaomaste poolte õigusi ja huve.
5. Liikmesriigid tagavad, et asjaomased vahendusteenuste osutajad teatavad vajaduse korral asjaomaste teenuste lõppkasutajatele põhjustest, miks materjal on lõigetes 1 ja 2 osutatud korralduste või muude meetmete alusel eemaldatud või sellele juurdepääs tõkestatud, ning et kõnealustel lõppkasutajatel on juurdepääs õiguskaitsele.
6. Liikmesriigid tagavad, et lõigetes 1 ja 2 osutatud korralduste või muude meetmete alusel materjali eemaldamine või sellele juurdepääsu tõkestamine ei takista pädevaid asutusi kogumast või säilitamast tõendeid, mis on vajalikud artikli 7 punktides a ja b, artikli 8 punktis c, artiklis 9 või artiklis 10 osutatud kuritegude uurimiseks ja nende eest süüdistuste esitamiseks.

Artikkel 26

Kuriteo toimepanija makstav hüvitis

1. Liikmesriigid tagavad, et ohvritel on õigus nõuda kuriteo toimepanijalt täielikku hüvitist igasugusest naistevastasest vägivallast või perevägivallast tuleneva kahju eest.
2. Liikmesriigid tagavad, et ohvril on võimalik saada kriminaalmenetluse käigus otsus hüvitise kohta.
3. Hüvitis asetab ohvri olukorda, milles ta oleks olnud, kui kuritegu ei oleks toime pandud, võttes arvesse tagajärgede raskust ohvri jaoks. Hüvitiste suurust ei tohi piirata ülemmäära kehtestamisega.
4. Kahju hulka kuuluvad kulud, mis on seotud tervishoiuteenuste, tugiteenuste, rehabilitatsiooni ja saamata jäänud tuluga ning muud mõistlikud kulud, mis on tekkinud kuriteo tagajärjel või selle tagajärgedega toimetulekuks. Välja mõistetud kahjuhüvitise summa peab hüvitama ka füüsilise ja psühholoogilise kahju ning moraalse kahju.
5. Tähtaeg, mille jooksul on võimalik hüvitisnõuet esitada, ei tohi olla lühem kui viis aastat alates kuriteo toimumise ajast.

Seksuaalvägivalla korral on aegumistähtaeg vähemalt kümme aastat.

Artiklis 7 osutatud kuritegudega seotud hüvitisnõuete esitamise aegumistähtaeg hakkab kulgema ajast, mil ohver kuriteost teada sai.

Aegumistähtaeg ei hakka kulgema seni, kuni kuriteo toimepanija ja ohver elavad samas leibkonnas. Kui ohver on laps, ei alga aegumistähtaeg enne, kui ohver on saanud 18-aastaseks.

Aegumistähtaeg katkeb või peatatakse seni, kuni kuriteoga seotud kohtumenetlus on pooleli.

4. PEATÜKK

OHVRIABI

Artikkel 27

Spetsialiseeritud ohvriabi

1. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva direktiiviga hõlmatud vägivallategude ohvritel on juurdepääs direktiivi 2012/29/EL artikli 9 lõikes 3 osutatud spetsialiseeritud tugiteenistustele. Spetsialiseeritud tugiteenistused pakuvad järgmist:
 - (a) nõu ja teave kõigis õiguslikes või praktilistes küsimustes, mis kuriteo tagajärjel tekivad, sealhulgas elamispinna leidmine, hariduse ja koolituse kättesaadavus ning abi töökoha säilitamiseks või leidmiseks;
 - (b) suunamine arstlikusse kohtuekspertiisi;
 - (c) toetus kübervägivalla ohvritele, sealhulgas nõu õiguskaitsevahendite ja muude vahendite kohta, mida saab kasutada kuriteoga seotud veebisisu eemaldamiseks.
2. Lõikes 1 osutatud spetsialiseeritud abi pakutakse isiklikult ja see peab olema kergesti kättesaadav, sealhulgas interneti või muude asjakohaste vahendite, näiteks info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kaudu, ning see peab olema kohandatud naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvrite vajadustele.
3. Liikmesriigid tagavad piisavad inimressursid ja rahalised vahendid, et osutada lõikes 1 osutatud teenuseid, eelkõige nimetatud lõike punktis c osutatud teenuseid, sealhulgas juhul, kui selliseid teenuseid osutavad valitsusvälised organisatsioonid.
4. Liikmesriigid pakuvad kaitseteenuseid ja spetsialiseeritud tugiteenuseid, mida on vaja, et ohvrite mitmesuguste vajadustega oleks võimalik kõikehõlmavalt tegelda samades ruumides, või lasevad selliseid teenuseid koordineerida keskse kontaktpunkti kaudu või selliste teenuste ühtse veebipõhise juurdepääsupunkti kaudu. Sellise kombineeritud teenustepakkumise hulka kuuluvad vähemalt esmatasandi arstiabi ja sotsiaalteenused, psühhosotsiaalne tugi, õigus- ja politseiteenused.
5. Liikmesriigid annavad tervishoiu- ja sotsiaaltöötajatele välja suunised ja kehtestavad protokollid igasuguse naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvrite tuvastamiseks ja neile asjakohase abi pakkumiseks, sealhulgas ohvrite suunamiseks asjakohastesse tugiteenistustesse. Nendes suunistes ja protokollides täpsustatakse ka, kuidas käsitleda selliste ohvrite erivajadusi, keda ähvardab suurem sellise vägivalla oht, sest neid diskrimineeritakse nii soo kui ka muude diskrimineerimispõhjuste alusel.
6. Liikmesriigid tagavad, et spetsialiseeritud tugiteenused jäävad naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvrite jaoks täielikult toimivaks ka kriisiajal, näiteks tervisekriiside või muude hädaolukordade ajal.
7. Liikmesriigid tagavad, et spetsialiseeritud tugiteenused on ohvrite jaoks kättesaadavad enne kriminaalmenetlust, selle ajal ning asjakohase aja jooksul pärast seda.

Artikkel 28

Spetsialiseeritud abi seksuaalvägivalla ohvritele

1. Liikmesriigid näevad ette sobiva varustusega ja kergesti juurdepääsetavad seksuaalvägivalla ohvrite kriisiabikeskused või suunamiskeskused, et tagada seksuaalvägivalla ohvritele tõhus tugi, sealhulgas abi tõendite säilitamisel ja dokumenteerimisel. Need keskused pakuvad meditsiinilist ja kohtuekspertiisi, traumaabi ja psühholoogilist nõustamist pärast kuriteo toimepanekut ja seejärel seni, kuni seda on vaja. Kui ohver on laps, osutatakse selliseid teenuseid lapsesõbralikul viisil.
2. Lõikes 1 osutatud teenused on kättesaadavad tasuta ja igal nädalapäeval. Nad võivad kuuluda artiklis 27 osutatud teenuste hulka.
3. Liikmesriigid tagavad nende teenuste piisava geograafilise jaotuse ja mahu oma territooriumi kõikides osades.
4. Seksuaalvägivalla ohvritele abi pakkumise suhtes kohaldatakse artikli 27 lõikeid 3 ja 6.

Artikkel 29

Spetsialiseeritud abi naiste suguelundite moonutamise ohvritele

1. Liikmesriigid tagavad naiste suguelundite moonutamise ohvritele tõhusa ja eakohase abi, sealhulgas pakkudes günekoloogist, seksuoloogilist, psühholoogilist ja traumaabi ning nõustamist, mis on kohandatud selliste ohvrite erivajadustele ning mida pakutakse pärast kuriteo toimepanekut ja seejärel seni, kuni seda on vaja. Siia hulka kuulub ka teabe andmine riigihaiglate üksuste kohta, kus tegeldakse kliitori rekonstruktiivkirurgiaga. Sellist abi võivad pakkuda artiklis 28 osutatud suunamiskeskused või muud vastavaotstarbelised tervisekeskused.
2. Naiste suguelundite moonutamise ohvritele abi pakkumise suhtes kohaldatakse artikli 27 lõikeid 3 ja 6 ning artikli 28 lõiget 2.

Artikkel 30

Spetsialiseeritud abi töökohal toimunud seksuaalse ahistamise ohvritele

Liikmesriigid tagavad, et töökohal toimuva seksuaalse ahistamise korral on ohvritel ja tööandjatel juurdepääs välistele nõustamisteenustele. Nende teenuste hulka kuulub nõu, kuidas selliseid juhtumeid töökohal asjakohaselt käsitleda, milliseid õiguskaitsevahendeid saab tööandja kasutada kuriteo toimepanija töölt kõrvaldamiseks ning varajase lepitusmenetluse võimaldamiseks, kui ohver seda soovib.

Artikkel 31

Ohvriabitelefoniid

1. Liikmesriigid loovad naistevastase vägivalla ja perevägivalla ohvrite nõustamiseks ööpäev läbi tasuta kättesaadavad riiklikud abitelefoniiniid. Nõu antakse konfidentsiaalselt või lubades helistajal säilitada anonüümsuse. Liikmesriigid

tagavad sellise teenuse osutamise ka muude info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatega, sealhulgas veebirakenduste kaudu.

2. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et tagada puuetega lõppkasutajatele ligipääs lõikes 1 osutatud teenustele, sealhulgas pakkudes abi kergesti arusaadavas keeles. Need teenused peavad olema ligipääsetavad vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/882¹⁸ I lisas sätestatud elektroonilise side teenuste ligipääsetavusnõuetele.
3. Käesoleva artikli kohaste abiliinide ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kaudu pakutava abi suhtes kohaldatakse artikli 27 lõikeid 3 ja 6.
4. [Liikmesriigid tagavad, et lõike 1 kohast teenust osutatakse naistevastase vägivalla ohvritele ELi tasandil ühtlustatud numbri 116 016 all ning et lõppkasutajaid informeeritakse piisavalt sellise numbri olemasolust ja kasutamisest.]

Artikkel 32

Varjupaigad ja muud ajutised majutuskohad

1. Direktiivi 2012/29/EL artikli 9 lõike 3 punktis a sätestatud varjupaigad ja muud sobivad ajutised majutuskohad peavad vastama perevägivalla ja seksuaalse vägivalla ohvriks langenud naiste erivajadustele. Nad abistavad ohvreid taastumisel ning tagavad piisavad ja sobivad elutingimused, selleks et ohvrid saaksid iseseisva elu juurde tagasi pöörduda.
2. Varjupaigad ja muud asjakohased ajutised majutuskohad peavad olema varustatud selliselt, et need vastaksid laste, sealhulgas lapsohvrite erivajadustele.
3. Ohvrid saavad varjupaiku ja muid asjakohaseid ajutisi majutuskohi kasutada, olenemata oma rahvusest, kodakondsusest, elukohast või elanikustaatusest.
4. Varjupaikade ja muude asjakohaste ajutiste majutuskohade suhtes kohaldatakse artikli 27 lõikeid 3 ja 6.

Artikkel 33

Abi lapsohvritele

1. Liikmesriigid tagavad, et lastele antakse asjakohast spetsialiseeritud abi niipea, kui pädevatel asutustel on põhjendatult alust arvata, et laste suhtes võib olla toime pandud naistevastase või perevägivalla tegu, sealhulgas juhud, kui lapsed on olnud selle tunnistajaks. Lastele suunatud abi peab olema spetsialiseeritud ja eakohane ning võtma arvesse lapse parimaid huve.
2. Lapsohvritele antakse eakohast arstiabi, emotsionaalset, psühhosotsiaalset, psühholoogilist ja haridusalast abi ning muud asjakohast abi, mis on kohandatud eelkõige perevägivalla olukordadele.

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta ([ELT L 151, 7.6.2019, lk 70–115](#)).

3. Kui on vaja pakkuda ajutist majutust, majutatakse lapsed esmajärjekorras koos teiste pereliikmetega, eelkõige mittevägivaldse vanemaga alalisse või ajutisse majutusk kohta, kus on olemas tugiteenused. Varjupaika paigutamine on viimane abinõu.

Artikkel 34 **Laste ohutus**

Liikmesriigid loovad ja peavad ülal turvapaiku, kus laps saab turvaliselt suhelda vanemliku vastutuse kandjaga, kes on naistevastase vägivalla või perevägivalla toimepanija või selles kahtlustatav, kui sellel vanemliku vastutuse kandjal on suhtlusõigus. Liikmesriigid tagavad, et see toimub koolitatud spetsialistide järelevalve all, kui see on asjakohane, ja lapse parimates huvides.

Artikkel 35 **Suunatud abi erivajadustega ohvritele ja riskirühmadele**

1. Liikmesriigid tagavad spetsialiseeritud abi andmise ohvritele, keda ähvardab suurem naistevastase vägivalla või perevägivalla oht, nagu puuetega naised, maapiirkondades elavad naised, naised, kelle elanikustaatus või elamisluba sõltub teisest inimesest, dokumentideta naississerändajad, naised, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset, põgenevad relvastatud konfliktide eest, on kodutud või on pärit rassilise või etnilise vähemuse hulgast, naised, kes on sekstöötajad, naiskinnipeetavad või eakamad naised.
2. Artiklite 27–32 kohastel tugiteenistustel peab olema piisav suutlikkus majutada puuetega ohvreid, võttes arvesse nende erivajadusi, sealhulgas isikliku abi vajadust.
3. Tugiteenused peavad olema kättesaadavad kolmandate riikide kodanikele, kes on langenud naistevastase vägivalla või perevägivalla ohvriks, sealhulgas rahvusvahelise kaitse taotlejatele, dokumentideta isikutele ja tagasisaatmismenetlus alustele kinnipeetavatele isikutele. Liikmesriigid tagavad, et kui ohver seda taotleb, võib teda tagasisaadetavatele kolmandate riikide kodanikele ette nähtud kinnipidamiskohtades hoida vastassoost isikutest eraldi või majutada rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtukeskustes eraldi.
4. Liikmesriigid tagavad, et naistevastase vägivalla või perevägivalla juhtumitest vastuvõtu- ja kinnipidamiskeskustes on võimalik teatada asjaomastele töötajatele ning et on olemas protokollid selliste teadete asjakohaseks ja kiireks käsitlemiseks vastavalt artiklites 18, 19 ja 20 sätestatud nõuetele.

5. PEATÜKK

ENNETUS

Artikkel 36

Ennetusmeetmed

1. Liikmesriigid võtavad sobivaid meetmeid, et naistevastast vägivalda ja perevägivalda ära hoida.
2. Ennetusmeetmete hulka kuuluvad teadvustuskampaaniad ning teadus- ja haridusprogrammid, mis vajaduse korral töötatakse välja koostöös asjaomaste kodanikuühiskonna organisatsioonide, sotsiaalpartnerite, mõjutatud kogukondade ja muude sidusrühmadega.
3. Liikmesriigid teevad üldsusele kättesaadavaks teabe ennetusmeetmete, ohvrite õiguste, õiguskaitse kättesaadavuse ja õiguse kohta kasutada advokaati ning kättesaadavate kaitse- ja toetusmeetmete kohta.
4. Sihtmeetmed on suunatud riskirühmadele, sealhulgas lastele olenevalt nende vanusest ja küpsusest ning puuetega inimestele, võttes arvesse keelebarjääri ning erinevat kirjaoskuse ja võimete taset. Lastele mõeldud teave sõnastatakse lapsesõbralikult.
5. Ennetusmeetmetega püütakse eelkõige võidelda kahjulike soostereotüüpide vastu, edendada naiste ja meeste võrdõiguslikkust, julgustada kõiki, sealhulgas mehi ja poisse, tegutsema positiivsete eeskujudena, et toetada vastavaid käitumismuutusi ühiskonnas tervikuna kooskõlas käesoleva direktiivi eesmärkidega.
6. Ennetusmeetmetega arendatakse ja/või suurendatakse tundlikkust naiste suguelundite moonutamise kahjuliku tava suhtes.
7. Samuti on ennetusmeetmed suunatud konkreetselt kübervägivalla vastu. Eelkõige tagavad liikmesriigid, et hariduslike meetmete hulka kuulub digikirjaoskuse arendamine, sealhulgas kriitikavõime digimaailma suhtes, mis võimaldaks kasutajatel kübervägivalda ära tunda ja sellele reageerida, otsida abi ja sellise vägivalla toimepanemist ära hoida. Liikmesriigid soodustavad multidistsiplinaarset ja sidusrühmade, sealhulgas vahendusteenuste osutajate ja pädevate asutuste koostööd, et töötada välja kübervägivalla tõkestamise meetmed.
8. Liikmesriigid tagavad, et töökohal toimuvat seksuaalset ahistamist käsitletakse asjakohases riiklikus poliitikas. Selle riikliku poliitikaga määratakse kindlaks ja kehtestatakse lõikes 2 osutatud suunatud meetmed sektorite jaoks, kus töötajad sellise ahistamisega kõige rohkem kokku puutuvad.

Artikkel 37

Kutsetöötajate koolitamine ja informeerimine

1. Liikmesriigid tagavad, et kutsetöötajad, kes ohvritega tõenäoliselt kokku puutuvad, sh õiguskaitseametnikud, kohtutöötajad, kohtunikud ja prokurörid, juristid, ohvriabi ja taastava õiguse teenuste osutajad, tervishoiu- ja sotsiaaltöötajad, haridustöötajad ja muud asjaomased töötajad saavad nii üld- kui ka erikoolitust ja suunatud teavet tasemel, mis vastab nende kontaktidele ohvritega, et võimaldada neil naistevastase

vägivalla või perevägivalla juhtumeid ära tunda, ära hoida ja käsitleda ning ohvreid trauma-, soo- ja lapsetundlikul viisil kohelda.

2. Asjaomased tervishoiutöötajad, sealhulgas lastearstid ja ämmaemandad, saavad suunatud koolitust, et naiste suguelundite moonutamise füüsilisi, psühholoogilisi ja seksuaalseid tagajärgi ära tunda ja nendega kultuuritundlikul viisil tegelda.
3. Isikud, kes täidavad töökohal järelevalvefunktsiooni, saavad nii avalikus kui ka erasektoris koolitust selle kohta, kuidas seksuaalset ahistamist töökohal ära tunda, ära hoida ja käsitleda, sealhulgas selle kohta, kuidas hinnata tööohutuse ja töötervishoiu riske, toetada ohvreid, keda see on puudutanud, ning juhtumitele asjakohaselt reageerida. Neile inimestele ja tööandjatele antakse teavet naistevastase vägivalla ja perevägivalla mõju kohta töö- ning kolmandate isikute poolse vägivallaohu kohta.
4. Lõigetes 1 ja 2 osutatud koolitustegevus hõlmab koolitust asutustevahelise koordineeritud koostöö kohta, et neile asutustele käsitlemiseks suunatud naistevastase vägivalla või perevägivalla juhtumeid oleks võimalik käsitleda igakülgsest ja asjakohasest.
5. Ilma et see mõjutaks meediavabadust ja -pluralismi, julgustavad ja toetavad liikmesriigid meediakoolitusi, mida korraldavad meediatöötajate organisatsioonid, meedia eneseregulatsiooni organid ja sektori esindajad või muud asjakohased sõltumatud organisatsioonid, et võidelda meedias naiste ja meeste stereotüüpse kujutamise, seksistlike naisepiltide ja ohvrisüüdistamise vastu, selleks et vähendada naistevastase vägivalla või perevägivalla ohtu.
6. Liikmesriigid tagavad, et asutused, mis on pädevad ohvritelt kuriteoteateid vastu võtma, on saanud asjakohase väljaõppe, et sellistest kuritegudest teatamist hõlbustada ja selles abiks olla.
7. Lõigetes 1 ja 2 osutatud koolitustegevus on korrapärane ja kohustuslik, sealhulgas kübervägivalla teemal, ning lähtub naistevastase vägivalla ja perevägivalla eripäradest. Sellise koolituse hulka kuulub koolitus selle kohta, kuidas teha kindlaks nende ohvrite konkreetsed kaitse- ja toetusvajadused, keda ähvardab suurem vägivallaohu seetõttu, et nad kogevad diskrimineerimist nii soo kui ka muude diskrimineerimispõhjuste alusel.
8. Lõigete 1–6 kohaseid meetmeid rakendatakse, ilma et see mõjutaks kohtusüsteemi sõltumatust, reguleeritud kutsealade eneseregulatsiooni ja liidu eri osades esinevaid erinevusi kohtusüsteemi korralduses.

Artikkel 38

Sekkumisprogrammid

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, tagamaks, et käivitatakse tulemuslikud suunatud sekkumisprogrammid, et ennetada ja minimeerida naistevastase või perevägivalla kuritegude toimepanemise ohtu või nende kordumist.
2. Sekkumisprogrammid tehakse osalemiseks kättesaadavaks muu hulgas inimestele, kes kardavad, et nad võivad toime panna naistevastase vägivalla teo või perevägivalla teo.

6. PEATÜKK

KOORDINEERIMINE JA KOOSTÖÖ

Artikkel 39

Koordineeritud poliitika ja koordineerimisasutus

1. Liikmesriigid võtavad vastu ja rakendavad üleriigilise tulemusliku, tervikliku ja koordineeritud poliitika, mis hõlmab kõiki asjakohaseid meetmeid igasuguse naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamiseks ja tõkestamiseks.
2. Liikmesriigid määravad või loovad ametiasutuse, mis vastutab kõikide käesoleva direktiiviga hõlmatud vägivallavormide ennetamis- ja tõkestamispoliitika ja -meetmete koordineerimise, rakendamise, järelevalve ja hindamise eest.
3. See asutus koordineerib artiklis 44 osutatud andmete kogumist, analüüsib neid ja levitab tulemusi.
4. Ta vastutab poliitika koordineerimise eest kesk-, piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

Artikkel 40

Mitme asutuse vaheline koordineerimine ja koostöö

1. Liikmesriigid kehtestavad asjakohased mehhanismid, et tagada riigi tasandil asjaomaste asutuste, ametite ja organite, sealhulgas kohalike ja piirkondlike asutuste, õiguskaitseasutuste, kohtuvõimude, prokuröride, tugiteenuste osutajate ning valitsusväliste organisatsioonide, sotsiaalteenistuste, sealhulgas lastekaitse- ja hoolekandetasutuste, haridus- ja tervishoiuteenuste osutajate, sotsiaalpartnerite (ilma et see piiraks nende sõltumatust) ning muude asjaomaste organisatsioonide ja üksuste tulemuslik koordineerimine ja koostöö.
2. Sellised mehhanismid puudutavad eelkõige artiklite 18 ja 19 kohaseid individuaalseid hindamisi ning artikli 21 ja 4. peatüki kohaste kaitse- ja toetusmeetmete pakkumist, artikli 23 kohaseid suuniseid õiguskaitse- ja õigusasutustele ning artiklis 37 osutatud koolitusi kutsetöötajatele.

Artikkel 41

Koostöö valitsusväliste organisatsioonidega

Liikmesriigid teevad koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonidega ja konsulteerivad nendega, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonidega, kes töötavad naistevastase vägivalla või perevägivalla ohvritega, eeskätt ohvriabi alal, poliitikakujunduse algatuste, teabe- ja teadvustuskampaaniate, teadus- ja haridusprogrammide ja koolituste küsimustes, aga ka ohvrite toetus- ja kaitsemeetmete järelevalve ja mõjuhindamise alal.

Artikkel 42

Vahendusteenuse osutajate koostöö

Liikmesriigid hõlbustavad vahendusteenuste osutajatel eneseregulatsioonimeetmete võtmist seoses käesoleva direktiiviga, eelkõige selleks, et tugevdada sisemisi mehhanisme artikli 25

lõikes 1 osutatud veebimaterjaliga tegelemisel ning et parandada oma töötajate väljaõpet selles osutatud kuritegude ärahoidmisel ning nende kuritegude ohvrite abistamisel ja toetamisel.

Artikkel 43

Liidu tasandi koostöö

Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et hõlbustada omavahelist koostööd eesmärgiga parandada käesoleva direktiivi rakendamist. Sellise koostöö eesmärk on vähemalt:

- (a) vahetada häid tavaid ja konsulteerida üksteisega üksikjuhtumite asjus, sealhulgas Eurojusti ja kriminaalasjades tehtava Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku kaudu;
- (b) vahetada teavet ja häid tavaid asjaomaste liidu ametitega;
- (c) anda abi liidu võrgustikele, mis tegelevad naistevastase vägivalga ja perevägivallaga otseselt seotud küsimustega.

Artikkel 44

Andmekogumine ja uuringud

1. Liikmesriigid kehtestavad süsteemi, mis võimaldab koguda, arendada, teha ja levitada statistikat naistevastase vägivalga ja perevägivalga, sealhulgas artiklites 5–10 osutatud vägivallavormide kohta.
2. Statistika sisaldab järgmisi andmeid liigitatuna soo, ohvri ja kuriteo toimepanija vanuse, ohvri ja kuriteo toimepanija vahelise suhte ning kuriteo liigi järgi:
 - (a) viimase 12 kuu, viimase viie aasta ja elu jooksul naistevastast vägivalda või perevägivalda kogenud ohvrite arv;
 - (b) selliste ohvrite, teatatud kuritegude ning selliste vägivallavormide eest kohtu alla antud ja süüdi mõistetud inimeste arv aastas riiklike administratiivallikate järgi.
3. Liikmesriigid viivad iga viie aasta järel läbi elanikkonnauuringu, kasutades komisjoni (Eurostati) ühtlustatud metoodikat, et koguda lõike 2 punktis a osutatud andmeid, ning hindavad selle põhjal kõigi käesoleva direktiiviga hõlmatud vägivallavormide levimust ja suundumusi.

Liikmesriigid edastavad need andmed komisjonile (Eurostatile) hiljemalt [3 aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist].
4. Selleks et tagada administratiivandmete üleliiduline võrreldavus, koguvad liikmesriigid administratiivandmeid ühiste jaotuste alusel, mis on välja töötatud koostöös Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudiga, järgides nimetatud instituudi poolt lõike 5 kohaselt välja töötatud metoodikat. Nad edastavad need andmed igal aastal Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudile. Edastatud andmed ei sisalda isikuandmeid.
5. Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut toetab liikmesriike lõike 2 punktis b osutatud andmete kogumisel, sealhulgas kehtestades ühised nõuded arvestusühikute, arvestusreeglite, ühiste jaotuste, aruandlusvormide ja kuritegude liigitamise kohta.
6. Liikmesriigid teevad kogutud statistika üldsusele kättesaadavaks. See statistika ei sisalda isikuandmeid.

7. Liikmesriigid toetavad teadusuuringuid käesoleva direktiiviga hõlmatud vägivallavormide algpõhjuste, tagajärgede, esinemissageduse ja süüdimõistmismäära kohta.

7. PEATÜKK

LÖPPSÄTTED

Artikkel 45

Direktiivi 2011/93/EL muutmine

Direktiivi 2011/93/EL artiklile 3 lisatakse järgmised lõiked:

- „7. Liikmesriigid tagavad, et järgmiste tahtlike tegude eest määratakse karistus, mille maksimummäär on vähemalt 12-aastane vangistus:
- a) sugulise iseloomuga tegu lapse suhtes, kes ei ole jõudnud seksuaalse enesemääramise ikka ja mille käigus toimub mingi kehaosa või eseme viimine lapse tuppe, päraresse või suhu;
 - b) lapse, kes ei ole jõudnud seksuaalse enesemääramise ikka, sundimine teise isikuga sugulise iseloomuga teole, mille käigus toimub mingi kehaosa või eseme viimine lapse tuppe, päraresse või suhu.
8. Kui laps on jõudnud seksuaalse enesemääramise ikka ja ei nõustu teoga, tagavad liikmesriigid, et lõikes 7 sätestatud tegude eest määratakse karistus, mille maksimummäär on vähemalt 10-aastane vangistus.
9. Lõike 8 kohaldamisel tagavad liikmesriigid, et tahtevastase teo all mõistetakse tegu, mis pannakse toime ilma lapse vabatahtliku nõusolekuta või mille puhul laps ei saa oma vaba tahet kujundada lõikes 5 osutatud asjaolude tõttu, sealhulgas tulenevalt lapse füüsilisest või vaimsest seisundist, näiteks sellest, et ta on teadvusetu, joobes, magab, või tulenevalt haigusest või kehavigastusest.
- Nõusoleku võib teo kestel igal ajal tagasi võtta. Nõusoleku puudumist ei saa ümber lükata üksnes asjaoluga, et laps vaikib või ei avalda sõnades ega füüsiliselt vastupanu, ega tema varasema seksuaalse käitumisega.“

Artikkel 46

Kaitsetase

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse miinimumnõuded. Liikmesriigid võivad kehtestada või säilitada rangemad nõuded, sealhulgas selliseid, mis pakuvad ohvritele suuremat kaitset ja tuge.

Artikkel 47

Aruandlus

1. Hiljemalt [kuupäevaks, mil möödub seitse aastat käesoleva direktiivi jõustumisest] edastavad liikmesriigid komisjonile käesoleva direktiivi kohaldamise kohta kogu

vajaliku teabe, mis võimaldab komisjonil koostada aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta.

2. Liikmesriikide poolt lõike 1 kohaselt esitatud teabe põhjal esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles ta vaatab läbi käesoleva direktiivi kohaldamise.

Artikkel 48

Seos muude liidu õigusaktidega

1. Käesolev määrus ei mõjuta järgmiste õigusaktide kohaldamist:
 - (c) direktiiv 2011/36/EL,
 - (d) direktiiv 2011/93/EL,
 - (e) direktiiv 2011/99/EL,
 - (f) direktiiv 2012/29/EL,
 - (g) määrus (EL) nr 606/2013,
 - (h) [määrus (EL) .../..., mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu].
2. Käesoleva direktiivi kohaseid konkreetseid ennetusmeetmeid ning ohvrite kaitse- ja toetusmeetmeid kohaldatakse lisaks direktiivides 2011/36/EL, 2011/93/EL ja 2012/29/EL sätestatud meetmetele.

Artikkel 49

Kaitsetaseme säilitamine

Ühtki käesoleva direktiivi sätet ei tõlgendata nii, et see vähendaks, piiraks või kalduks kõrvale õigustest ja menetluslikest tagatistest, mis on tagatud mis tahes liikmesriigi õigusega, mis tagab kõrgema kaitsetaseme. Liikmesriigid ei alanda käesoleva direktiivi jõustumise ajal tagatud kõrgemat kaitsetaset.

Artikkel 50

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [*kaks aastat pärast jõustumiskuupäeva*]. Nad edastavad kõnealuste õigusnormide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.
2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastuvõetud põhiliste riigisiseste õigusnormide teksti.

Artikkel 51

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 52
Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.
Strasbourgis,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

1.4.2. Erieesmärgid

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

1.4.4. Tulemusnäitajad

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühiki- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

2.2.3. Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veaariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

3.2.2. Tegevusassigneeringutest rahastatav väljund (hinnang)

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Poliitikavaldkond: justiits- ja siseküsimused

Tegevusvaldkond: võrdõiguslikkus

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

☐ uut meedet

☐ uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest⁵³

☒ olemasoleva meetme pikendamist

☐ ühe või mitme meetme ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

Direktiivi ettepanekuga kohustatakse kõiki liikmesriike koguma administratiivandmeid naistevastase vägivalla ja perevägivalla kohta (naistevastase vägivalla ohvriks langenud naiste, perevägivalla ohvrite, teatatud kuritegude, kohtu alla antud isikute ja kõigi naistevastase vägivalla või perevägivalla vormide eest süüdi mõistetud isikute arv aastas), eristades andmeid soo, ohvri ja teo toimepanija vanuse, ohvri ja toimepanija vahelise seose, kuriteoliigi ja muude asjakohaste kokkulepitud muutujate alusel.

Andmete kogumiseks töötab ühise metoodika välja ja andmete kogumisel pakub toetust Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE), kes kogub andmed kokku igal aastal (vt punkt 1.4.2). Nende administratiivandmete kogumise ülesandega laiendatakse EIGE andmekogumist, mida ta mõne liikmesriigi puhul juba vabatahtlikult teeb (vt punkt 1.5.2). See laiendamine võimaldab ELil tagada riiklike andmete võrreldavuse, jälgida direktiivi rakendamist ning saada põhjalikku statistilist teavet naistevastase vägivalla ja perevägivalla levimuse kohta.

1.4.2. Erieesmärgid

Ettepanekuga tehakse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudile (EIGE) ülesandeks:

1) töötada koostöös liikmesriikidega välja ühised jaotused ja meetodid, et tagada kogu liidu administratiivandmete võrreldavus;

2) toetada liikmesriike andmete kogumisel, kehtestades ühised nõuded arvestusühikute, arvestusreeglite, ühiste jaotuste, aruandlusvormide ja kuritegude liigitamise kohta. See võib hõlmata koostöö ja tavade vahetamise edendamist.

⁵³

Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Ettepanek peaks suurendama kogu liidus naistevastase vägivalla ja perevägivalla kõigi vormide kohta võrreldavate administratiivandmete kogumise tõhusust.

EIGE on alates 2012. aastast toetanud liikmesriike administratiivandmete kogumise protseduuride tõhustamisel ja naistevastase vägivalla eri vormide statistika väljatöötamisel. Kõigis liikmesriikides kättesaadavate andmete analüüs näitas, et andmete kogumisel esineb probleeme, mis tulenevad õiguslikust kontekstist, institutsioonilistest tavadest ja märkimisväärtsetest tehnilistest piirangutest.

Puudub süstemaatiline ja standarditud meetod naistevastast vägivalda ja perevägivalda käsitlevate andmete kogumiseks kõikjal ELis, eriti mis puudutab andmeid asjaomaste kuritegude liikide ning ohvri ja kuriteo toimepanija seose kohta. Liikmesriikide vahel esineb suuri erinevusi andmete kogumiseks kasutatavate meetodites, kogutavate andmete kvaliteedis ja selles, kuidas andmeid säilitatakse, asjaomaste asutuste (õiguskaitse-, kohtu-, tervishoiu- ja sotsiaalteenistused jne) vahel ja rahvusvaheliselt jagatakse ning üldsusele kättesaadavaks tehakse. Erinevused praktikas ja kohustusliku registreerimise põhimõtete puudumine takistavad metoodilist andmete registreerimist kuriteoohvrite ja kuriteo toimepanijate, eelkõige nende soo ja nendevahelise seose kohta. Seetõttu ei ole kättesaadavad andmed kaugeltki täielikud ja võrreldavad, mis õõnestab kuritegevuse suundumuste analüüsimiseks ja kehtivate meetmete tõhususe hindamiseks tehtavaid jõupingutusi.

Võrreldavate administratiivandmete kogumise tõhususe suurendamisel on murranguline potentsiaal lahendada praegune probleem, mis seisneb tõendite puudumises naistevastase vägivalla ja perevägivalla levimuse kohta. Praegu puudub ELil soolise võrdõiguslikkuse indeksis vägivalla valdkonnas hinnang, kuna meil ei ole kogu ELi hõlmavaid võrreldavaid andmeid. Seetõttu käsitatakse naistevastast vägivalda, mis on üks peamisi soolise diskrimineerimise vorme, soolise võrdõiguslikkuse indeksis üksnes täiendava valdkonnana. Võrreldavate administratiivandmete kogumine kogu ELis võimaldab süstemaatiliselt mõõta naistevastast vägivalda ja perevägivalda ning selle mitmetahulist mõju ohvri elule. Ainult siis, kui liikmesriigid koguvad kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid andmeid naistevastase vägivalla motiivide, vormide ja mõju kohta, saavad nad välja töötada täiesti tulemuslikke meetmeid ohvrite kaitsmiseks ja toetamiseks. Seetõttu on kõnealuse tegevuse keskmes vägivallaohvrite põhiõiguste parem kaitse ning selle olulise ELi-ülese parenduse peamised kasusaajad on ohvrid.

1.4.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

1. Koostöös liikmesriikidega ühiste jaotuste ja meetodite väljatöötamine ja kasutuselevõtmine, et tagada kogu liidu administratiivandmete võrreldavus.

2. Andmekogumisvahendi loomine ja kasutuselevõtmine koos sellega kaasnevate suunistega, mille annab välja EIGE ja mille kiidavad heaks liikmesriigid, täielikus kooskõlas direktiiviga.

3. Naistevastase vägivalla ja perevägivallaga seotud kuritegevuse statistika ühtlustamiseks ja standardimiseks suuniste väljatöötamine koostöös asjaomaste sidusrühmadega, nagu Eurostat ja UNODC.

4. Nende liikmesriikide arv, keda toetatakse andmete kogumisel, kehtestades ühised nõuded arvestusühikute, arvestusreeglite, ühiste jaotuste, aruandlusvormide ja kuritegude liigitamise kohta.
5. Nende liikmesriikide arv, kes on võimelised igal aastal esitama andmeid kõigi direktiiviga hõlmatud vägivallavormide kohta (andmete kättesaadavus).
6. Nende liikmesriikide arv, kes on võimelised igal aastal esitama andmeid täielikus kooskõlas direktiivis sätestatud andmete esitamise nõuetega (andmete võrreldavus).
7. Igal aastal statistiliste metaandmete aruandlust käsitlevatele Euroopa Liidu standarditele vastavate liikmesriikide arv.
8. Andmeportaali külastuste arv.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Peamised vajadused pärast ettepaneku jõustumist on järgmised:

- EIGE suutlikkuse loomine (inim- ja finantsressursside tagamine), aastal 2025/2026⁵⁴;
- ELi tasandil andmekogumise koordineerimise süsteemi loomine (EIGE kui koordineerimisasutus, teadlaste ja andmeesitajate võrgustik liikmesriikide tasandil) aastatel 2025–2026;
- vajaduste väljaselgitamine ja hangete algatamine EIGE poolt aastal 2025/2026;
- kokkulepitud standardne töökord andmete haldamiseks, sealhulgas andmete kogumiseks, sisestamiseks ja valideerimiseks, et toetada naistevastast vägivalla käsitlevate administratiivandmete standardimist, aastatel 2025–2026;
- andmekogumisvahendi kavandamine, katsetamine ja majutamine EIGE loodud ja hallataval sobival veebiplatvormil, 2026. aastal;
- veebipõhine platvorm andmete esitamiseks turvalise andmeedastusega, 2027. aastal;
- veebipõhise platvormi hooldamine ja vigade parandamine, alates 2027. aastast;
- kogutud statistika korrapärane avaldamine ja levitamine EIGE soolise statistika andmebaasi kaudu, korrapäraselt alates 2027. aastast.

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

Administratiivandmete kogumise kohustus on ainus viis, kuidas võimaldada administratiivandmete standarditud kogumist kogu ELis. Kuna liikmesriigid kasutavad praegu selles poliitikavaldkonnas administratiivandmete kogumiseks erinevaid meetodeid, on võrreldavate andmete kättesaadavus Euroopas endiselt piiratud.

⁵⁴

Kohustuste jõustumise eeldatav aasta. Sõltuvalt täpsest aastast võib osutuda vajalikuks kohandada finantsselgituses järgmiste aastate kohta esitatud teavet.

EIGE kaasamine on kõige otstarbekam võimalus andmete kogumise struktureerimiseks, kuna see ülesanne tugineb EIGE poolt vabatahtlikkuse alusel juba tehtavale tööle, mis hõlmab piiratud arvu liikmesriike ja andmeid. Sellega laiendatakse EIGE asutamismääruse (nr 1922/2006) artikli 3 lõike 1 punktides a ja b sätestatud ülesandeid koguda, analüüsida ja levitada soolist võrdõiguslikkust käsitlevat asjakohast objektiivset, võrreldavat ja usaldusväärset teavet, sealhulgas liikmesriikide edastatud teadusuuringute tulemusi ja parimaid tavasid, ning töötada välja meetodid andmete objektiivsuse, võrreldavuse ja usaldusväärsuse parandamiseks Euroopa tasandil, kehtestades kriteeriumid, mis parandavad teabe järjepidevust ja arvestavad andmete kogumisel sugupoolte aspekti. Seeläbi muudetakse senine andmete kogumine kohustuslikuks ja korrapäraseks ning laiendatakse andmekogumise ulatust, et hõlmata kõik liikmesriigid.

Laiendatud ülesanne oleks täielikult kooskõlas Eurostati eeskirjade ja poliitikaga: administratiivandmete kogumise süsteemide parandamine on kooskõlas Euroopa Liidu strateegiaga sotsiaaltatistika ajakohastamiseks, millega seoses kujundatakse ümber meetod, mille kohaselt statistikat koostatakse integreeritud mudeli osadena.

Andmete kogumine on äärmiselt oluline selleks, et jälgida tulevase direktiivi rakendamist, mis peaks toimuma korrapärase ajavahemike järel pärast direktiivi jõustumist. Andmete kogumise valdkonnas tegutsevad sidusrühmad (Euroopa Nõukogu, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, samuti Euroopa Parlament) kutsuvad komisjoni tungivalt üles tagama võimalusi kõnealuse teema kohta usaldusväärsemate andmete loomiseks.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Kuigi mõju riiklikele andmete registreerimise süsteemidele võis olla seni olnud piiratud, on EIGE poolt alates 2017. aastast koos mõne liikmesriigiga vabatahtlikkuse alusel tehtud töö toonud kaasa märkimisväärseid edusamme. Töö, mida on tehtud selleks, et hinnata liikmesriikide suutlikkust esitada statistilisi andmeid naistevastase vägivalla kolme peamise vormi kohta (lähisuhtevägivald, vägistamine ja naiste tapmine) on aidanud:

- suurendada teadlikkust neid vägivallavorme käsitlevate andmete kogumise ja analüüsimise tähtsusest;
- parandada andmete kogumist ja analüüsimist mõnes liikmesriigis (Saksamaa, Kreeka);
- töötada välja uued andmebaasid, mille eesmärk on koguda konkreetseid andmeid perevägivalla kohta ja integreerida erinevad süsteemid (administratiivandmete kogumine prokuröridelt, kohtutelt, politseilt), mis annavad praegu killustatud pildi. See on viinud integreeritud süsteemide loomiseni mõnes liikmesriigis (Portugal, Kreeka).

Senine vabatahtlik töö on toonud esile ka järgmised vajadused ja peamised parandamist vajavad valdkonnad:

- vajadus jagada häid tavasid ja arutada neid riiklike andmeesitajatega, et parandada nende andmekogumissüsteeme;
- vajadus teha andmekogumissüsteemide ühtlustamiseks koostööd teiste asutustega, nagu Eurostat, Euroopa Nõukogu (GREVIO), UNODC;

- vajadus töötada välja soolise eelarvamusest selged määratlused ja mõisted, et heita valgust seda liiki vägivalla vormidele, mis on nähtamatud, millest ei teatata ja mis jäävad dokumenteerimata;
- vajadus suurendada riiklike andmeesitajate suutlikkust ja pakkuda neile koolitust;
- andmete kogumise tähtsus korduva ohvriks langemise ohu täpsel hindamisel ja paremate ennetusmeetmete väljatöötamisel.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

Naistevastase vägivalla ja perevägivalla kohta administratiivandmete kogumine on vajalik vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomiseks ning sellel on oluline roll soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025 rakendamisel. See võimaldab kogu liidus jälgida naistevastase vägivalla või perevägivallana käsitletavate kuritegude levimust. See loob uusi teadmisi probleemi sügavuse kohta ning võimaldab jälgida suundumusi ja kujundada sellise vägivalla vastu tõhusate meetmete rakendamise poliitikat.

Seda eesmärki mainitakse selgesõnaliselt ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegias, ELi lapse õiguste strateegias (2021–2024), ohvrite õigusi käsitlevas ELi strateegias (2020–2025), LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegias (2020–2025), puuetega inimeste õiguste strateegias aastateks 2021–2030 ja Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas. ELi III tegevuskavas soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise kohta arengukoostöös on võitlus soolise vägivalla vastu määratletud liidu välistegevuse ühe prioriteedina. Käesolev ettepanek sisaldub komisjoni 2021. aasta tööprogrammis ning see on olulisel kohal nii presidendi poliitilistes suunistes kui ka 2021. ja 2022. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus.

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

Administratiivandmete kogumise ühtse raamistiku väljatöötamise kulud tuleks katta liidu eelarvest ja need peaksid kajastuma asjaomase ameti – EIGE – eelarves. ELi osaluse suurendamist EIGE eelarves seoses käesoleva ettepanekuga rahastatakse aastatel 2025–2027 kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmist. Alates 2028. aastast (vt punkt 1.6) muutuvad need kulud lahutamatuks osaks ELi osalusest EIGE eelarves, mille eelarvepädevad institutsioonid võtavad vastu iga-aastase eelarvemenetluse käigus.

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

☐ **Piiratud kestusega**

- ☐ hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA
- ☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA.

☒ **Piiramatult kestusega**

- Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku 2025/26–2027,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid⁵⁵

☐ **Eelarve otsene täitmine** komisjoni poolt

- ☐ oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;
- ☐ rakendusametite kaudu

☐ **Eelarve jagatud täitmine** koostöös liikmesriikidega

☒ **Eelarve kaudne täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);
- ☐ Euroopa Investeeringusfondile ja Euroopa Investeeringufondile;
- ☒ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- ☐ avalik-õiguslikele asutustele;
- ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd neile antakse piisavad finantstagatised;
- ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;
- ☐ isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.

⁵⁵

Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil
<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/ET/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Märkige sagedus ja tingimused.

Andmete kogumise arengu ja toimimise jälgimine ja hindamine on väga oluline ning seda kohaldatakse detsentraliseeritud asutusi käsitlevas ühises lähenemisviisis kirjeldatud põhimõtete kohaselt.

EIGE peab igal aastal saatma komisjonile, Euroopa Parlamendile ja nõukogule ühtse programmdokumendi, mis sisaldab mitmeaastast ja aasta tööprogrammi ning vahendite kavandamist. Programmdokumendis esitatakse eesmärgid, oodatavad tulemused ja tulemusnäitajad eesmärkide saavutamise ja tulemuste jälgimiseks.

Kui administratiivandmete laiendatud kogumine on alanud, esitab EIGE Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles selgitatakse, kuidas on saavutatud eelkõige planeerimise ja kuludega seotud eesmärgid.

Kaks aastat pärast tegevuse alustamist ja seejärel igal aastal esitab EIGE komisjonile aruande andmekogumistegevuse tehnilise toimimise kohta.

Seda tegevust hinnatakse korrapäraselt EIGE edasiste hindamiste raames, mis viiakse läbi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1922/2006 artikliga 20.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus*

Võttes arvesse, et ettepanek mõjutab ELi iga-aastast toetust EIGE-le, täidetakse liidu eelarvet kaudse eelarve täitmise kaudu.

Usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kohaselt täidetakse ameti eelarvet tulemuslikku ja tõhusat sisekontrolli rakendades.

Järelkontrollidega seoses kohaldatakse ameti suhtes järgmist:

- komisjoni siseauditi talituse korraldatav siseaudit;
- Euroopa Kontrollikoja aastaaruanded, milles esitatakse kinnitav avaldus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse ning selle aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta;
- iga-aastane eelarve täitmisele heakskiidu andmine Euroopa Parlamendi poolt;
- võimalikud OLAFi juurdlused, mille eesmärk on eelkõige tagada, et ametitele eraldatud vahendeid kasutatakse nõuetekohaselt;
- täiendav Euroopa Ombudsmani kontrolli- ja aruandlustasand.

2.2.2. *Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*

Praeguses etapis ei ole konkreetseid riske kindlaks tehtud.

2.2.3. *Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).*

Komisjon esitab aruande, mis käsitleb kontrollikulude suhet seonduvate hallatavate vahendite väärtusse. Õigusküsimuste peadirektoraadi 2020. aasta tegevusaruande kohaselt on see suhe kaudse eelarve täitmise raames volitatud üksuste ja detsentraliseeritud asutuste, sealhulgas EIGE puhul 0,74 %.

Euroopa Kontrollikoda kinnitas EIGE 2020. aasta raamatupidamise aastaaruande seaduslikkust ja korrektsust ning usaldusvärsust, mis tähendab, et veamäär on alla 2 %. Puuduvad märgid selle kohta, et veamäär lähiaastatel halveneks. 2020. aasta raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsust kinnitab ka sõltumatu välisaudiitor.

2.3. **Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed**

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Pettuse ja eeskirjade eiramise tõkestamise meetmed on muu hulgas esitatud EIGE pettustevastases strateegias aastateks 2021–2023. EIGE osaleb Euroopa Pettustevastase Ameti pettustevastases tegevuses ning on kohustatud komisjoni viivitamata teavitama oletatavatest pettusejuhtumitest ja muudest finantsrikkumistest.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata ⁵⁶	EFTA riigid ⁵⁷	kandidaat-riigid ⁵⁸	kolmandad riigid	finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
Rubriik 2	07.100500 Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut	Liigendatud	EI	EI	EI	EI
Rubriik 2	07.0603 – Daphne	Liigendatud	EI	Jah	EI	EI

- Uued eelarveread, mille loomist taotletakse

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata	EFTA riigid	kandidaat-riigid	kolmandad riigid	finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
	[XX.AA.AA.AA]		JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI

⁵⁶ Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

⁵⁷ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

⁵⁸ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma tegevusassigneeringute kasutamist
- ☐ Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Nr	Rubriik 2: Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused
--	----	--

Asutus: EIGE			Aasta N ⁵⁹	Aasta N + 1	Aasta N + 2		Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)	KOKKU
Jaotis 1: Personalikulud ⁶⁰	Kulukohustused	1)	0,200	0,200	0,200			0,600
	Maksed	2)	0,200	0,200	0,200			0,600
Jaotis 2: Taristu- ja tegevuskulud	Kulukohustused	(1a)	0,050	0,250	0,050			0,350
	Maksed	(2a)	0,050	0,250	0,050			0,350
Jaotis 3: Tegevuskulud	Kulukohustused	3a)	0,500⁶¹	0,500⁶²	0,500⁶³			1,500
	Maksed	3b)	0,500	0,500	0,500			1,500

⁵⁹ Tegevust alustatakse eeldatavasti aastal 2025/2026 (sõltuvalt direktiivi jõustumise kuupäevast) ja sellel ei ole lõppkuupäeva.

Järgmiste aastate prognoos on sama, võttes arvesse paranduskoefitsienti ja palkade suurenemist jaotise 1 puhul ning inflatsiooni jaotiste 2 ja 3 puhul.

⁶⁰ Ameti arvutatud personalikulud (s.t eeldatavad tegelikud kulud/mitte standardsed keskmised kulud).

⁶¹ Sarnastel projektidel põhinev hinnang; sõltuvalt turuhindadest.

⁶² Sarnastel projektidel põhinev hinnang; sõltuvalt turuhindadest.

⁶³ Sarnastel projektidel põhinev hinnang; sõltuvalt turuhindadest.

EIGE assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 1 + 1a + 3a	0,750	0,950	0,750			2,450
	Maksed	= 2 + 2a + 3b	0,750	0,950	0,750			2,450

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“
---	----------	---------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta N	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)	KOKKU
DG: <.....>							
• Personalikulud							
• Muud halduskulud							
DG <.....> KOKKU	Assigneeringud						

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)								
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta N ⁶⁴	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–7 assigneeringud KOKKU		Kulukohustused							
		Maksed							

3.2.2. Hinnanguline mõju EIGE assigneeringutele

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Märkige eesmärgid ja väljundid			Aasta N		Aasta N + 1		Aasta N + 2		Aasta N + 3		Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)						KOKKU	
	VÄLJUNDID																	
	↓	Väljundi liik ⁶⁵	Ke sk mi ne ku lu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Väljun dite arv kokku
ERIEESMÄRK nr 1 ⁶⁶ Töötada koostöös liikmesriikidega välja ühised jaotused ja meetodid, et tagada kogu ELi administratiivandmete võrreldavus																		

⁶⁴ N on aasta, mil alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist. „N“ asemel tuleb märkida esimene eeldatav rakendamise aasta (näiteks 2021). Sama tuleb teha ka järgnevate aastate puhul.

⁶⁵ Väljunditena käsitatakse tarnitud tooteid ja osutatud teenuseid (rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jms).

⁶⁶ Vastavalt punktile 1.4.2. „Erieesmärgid ...“

- Väljund	Andmete eristamise vahendi väljatöötamine			0,071		0,071		0,071									
- Väljund	Andmete võrreldavuse metoodika väljatöötamine			0,071		0,071		0,071									
Erieesmärk nr 1 kokku				0,142		0,142		0,142									
ERIEESMÄRK nr 2 Toetada liikmesriike andmete kogumisel, kehtestades ühised nõuded arvestusühikute, arvestusreeglite, ühiste jaotuste, aruandlusvormide ja kuritegude liigitamise kohta																	
- Väljund	Aruandevorm on platvormi integreeritud ja liikmesriigid kasutavad seda			0,071		0,071		0,071									
	Kõigis ELi liikmesriikides on vastu võetud töökord			0,071		0,071		0,071									
	Liikmesriikidelt saadetakse EIGE-le turvaliselt andmeid			0,071		0,071		0,071									
	Andmeid edastatakse struktureeritult ja poolautomaatsel			0,071		0,071		0,071									

	Andmed tehakse internetis avalikult kättesaadavaks, tagades vastavuse isikuandmete			0,074		0,074		0,074										
Erieesmärk nr 2 kokku				0,358		0,358		0,358										
KULUD KOKKU				0,500		0,500		0,500										

3.2.3. Hinnanguline mõju EIGE inimressurssidele

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:
- miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta N ⁶⁷	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)	KOKKU
--	--------------------------	----------------	----------------	----------------	--	-------

—

Ajutised töötajad (AD palgaastmed) ⁶⁸	0,070	0,070	0,070					
Ajutised töötajad (AST palgaastmed)								
Lepingulised töötajad ⁶⁹	0,130	0,130	0,130					
Riikide lähetatud ekspertid								

—

KOKKU								
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--

—

- Personalivajadused (täistööajale taandatud töötajad):

	Aasta N ⁷⁰	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)	KOKKU
--	--------------------------	----------------	----------------	----------------	--	-------

—

Ajutised töötajad (AD palgaastmed)	1	1	1					
Ajutised töötajad (AST palgaastmed)								
Lepingulised töötajad	2	2	2					
Riikide lähetatud ekspertid								

⁶⁷ Tegevust alustatakse eeldatavasti aastal 2025/2026 (sõltuvalt direktiivi jõustumise kuupäevast) ja sellel ei ole lõppkuupäeva.

⁶⁸ Ameti arvutatud personalikulud (s.t eeldatavad tegelikud kulud/mitte standardsed keskmised kulud).

⁶⁹ Ameti arvutatud personalikulud (s.t eeldatavad tegelikud kulud/mitte standardsed keskmised kulud).

⁷⁰ Tegevust alustatakse eeldatavasti aastal 2025/2026 (sõltuvalt direktiivi jõustumise kuupäevast) ja sellel ei ole lõppkuupäeva.

—

KOKKU								
-------	--	--	--	--	--	--	--	--

3.2.3.1. Hinnanguline personalivajadus

- ☒ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist.
- ☐ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

	Aasta N	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)		
•Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)							
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)							
20 01 02 03 (delegatsioonides)							
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)							
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)							
Muud eelarveread (märkige)							
• Koosseisuväline personal (töötajate arv täistööajale taandatuna) ⁷¹							
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)							
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)							
XX 01 xx yy zz ⁷²	- peakorteris						
	- delegatsioonides						
01 01 01 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)							
01 01 01 12 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)							
Muud eelarveread (märkige)							
KOKKU							

XX tähistab asjaomast poliitikavaldkonda või eelarvejaotist.

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate peadirektoraadisese ümberpaigutamise teel. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	
Koosseisuvälised töötajad	

⁷¹ Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides.

⁷² Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised BA read).

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

- ☐ Ettepanek/algatus on kooskõlas kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga.
- ☒ Ettepanekuga/algatusega kaasneb mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi ümberplaneerimine.

See ettepanek eeldab mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi ümberplaneerimist. Ümberpaigutamise allikas on kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm (Daphne tegevussuund (07.0603)), et suurendada EIGE eelarverida (07.1005) ajavahemikuks 2025–2027.

- ☐ Ettepanek/algatus eeldab paindlikkusinstrumendi kohaldamist või mitmeaastase finantsraamistiku muutmist⁷³.

Selgitage, millised toimingud on vajalikud, osutades asjaomastele rubriikidele, eelarveridadele ja summadele.

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

- ☒ ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- ☐ hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta N ⁷⁴	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			Kokku
Nimetage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

⁷³ Vt nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määruse (EL, Euratom) nr 2093/2020 (millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027) artiklid 12 ja 13.

⁷⁴ N on aasta, mil alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist. „N“ asemel tuleb märkida esimene eeldatav rakendamise aasta (näiteks 2021). Sama tuleb teha ka järgnevate aastate puhul.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

– ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.

– ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:

☐ omavahenditele

☐ muudele tuludele

palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksva aasta eelarves kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju ⁷⁵						
		Aasta N	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)		
Artikkel								

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

⁷⁵

Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, s.t brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.